

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

2022

Bc. Hana Ciprysová, DiS.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav speciálněpedagogických studií

Diplomová práce
Bc. Hana Ciprysová, DiS.

Úřad práce a poradenské služby pro jedince se specifickými potřebami

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem výhradně literaturu uvedenou v seznamu použité literatury.

Ve Vrbně pod Pradědem dne 20.04.2022

.....

Poděkování

Z celého srdce děkuji svým rodičům Hanně-Loře a Miroslavu Ciprysovým, kteří mě podporovali nejen při psaní této diplomové práce ale i v celém studiu. Velice děkuji své kolegyni Zuzaně Hulínové, za to, že mě zastupovala v době mé nepřítomnosti. Další velké poděkování patří mému nadřízenému panu Ing. Liboru Jurčákovi za poskytnutí studijních materiálů a statistických údajů, bez kterých by tato práce byla jen poloviční. Ovšem mé největší poděkování patří doc. PhDr. Vojtechu Regecovi Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, připomínky, zkušenosti a osobní přístup, který mi jako vedoucí mé práce poskytoval při jejím zpracovávání.

Obsah

Úvod	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Úřad práce	9
1.1 Historie a vznik Úřadu práce	9
1.2 Legislativní ukotvení	10
1.3 Právní ochrana jedinců se specifickými potřebami	13
2 Systém podpory a poradenství pro jedince se specifickými potřebami	15
2.1 Poradenství	15
2.1.1 Sociální poradenství	16
2.1.2 Krizová intervence	17
2.2 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách a příspěvku na péči	19
2.2.1 Příspěvek na péči	22
2.3 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění	27
2.4 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona č. 435/2004 Sb. zákon o zaměstnanosti	29
2.4.1 Podpora v nezaměstnanosti	32
2.4.2 Rekvalifikace	33
2.4.3 Pracovní rehabilitace	34
2.4.4 Podpora zaměstnavatelů	35
2.4.5 Chráněné pracovní místo	35
2.5 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře	36
2.5.1 Přídavek na dítě	36
2.5.2 Rodičovský příspěvek	37
2.5.3 Příspěvek na bydlení	37
2.5.4 Porodné	38
2.5.5 Pohřebné	38
2.5.6 Náhradní výživné	39
2.6 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona č. 329/2011 Sb. o dávkách pro osoby zdravotně postižené	40
2.6.1 Příspěvek na mobilitu	40
2.6.2 Příspěvek zvláštní pomůcky	40

2.6.3. Průkaz osoby se zdravotním postižením	43
2.7 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi	46
2.7.1 Příspěvek na živobytí.....	47
2.7.2 Doplatek na bydlení.....	50
2.7.3 Mimořádná okamžitá pomoc.....	52
2.8 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí.....	53
2.8.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	55
2.8.2 Odměna pěstouna	55
2.8.3 Příspěvek při převzetí dítěte.....	56
2.8.4 Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla.....	57
2.8.5 Příspěvek při ukončení pěstounské péče.....	57
PRAKTICKÁ ČÁST	59
3 Zkušenosti rodičů, opatrovníků a zákonných zástupců dětí se specifickými potřebami s poskytováním poradenských služeb na Úřadu práce.....	59
3.1 Hlavní cíl a dílčí cíle	59
3.2 Metody výzkumu	59
3.3 Výzkumný vzorek.....	61
3.4 Statistické ukazatele sociální podpory pro osoby se specifickými potřebami v okrese Bruntál.....	62
3.5 Výsledky výzkumu a jejich interpretace	67
3.6 Shrnutí výsledků výzkumného šetření	88
Závěr	90
Seznam použitých a odborných zdrojů	92
Seznam zkratk a symbolů	96
Seznam grafů.....	97
Seznam ilustrací.....	99
Seznam tabulek.....	100
Přílohy.....	101
Příloha 1	I
Příloha 2.....	VIII
Příloha 3.....	IX

Úvod

S jedinci se specifickými potřebami, kteří potřebují některou z forem pomoci či podpory, se v současné době setkáváme takřka na každém kroku. Z toho důvodu jsem přistoupila k vytvoření této práce s názvem „*Úřad práce a poradenské služby pro jedince se specifickými potřebami*“.

Koho si vlastně pod pojmem *jedinec se specifickými potřebami* představit? Jako první by jistě mnoho lidí napadlo, že se jedná o osoby se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním. Ano, to je určitě jedna veliká skupina osob, která má specifické potřeby, ovšem těmito osobami to nekončí. K tomuto tématu mohu říci, že již více než sedm let působím na Úřadě práce jako sociální pracovnice, která pracuje s klienty s různými druhy specifických potřeb, a zdaleka to nejsou jen osoby se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním. Teprve na svém pracovišti, na oddělení nepojistných sociálních dávek Úřadu práce, jsem zjistila, že existuje mnohem širší spektrum jedinců, kteří od státu potřebují pomoc, ať už se jedná o finanční či poradenskou podporu. Na základě vlastní zkušenosti tedy mohu konstatovat, že označení „*specifická potřeba*“ reflektuje také významnou skupinu osob se sociálním vyloučením.

Agenda, která je obsahem mé pracovní náplně, nezahrnuje jen zpracovávání dávek pomoci v hmotné nouzi, ale zároveň i všechny dávky ostatní. Oddělení dávek pomoci v hmotné nouzi je až tou úplně poslední instancí, kde by měl člověk pomoc hledat. Proto je nutné, aby se sociální pracovníci orientovali v širokém spektru poradenských a dávkových systémech.

V této práci se budeme snažit popsat jednotlivé služby a možnosti podpory, které mohou být jedinci se specifickými potřebami nabídnuty a které mohou být ve prospěch klienta využity. Bude zde uvedena i jedna oblast, která přímo nepatří do agendy Úřadu práce. Jedná se o dávky České správy sociálního zabezpečení. Tento úřad vyplácí různé typy důchodů a jeho součástí je zároveň i posudkové lékařství, bez jehož vyjádření by nebylo možné zpracovávat dávky pro osoby se zdravotním postižením či obsazovat chráněná pracovní místa. Proto jsme usoudili, že i toto téma by mělo být nedílnou součástí této práce.

Teoretická část této diplomové práce vychází z odborné literatury a legislativy zabývající se problematikou Úřadu práce. Praktická část se pokusí zmapovat využitelnost dávek pro rodiny s dětmi a také zjistit, jaké jsou názory na služby, které poskytuje Úřad práce v okrese Bruntál, a na příslušných pobočkách.

Předložená práce je rozdělena do tří hlavních kapitol, z toho první dvě jsou v části teoretické. První kapitola se snaží přiblížit Úřadu práce jako instituci, jeho vznik, historii a legislativu. Další kapitola se zabývá Systémem podpory a poradenství pro jedince se specifickými potřebami v rámci Úřadu práce České republiky. Zde jsou objasněny možnosti klientů, jaké dávky mohou čerpat z Úřadu práce a jaké jsou podmínky pro získání této pomoci. Třetí kapitola, jež je součástí praktické části této práce, mapuje využitelnost dávek v rodinách s dětmi v okrese Bruntál a spokojenost respondentů s poradenskými službami na Úřadech práce.

Hlavním cílem diplomové práce je tedy prezentovat systém podpory jedinců se specifickými potřebami v kontextu Úřadu práce a na základě realizovaného výzkumu zjistit zkušenosti rodičů dětí se specifickými potřebami s poskytováním vybraných poradenských služeb kontaktní pobočky v okrese Bruntál.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Úřad práce

Úřad práce je spravován a podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí. Je správním úřadem s celostátní působností (<https://www.uradprace.cz/web/cz/o-uradu-prace>).

„Úřady práce České republiky mají na řešení problematiky společensky znevýhodněných osob. Systémové opatření pro skupiny občanů ohrožených sociálním vyloučením tvoří především dvojice zákonu o pomoci v hmotné nouzi a o životním a existenčním minimu. Koncepce sociálních dávek si klade za cíl, aby zaprvé motivovala žadatele o reintegraci do konformního způsobu života a zadruhé překlenula momentálně nepříznivou životní situaci.“ (Šámalová, Tomeš a kol., 2018, s. 90)

Tomeš (2009, in ibid, s. 90) uvádí, že *„Cílem fungování státu v sociální oblasti je především vytvářet podmínky pro stabilitu, regulovat sociální klima a tlumit sociální napětí. Úřad práce má za úkol prostřednictvím dávek v hmotné nouzi konsolidovat situaci občana, zamezit eskalaci jeho stávajících problémů a v ideálním případě motivovat reintegraci do běžného způsobu života.“*

1.1 Historie a vznik Úřadu práce

Základním kamenem pro vznik Úřadu práce byl článek služeb zaměstnanosti v České republice v roce 1990 přijetím zákonného opatření představenstva ČNR č. 306/1990 Sb., o zřízení úřadů práce. V této době na úřady práce přešla působnost ve věcech pracovních sil, která do té doby příslušela okresním národním výborům. Tímto měl být institucionálně zabezpečen trh práce do doby, než vstoupil v účinnost zákon o zaměstnanosti, což bylo 1. 2. 1992 (<https://www.uradprace.cz/web/cz/historie>).

V roce 2002 přebírají Úřady práce agendu Státní sociální podpory od obcí s rozšířenou působností (kromě hlavního města Prahy, kde došlo k převodu až po pěti letech (tamtéž)).

Dalším důležitým milníkem Úřadu práce je rok 2011, kdy Úřad práce mění zásadně svou organizační strukturu a uspořádání, které jsou ukotveny v zákoně č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky. Vzniká jeden centralizovaný Úřad práce České republiky v čele s generálním ředitelem. Pod jeho vedením funguje čtrnáct krajských poboček v jednotlivých krajích, pod které spadají kontaktní pracoviště. Krajské pobočky zajišťují zejména nástroje

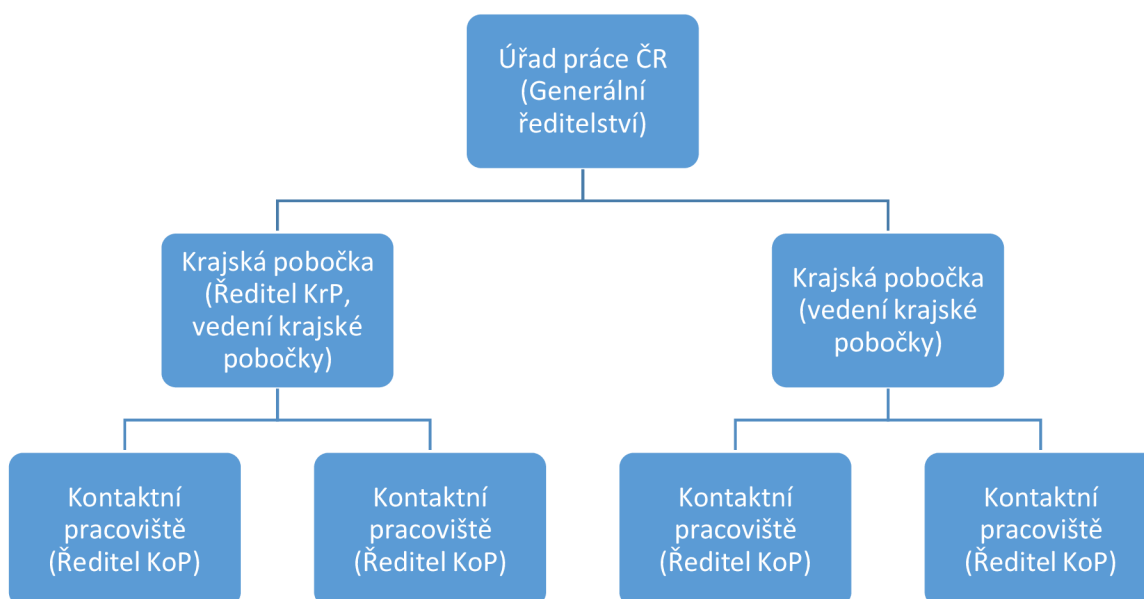
aktivní politiky zaměstnanosti, kontaktní pracoviště pak agendy zprostředkování práce a nepojistné sociální dávky (tamtéž).

1.2 Legislativní ukotvení

Úřad práce České republiky je zřízen dle zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů. Tento zákon stanovuje jeho organizační členění a jeho úkoly.

Dále můžeme říci, že Úřad práce je správním úřadem s celostátní působností a je účetní jednotkou (Zákon č. 73/2011 Sb.).

Nadřízeným správním úřadem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Hlavním sídlem Úřadu práce je Praha. V Úřadu práce dále působí generální ředitelství a krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (Ilustrace č. 1). Součástí krajských poboček jsou kontaktní pracoviště (§ 1, § 2 zákona č. 73/2011 Sb.).

Ilustrace č. 1: Znárodnění struktury Úřadu práce

Jednotlivé krajské pobočky jsou uvedeny na následujícím obrázku (Ilustrace č. 2).

Ilustrace č. 2: Znázornění jednotlivých krajských poboček

(zdroj: <https://www.uradprace.cz/web/cz/urad-prace-cz>)

Úřad práce plní úkoly v těchto oblastech:

- Zaměstnanost
  - Zákon č. 435/2004 Sb.
- Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele
  - Zákon č. 118/2000 Sb.
- Státní sociální podpory
  - Zákon č. 117/1995 Sb.
- Dávky pro osoby se zdravotním postižením
  - Zákon č. 329/2011 Sb.
- Příspěvek na péči
  - Zákon č. 108/2006 Sb.
- Pomoc v hmotné nouzi
  - Zákon č. 111/2006 Sb.
- Inspekce poskytování sociálně právní ochrany
  - Zákon č. 359/1999 Sb.
- Dávky pěstounské péče
  - Zákon č. 359/1999 Sb. (<https://www.uradprace.cz/web/cz/obecne-informace>)

Dalšími důležitými zákony a vyhláškami, kterými se Úřad práce řídí, jsou:

- Ústava České republiky
  - Zákon č. 1/1993 Sb.
- Správní řád ve znění pozdějších předpisů
  - Zákon č. 500/2004 Sb.
- Zákon o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (zkráceně Antidiskriminační zákon)
  - Zákon č. 198/2009 Sb.
- Zákon o životním a existenčním minimu
  - Zákon č. 110/2006 Sb.
- Občanský zákoník
  - Zákon č. 89/2012 Sb.
- Zákon o důchodovém pojištění
  - Zákon č. 155/1995 Sb.
- Zákoník práce
  - Zákon č. 262/2006 Sb.
- Zákon o státní službě
  - Zákon č. 234/2014 Sb.
- Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
  - Zákon č. 561/2004 Sb.
- Vyhláška o rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání o rekvalifikaci zaměstnanců
  - Vyhláška č. 519/2004 Sb.
- Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách
  - Vyhláška č. 505/2006 Sb.
- Vyhláška o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů
  - Vyhláška č. 388/2011 Sb.
- Vyhláška o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi – Zvýšení částky živobytí osoby z důvodu dietního stravování
  - Vyhláška č. 389/2011 Sb.
- Nařízení vlády o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

- Nařízení vlády č. 61/2020 Sb.
- Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů
  - Zákon č. 361/2000 Sb.
- Zákon o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě
  - Zákon č. 588/2020 Sb.

1.3 Právní ochrana jedinců se specifickými potřebami

Jeden z nejdůležitějších zákonů, který se zabývá osobami se specifickými potřebami a jejich rovným zacházením v různých oblastech života, je zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (dále jen „*antidiskriminační zákon*“).

Tento zákon se řídí předpisy Evropské unie a v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie a na listinu základních práv a svobod a mezinárodní smlouvy, které jsou součástí právního řádu, blíže vymezuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věcech:

- a) právo na zaměstnání a přístupu k zaměstnání, včetně pomoci poskytované Úřadem práce České republiky,
- b) přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, včetně začleňování do profesního života,
- c) pracovních, služebních poměrů a jiné závislé činnosti, včetně odměňování,
- d) členství a činnosti v odborových organizacích, radách zaměstnanců nebo organizacích zaměstnavatelů, včetně výhod, které tyto organizace svým členům poskytují,
- e) členství a činnosti v profesních komorách, včetně výhod, které tyto veřejnoprávní korporace svým členům poskytují,
- f) sociálního zabezpečení,
- g) přiznání a poskytování sociálních výhod,
- h) přístupu ke zdravotní péči a jejího poskytování,
- i) přístupu ke vzdělání a jeho poskytování, včetně odborné přípravy,
- j) přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení, pokud jsou nabízeny veřejnosti nebo při jejich poskytování.

(§ 1 zákona č. 198/2009 Sb.)

Pro účely antidiskriminačního zákona se právem na rovné zacházení rozumí právo nebýt diskriminován z důvodů, které stanoví tento zákon nebo použitelný předpis Evropské unie v oblasti volného pohybu pracovníků (§ 2 zákona č. 198/2009 Sb.).

V rámci antidiskriminačního zákona se můžeme setkat s diskriminací přímou a nepřímou. Za přímou diskriminaci považujeme takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry, či světového názoru (§ 2 zákona č. 198/2009 Sb.). Za nepřímou diskriminaci považujeme takové jednání nebo opomenutí, kdy na základě zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo praxe je osoba znevýhodněna oproti ostatním. Nepřímou diskriminací není, pokud toto ustanovení, kritérium nebo praxe je objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné. Nepřímou diskriminací z důvodu zdravotního postižení se rozumí odmítnutí nebo opomenutí přijmout přiměřené opatření, aby měla osoba se zdravotním postižením přístup k určitému zaměstnání, k výkonu pracovní činnosti nebo funkčnímu nebo jinému postupu v zaměstnání, aby mohla využít pracovního poradenství, nebo se zúčastnit jiného odborného vzdělávání, nebo aby mohla využít služeb určených veřejnosti, ledaže by také opatření představovalo nepřiměřené zatížení (§ 3 zákona č. 198/2009 Sb.).

- Je důležité vzít v úvahu, zda konkrétní opatření nepředstavuje nepřiměřené zatížení. Je třeba zkoumat: míru užítku, kterou má osoba se zdravotním postižením z realizace opatření,
- finanční únosnost opatření pro fyzickou nebo právnickou osobu, která je má realizovat,
- dostupnost finanční a jiné pomoci k realizaci a
- způsobilost náhradních opatření uspokojit potřeby osoby se zdravotním postižením (§ 3 zákona č. 198/2009 Sb.).

2 Systém podpory a poradenství pro jedince se specifickými potřebami

2.1 Poradenství

„Poradenství je hodně používané slovo, ale široce nepochopená činnost.“
(Dryden, 2008, s. 7)

Poradenství můžeme chápat jako včasnou a efektivní službu, která může ve svém důsledku předejít dalšímu zhoršování svízelné situace klienta, a tím uvolnit jeho potenciál nutný k nápravě problémového stavu, ve kterém se ocitl (Klimentová, 2013, s. 43).

Poradenství můžeme nazvat také procesem, jehož cílem je dospět k poskytnutí bohatšího života a směřovat ke klientově pohodě. Jedná se tedy o proces vedoucí k rozvinutí stávajícího stavu nebo též k nápravě jeho stavu, který byl považován za vyhovující samotnou osobou nebo jeho sociálním okolím (pokud možno jak osobou, tak sociálním okolím dohromady) (Klimentová, 2013, s. 46).

Dělení poradenství:

- **Neformální poradenství** – je specifikováno nízkou mírou oficiálních pravidel a je realizován mimo instituce. V tomto typu poradenství nejčastěji využíváme osvědčené moudrosti (poradenství v rodinném prostředí, mezi přáteli, mezi partnery, v práci...)
- **Formální poradenství** – můžeme charakterizovat jako systematickou, institucionalizovanou a profesionalizovanou odbornou službu. Koško (1971, in Jukovičová, Regec, 2013) říká, že komponenty tvořící tento typ poradenství jsou návod, poučení, poznání, rada nebo jen informace, které jsou poskytovány jednotlivcům či skupinám osob, za účelem řešení jejich problémů

Funkce:

- **Preventivní** – tato funkce slouží k vytváření podmínek pro růst klienta. Poradenský zásah by tedy měl předcházet případným problémům klienta, například v podobě protidrogových problémů nebo výcvik sociálních dovedností aj.
- **Nápravná** – v této funkci jde o řešení konkrétních problémů klienta, tyto problémy již nastaly (HadjMousová, 2002, s. 6).

Proces řešení problémů neprobíhá pouze prostřednictvím indikovaných rad a přesných receptů, jak se má postupovat. Samotný poradce není schopen poskytnout řadu univerzálních návodů a řešení (Gabura, 1995, s. 13).

Podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, je jednou ze sociálních služeb i poradenství, jedná se tedy o sociální poradenství.

2.1.1 Sociální poradenství

Na bezplatné základní sociální poradenství má nárok každá osoba, která potřebuje tyto služby k řešení nepříznivé sociální situace nebo k jejímu předejití. Rozsah pomoci, její forma a podpora poskytnutá prostřednictvím sociálních služeb musí zachovávat lidskou důstojnost osob. Pomoc musí vycházet z individuálních potřeb dané osoby, musí působit na osoby aktivně, podporovat jejich samostatnost, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvání nebo prohlubování nepříznivé situace, a posilovat jejich sociální začleňování. Poradenství musí být poskytováno v zájmu a v náležitě kvalitě takovými způsoby, aby bylo důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob (§ 2 zákona č. 108/2006 Sb.).

Sociální poradenství můžeme nejčastěji spojovat s procesem řešení problémů, které stojí v sociálním kontextu jednotlivce. Tento kontext tvoří klientovy jedinečné sociální podmínky, které utvářejí jeho sociální situaci. Dá se tedy říci, že pozornost sociálního poradenství se primárně orientuje na pomoc v rámci klientovy individuální sociální situace (Jurkovičová, Regec, 2013, s. 11).

Veškeré druhy a formy poradenství jsou na Úřadu práce poskytovány bezplatně. Úřad práce poradenskou činnost zajišťuje buď svépomocí, nebo prostřednictvím odborného zařízení. A pokud se poradenská činnost provádí mimo místo bydliště klienta, může úřad práce uhradit náklady spojené s cestou do místa konání poradenství (Ludíková, a kol., 2013, s. 39).

Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, se sociální poradenství považuje za základní druh sociálních služeb.

Sociální poradenství rozdělujeme na základní a odborné, z nichž základní sociální poradenství poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace;

v rámci poskytování sociálních služeb zajišťuje tyto úkony

- poskytnutí informace směřující k řešení nepříznivé sociální situace prostřednictvím sociální služby,
- poskytnutí informace o možnostech výběru druhu sociálních služeb podle potřeb osob a jiných formách pomoci, například o dávkách pomoci v hmotné nouzi a dávkách sociální péče,
- poskytnutí informace o základních právech a povinnostech osoby, zejména v souvislosti s poskytováním sociálních služeb, a o možnostech využívání běžně dostupných zdrojů pro zabránění sociálního vyloučení a zabránění vzniku závislosti na sociální službě,
- a poskytnutí informace o možnostech podpory členů rodiny v případech, kdy se spolupodílejí na péči o osobu

A odborné sociální poradenství je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob, v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí a ve speciálních lůžkových zdravotnických zařízeních hospicového typu, zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností; v rámci poskytování sociálních služeb zajišťuje tyto úkony zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, zprostředkování navazujících služeb, sociálně terapeutické činnosti (poskytnutí poradenství v oblastech orientace v sociálních systémech, práva, psychologie a v oblasti vzdělávání) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí (pomoc při vyřizování běžných záležitostí a pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím) (§ 3 vyhlášky č. 505/2006 Sb.).

2.1.2 Krizová intervence

Krizová intervence nebo dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, také „krizová pomoc“, je terénní, ambulantní nebo pobytová služba na přechodnou dobu poskytovaná osobám, které se nacházejí v situaci ohrožení zdraví nebo života, kdy přechodně nemohou řešit svoji nepříznivou sociální situaci vlastními silami. Jedná se především o tyto základní činnosti – poskytnutí ubytování, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, sociálně

terapeutické činnosti a hlavně pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Pojem *krizová intervence* zahrnuje dvě základní sdělení. Jde o určitý druh odborné práce s člověkem, který se ocitl v krizové situaci. Přístup ze strany krizového pracovníka je aktivní a spočívá z hlediska času v rychlém až okamžitém zásahu. Předpokládá se, že v krizovém stavu se může ocitnout každý člověk, bez ohledu na zdravotní či duševní stav (Vodáčková, 2002, s. 59). Základem tohoto pojmu je slovo „krize“. Krizi můžeme chápat jako subjektivně ohrožující situaci s velkým dynamickým nábojem, potenciálem změny. Bez ní by nebylo možné dosáhnout životního posunu (Vodáčková, 2002, s. 28). Na vznik, vývoj a řešení krize můžeme pohlížet jako na proces, který netrvá moc dlouho, ale má určitou zákonitou posloupnost. Během života si na tyto situace procesem učení vytváříme vyrovnávací strategie (Vodáčková, 2002, s. 39 - 45).

Můžeme předpokládat, že všechny osoby jsou nadané schopnostmi hledat a nacházet přirozené cesty, které vedou z tenze vyvolané eskalující krizovou situací. Jednou z těchto schopností je svépomoc. Pracovník by se měl v každém případě zeptat, co všechno již vyzkoušel klient sám, než vyhledal odbornou pomoc (Vodáčková, 2002, s. 46).

Principy odborné pomoci v krizové situaci

1. Princip dostupnosti – pomoc v krizové situaci je dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, veřejně známou záležitostí. Je dostupná všem bez ohledu na rozdílnost věku, pohlaví, rasy, původu, náboženské či sexuální orientace, řeči, handicapu a socioekonomického postavení.
2. Princip individuality krize – krizové služby musí být otevřeny každému člověku podle jeho vlastního uvážení.
3. Princip komplexnosti péče – podle potřeb jedince by se měla dotýkat bio-psycho-sociálních i duchovních potřeb. To znamená skloubit rozhovor s jedincem či celou rodinou s konzultací se sociálním pracovníkem, lékařem a jinými.
4. Princip vnitřní bezbariérovosti.
5. Princip návaznosti – na krizovou pomoc by měla navazovat další péče o klienta. Každý pracovník by měl mít k dispozici možnosti, kam klienta nasměrovat (Vodáčková, 2002, s. 53–55).

Cíle krizové pomoci:

- Aktuální cíl – stabilizace klienta, snížení nebezpečí prohlubování krizového stavu. Úkolem je zajistit klientovo fungování alespoň do té míry, než krize započala.
- Perspektivní cíl – propracovat s klientem blízkou budoucnost a nasměrovat ho na další možnosti řešení
(Vodáčková, 2002, s. 53–55).

V České republice je možné specifikovat pět forem krizové pomoci, které probíhají buď:

- ambulantní formou – klient přichází do zařízení
- formou hospitalizace
- formou terénní služby
- formou krizové pomoci a služeb v klientově přirozeném prostředí
- telefonickou formou

U všech těchto forem jde o kontakt jednorázový či v omezené míře opakovaný. Je ohraničen trváním krizového stavu (Vodáčková, 2002, s. 55).

Krizová intervence trvá po dobu krizového stavu klienta. V případě ambulantního kontaktu jde zhruba o jedno až tři setkání, často s několika denními přestávkami. Frekvence se domlouvá podle stavu klienta. Krizová intervence se ukončí, když se klient cítí být schopen svou situaci samostatně řešit (Vodáčková, 2002, s. 501).

Krizová intervence je poskytována třemi sektory, z nich první je státní, veřejný sektor. Do tohoto sektoru spadají zejména úřady státní správy a samosprávy. Druhým sektorem je soukromý, podnikatelský sektor a tím třetím je sektor neziskový (Vodáčková, 2002, s. 501).

2.2 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách a příspěvku na péči

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci, prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči (§ 1 zákona č. 108/2006).

Podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, se za osobu zdravotně postiženou považuje ta osoba, která je vzhledem k tělesnému, duševnímu, smyslovému nebo kombinovanému postižení osobou závislou na péči jiné osoby.

Pro účely této práce je třeba objasnit tyto pojmy:

- **Nepříznivá sociální situace** – je oslabení nebo ztráta schopnosti řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením, a to z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, živné návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňujícího prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů
- **Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav** – stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než jeden rok a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládnutí základních životních potřeb
- **Zdravotní postižení** – může být tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované, jeho dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby (§ 3 zákona č. 108/2006 Sb.).

Potřeba může ve starší literatuře vyjadřovat chybění nebo nedostatek něčeho. V novějším pojetí je to širší označení pro nejrůznější motivy (Farková, 2006, s. 71).

Lidské potřeby jsou stavy, které můžeme charakterizovat dynamickou silou, jež vzniká z pocitu nedostatku nebo přebytku, touhou něčeho dosáhnout v oblasti biologické, psychologické, sociální nebo duchovní. Naplnění potřeb směřuje k vyrovnaní a obnovení změněné rovnováhy organismu. (Šamánková a kol., 2011).

Potřeby jsou nutné, užitečné a velice úzce souvisí se zachováním a s kvalitou lidského života. Potřeba je stav organismu, který je charakterizován dynamickou silou, jež vzniká z pocitu nedostatku nebo přebytku v oblasti biologické, psychologické, sociální nebo duchovní. Naplnění potřeb směřuje k vyrovnávání a obnovení změněné rovnováhy organismu (tamtéž).

Při posuzování závislosti se hodnotí schopnost zvládat základní životní potřeby, které jsou specifikovány ve vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Tato vyhláška vymezuje schopnost zvládat životní potřeby takto:

- *mobilita* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy je osoba schopna zvládat: vstávání a usedání, stoj, zaujímat a měnit polohy, pohybovat se chůzí krok za krokem, i s přerušovanými zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu 200 metrů, a to i po nerovném povrchu, otevírat a zavírat dveře, chůzí po

schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je

- *orientace* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy je osoba schopná: poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se osobou, časem a místem, orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat
- *komunikace* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy je osoba schopná: vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, používat běžné komunikační prostředky
- *stravování* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopná: vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nalít nápoj, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, najíst se a napít, dodržovat dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, přemístit nápoj a stravu na místo konzumace
- *oblékání a obouvání* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopná: vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, oblékat se a obouvat se, svlékat se a zouvat se, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem
- *tělesná hygiena* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopná: použít hygienické zařízení, dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat jednotlivé části těla, provádět celkovou hygienu, česat se, provádět ústní hygienu, holit se
- *výkon fyziologické potřeby* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopná: včas používat WC, zaujmout vhodnou polohu, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky
- *péče o zdraví* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopná: dodržovat stanovený léčebný režim, provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky, rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc

- *osobní aktivity* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopná: navazovat kontakty a vztahy s jinými osobami, plánovat a uspořádat osobní aktivity, styky se společenským prostředím, stanovit si a dodržet denní program, vykonávat aktivity obvyklé věku a prostředí, například vzdělávání, zaměstnání, volnočasové aktivity, vyřizovat své záležitosti
- *péče o domácnost* - za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopná: nakládat s penězi v rámci osobních příjmů a domácnosti, manipulovat s předměty denní potřeby, obstarat běžný nákup, ovládat běžné domácí spotřebiče, uvařit si jednoduché jídlo a nápoj, vykonávat běžné domácí práce, nakládat s prádlem, mýt nádobí, obsluhovat topení, udržovat pořádek.

Schopnost zvládat životní potřeby se hodnotí ve vztahu ke konkrétnímu zdravotnímu postižení a režimu stanovenému ošetřujícím lékařem (§ 9 zákona č. 108/2006 Sb.).

Podle úrovně schopností zvládat životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu právě na tyto schopnosti, přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého stavu. Pro uznání závislosti v určité potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a ztrátou schopnosti zvládat základní životní potřeby v přijatelné kvalitě (tamtéž).

Funkční schopnost se hodnotí využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku (tamtéž).

2.2.1 Příspěvek na péči

Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, se příspěvek na péči poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Příspěvkem na péči se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládnutí základních životních potřeb. Náklady na tento příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.

Nárok na příspěvek má osoba, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc jiné osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupněm závislosti, pokud jí tuto pomoc poskytuje osoba blízká nebo asistent sociální péče nebo poskytovatel sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu. Nárok

na příspěvek má tato osoba i po dobu, po kterou je jí podle zvláštního právního předpisu poskytována zdravotní péče v průběhu hospitalizace (§ 7 zákona č. 108/2006 Sb.).

Žadatelé o příspěvek na péči jsou povinni:

- podrobit se sociálnímu šetření,
- podrobit se vyšetření zdravotního stavu lékařem plnicím úkoly okresní správy sociálního zabezpečení, případně lékařem určeným Českou správou sociálního zabezpečení,
- podrobit se vyšetření zdravotního stavu u poskytovatele zdravotních služeb určeného okresní správou sociálního zabezpečení anebo jinému odbornému vyšetření, dále je pak nutno předložit určenému poskytovateli zdravotních služeb lékařské nálezy ošetřujících lékařů, které byly vydány, sdělit a doložit další údaje, které jsou významné pro vypracování posudku, nebo poskytnout jinou součinnost, která je potřebná k vypracování posudku, jsou-li k tomu okresní správou sociálního zabezpečení vyzváni, a to ve lhůtě, kterou okresní správa sociálního zabezpečení určí, další podmínkou nároku na příspěvek na péči je, že osoba, o kterou je pečováno, musí být starší jednoho roku,
- osvědčit skutečnosti pro nárok na příspěvek, jeho výši nebo výplatu,
- písemně ohlásit Úřadu práce změny ve skutečnostech, který byly uvedeny v žádosti o příspěvek a změny rozhodné pro průběh řízení, a to ve lhůtě 8 dnů, od doby, kdy taková změna nastala, tato povinnost musí být splněna i v době přerušování řízení,
- písemně ohlásit Úřadu práce, že je mu poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů a doložit tuto skutečnost potvrzením poskytovatele zdravotních služeb,
- písemně ohlásit Úřadu práce propuštění ze zdravotnického zařízení lůžkové péče, a to ve lhůtě 5 dní.

Oznamovací povinnost má i osoba blízká nebo asistent sociální péče, který poskytuje oprávněné osobě pomoc, a to ve lhůtě 8 dní ode dne, kdy tato skutečnost nastala, pokud tuto povinnost nemůže splnit příjemce příspěvku. Totéž platí i pro případ úmrtí oprávněné osoby.

Nárok na příspěvek na péči se dělí dle věku posuzované osoby.

Osoba do 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve:

- a) stupni I – lehká závislost, osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři základní životní potřeby,
- b) stupni II – středně těžká závislost, osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu není schopna zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb,
- c) stupni III – těžká závislost, osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb,
- d) stupni IV – úplná závislost, osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat osm nebo devět základních životních potřeb

a vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby (§ 8 zákona č. 108/2006 Sb.).

Osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve:

- a) stupni I – lehká závislost – osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby
- b) stupni II – středně těžká závislost - osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb
- c) stupni III – těžká závislost - osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb
- d) stupni IV – úplná závislost - osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb

a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby (tamtéž).

Při posuzování stupně závislosti se hodnotí 10 základních životních potřeb dle vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, a vymezuje se schopnost zvládat životní potřeby.

U osoby mladší osmnácti let se při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby a při hodnocení potřeby mimořádné péče porovnává rozsah, intenzita a náročnost péče, kterou je třeba věnovat posuzované osobě se zdravotním postižením, s péčí, kterou je třeba věnovat zdravé fyzické osobě téhož věku. Při stanovování stupně závislosti u osoby do osmnácti let se nepřihlíží k potřebě péče, která vyplývá z věku osoby a tomu odpovídajícímu stupni biopsychosociálního vývoje. Mimořádnou péčí se rozumí péče, která svým rozsahem, intenzitou nebo náročností podstatně přesahuje péči poskytovanou osobě téhož věku (§ 10 zákona č. 108/2006 Sb.).

Při posuzování stupně závislosti osoby vychází okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, z vyšetření dětského klinického psychologa (v případě pervazivních vývojových poruch), z výsledků sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, případně z výsledků funkčních vyšetření a z výsledků vlastního vyšetření posuzujícího lékaře (§ 25 zákona č. 108/2006 Sb.).

Následně okresní správa sociálního zabezpečení zašle krajské pobočné Úřadu práce stejnopis posudku s uvedením základních životních potřeb, které osoba není schopna zvládat, a dále s uvedením, zda jde o osobu s úplnou nebo praktickou hluchotou nebo hluchoslepotou, jestliže tato osoba nezvládá základní životní potřeby v oblasti orientace. Toto posouzení je součástí rozhodnutí o přiznání či zamítnutí příspěvku, které obdrží žadatel (tamtéž).

Výše příspěvku na péči pro osoby do 18 let věku za kalendářní měsíc činí:

- a) 3.300,- Kč, byla-li přiznána závislost I stupně (lehká závislost)
  - b) 6.600,- Kč, byla-li přiznána závislost II stupně (středně těžká závislost)
  - c) 9.900,- Kč, byla-li přiznána závislost III stupně (těžká závislost), pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, nebo 13.900,- Kč v ostatních případech (domácí péče – pečuje rodinný příslušník)
  - d) 13.200,- Kč, byla-li přiznána závislost IV stupně (úplná závislost), pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, nebo 19.200,- Kč v ostatních případech (domácí péče – pečuje rodinný příslušník)
- (§ 11 zákona č. 108/2006 Sb.)

Výše příspěvku na péči pro osoby starší 18 let za kalendářní měsíc činí:

- a) 880,- Kč, byla-li přiznána závislost I stupně (lehká závislost)
- b) 4.400,- Kč, byla-li přiznána závislost II stupně (středně těžká závislost)
- c) 8.800,- Kč, byla-li přiznána závislost III stupně (těžká závislost), pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb, dětský domov nebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, nebo 12.800,- Kč v ostatních případech (domácí péče – pečuje rodinný příslušník)
- d) 13.200,- Kč, byla-li přiznána závislost IV stupně (úplná závislost), pokud osobě poskytuje pomoc poskytovatel pobytových sociálních služeb, dětský domov nebo

speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu, nebo 19.200,- Kč v ostatních případech (domácí péče – pečuje rodinný příslušník)

(tamtéž)

Uvedené částky příspěvku na péči se mohou zvýšit o částku 2.000,- Kč za kalendářní měsíc. Důležité ale je, že na zvýšení má nárok osoba, která je nezaopatřeným dítětem do 18 let věku s výjimkou dítěte, kterému náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte systému dávek pěstounské péče, dítěte kterému nenáleží dávka na úhradu potřeb dítěte ze systému dávek pěstounské péče, protože požívá důchod z důchodového pojištění, který je stejný nebo vyšší než tento příspěvek, a dítěte, které je v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež nebo je rodičem, kterému náleží příspěvek, a který pečuje o nezaopatřené dítě do 18 let věku, jestliže rozhodný příjem oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných je nižší než dvojnásobek částky životního minima oprávněné osoby a osob s ní společně posuzovaných podle zákona o životním a existenčním minimu (§ 12 zákona č. 108/2006 Sb.).

Nárok na výplatu příspěvku na péči vzniká dnem podání žádosti o přiznání tohoto příspěvku. Příspěvek může být přiznán a vyplácen nejdříve od počátku kalendářního měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o přiznání příspěvku (§ 13 zákona č. 108/2006 Sb.).

Úřad práce provádí pro účely posuzování stupně závislosti sociální šetření, při kterém se zjišťuje schopnost samostatného života v přirozeném sociálním prostředí. Sociální šetření provádí příslušná krajská pobočka Úřadu práce. Šetření se provádí také v průběhu hospitalizace osoby ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče, jestliže je této osobě poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů, podmínkou je, aby tato skutečnost byla oznámena a doložena poskytovatelem zdravotních služeb (§ 25 zákona č. 108/2006 Sb.).

Poté Úřad práce zašle příslušné okresní správě sociálního zabezpečení žádost o posouzení stupně závislosti osoby. Součástí této žádosti je písemný záznam o sociálním šetření a kopie žádosti osoby o příspěvek (tamtéž).

V průběhu celého řízení (od podání žádosti až po její ukončení) je důležité, aby příjemce dávky plnil povinnost písemně ohlásit do 8 dnů (neurčí-li Úřad práce delší termín) změny ve skutečnostech pro nárok na příspěvek, jeho výši nebo výplatu (§ 21 zákona č. 108/2006 Sb.).

Příjemce dávky je povinen využívat dávku na zajištění potřebné pomoci osobou blízkou nebo asistentem sociální péče, poskytovatelem sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb, dětským domovem nebo speciálním lůžkovým zdravotnickým zařízením hospicového typu (tamtéž).

Sociální šetření

Definici sociálního šetření není možné nalézt v odborné literatuře ani v právních předpisech. Zákon o sociálních službách pouze v § 109 uvádí, že sociální pracovník vykonává sociální šetření, dále pak je v § 25 uvedeno, že krajská pobočka Úřadu práce provádí pro účely posuzování stupně závislosti podle odstavce 3 sociální šetření, při kterém se zjišťuje schopnost samostatného života osoby v přirozeném sociálním prostředí. Sociální šetření tedy provádí sociální pracovník. O provedeném sociálním šetření vyhotovuje písemný záznam, který na požádání předkládá posuzované osobě. Bližší vymezení chybí (Chloupková, 2013).

Sociální šetření se také provádí v případech, kdy okresní správa sociálního zabezpečení požádá o kontrolu původního posouzení zdravotního stavu osoby (§ 25 zákona č. 108/2006 Sb.).

2.3 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění

Tento zákon upravuje důchodové pojištění pro případ stáří, invalidity a úmrtí živitele. Prováděcím předpisem k zákonu o důchodovém pojištění je vyhláška MPSV č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (Čeledová, Čevela, 2017, s. 435).

Zdravotní stav pro účely dávek a benefitů ze systému sociálního zabezpečení posuzují zejména posudkový lékaři, kteří spadají, pod okresní správu sociálního zabezpečení. Tvoří posudky pro rozhodování správního řízení zejména pro Úřady práce České republiky, a to pro rozhodování o příspěvku na péči, příspěvku na zvláštní pomůcku nebo o průkazu osoby se zdravotním postižením. Dále vytvářejí posudky o zdravotním stavu, pracovní neschopnosti a invaliditě, tyto posudky jsou tvořeny pro účely České správy sociálního zabezpečení (tamtéž).

Za osobu se zdravotním postižením se dle orgánu sociálního zabezpečení považují ty osoby:

1. které jsou uznány za osoby invalidní ve třetím stupni, tzn., že kvůli dlouhodobě nepříznivému stavu poklesla pracovní schopnost o 70 %
2. které jsou uznány za osoby invalidní ve druhém stupni, tzn., že kvůli dlouhodobě nepříznivému stavu poklesla pracovní schopnost o nejméně 50 %, ale nejvíce o 69 %
3. které jsou uznány za osoby invalidní v prvním stupni, tzn., že kvůli dlouhodobě nepříznivému stavu poklesla pracovní schopnost o nejméně o 35 %, ale nejvíce o 49 %
4. které jsou uznány za osoby zdravotně znevýhodněné

To tedy znamená, že osoba je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu nastal pokles její pracovní schopnosti nejméně o 35 % (§ 39 zákona č. 155/1995 Sb.).

Klimentová III (2013) vymezuje invaliditu jako sociální událost, invalidní důchod považuje za náhradu ztráty příjmů z výdělečné činnosti, a nikoli za kompenzaci všech případů vrozeného nebo získaného zdravotního poškození. Sociální pojištění osob s nepříznivým zdravotním stavem je koncipováno tak, aby motivovalo jejich návrat do pracovního procesu, který by nijak neohrožoval jejich zdraví, a umožnil jim opatřit si dostatečné finanční prostředky vlastním přičiněním.

Nezbytnou podmínkou pro přiznání a výplatu příslušného typu důchodu jsou: účast na důchodovém pojištění, splnění potřebné doby pojištění a splnění definované sociální události, tedy věk, stáří, úmrtí, invalidita. Uznání jednotlivých druhů invalidity má vliv na výši dávky invalidního důchodu (Čeledová, Čevela, 2017, s. 436),

Osoba má nárok na invalidní důchod, přestože nedosáhla věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let, ve dvou případech. Tím prvním je, že se jedinec stal invalidním následkem pracovního úrazu. Ve druhém případě se stal invalidním, a získal potřebnou dobu pojištění a nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky pro nárok na starobní důchod podmíněný dosažením důchodového věku, případně předčasně starobního důchodu, pokud nedosáhl důchodového věku (tamtéž).

Podle zákona č. 155/1995 Sb. § 10 činí potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod u pojištěnce ve věku do 20 let méně než jeden rok, od 20 let do 22 let jeden rok, od 22 let do 24 let dva roky, od 24 let do 26 let tři roky, od 26 let do 28 let čtyři roky a nad 28 let pět roků.

Dle téže zákona § 39 se při určování poklesu pracovní schopnosti vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, nebo se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, zda je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován a jak, dále bere v úvahu schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 % a v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Pracovní schopností osoby se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se tedy rozumí snížení schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Z § 67 výše uvedeného zákona vyplývá, že osobou, jež je uznána za zdravotně znevýhodněnou, je fyzická osoba, která má zachovanou schopnost vykonávat soustavné zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost, ale její schopnosti být nebo zůstat pracovním zařazením, vykonávat dosavadní povolání nebo využít dosavadní kvalifikaci nebo kvalifikaci získat, jsou podstatně omezeny z důvodu jejího dlouhodobě nepříznivého stavu. Zdravotně znevýhodněnou osobou však nemůže být osoba, které byla přiznána invalidita v jakémkoliv stupni.

Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se považuje takový stav, který podle poznatků lékařské vědy má trvat déle než jeden rok a podstatně omezuje tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti, a tím tedy i schopnost pracovního uplatnění. Potvrzení o zdravotním stavu dokládá sama osoba, a to posudkem nebo potvrzením od orgánu sociálního zabezpečení (§ 3 zákona č. 108/2006 Sb.).

2.4 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona č. 435/2004 Sb. zákon o zaměstnanosti

Práce nebo také zaměstnání má v životě každého člověka nezastupitelné místo a to nejen z důvodu ekonomického, ale i z pohledu neocenitelných benefitů jako je nezávislost, společenská prestiž a pocit vlastní hodnoty, které práce přináší. Aspekty zaměstnanosti

zasahují a ovlivňují ve větší či menší míře i kvalitu života jedince. U osob se zdravotním postižením či jiným druhem znevýhodnění je vztah k zaměstnání komplikovanější než u intaktní osoby (Ludíková a kol., 2013 s. 9, 14, 34).

Poradenství poskytované v rámci zaměstnanosti souvisí s následujícími činnostmi:

- *Volba povolání* – poskytování informací o povoláních, diagnostika předpokladů a způsobilosti určitého povolání, informace o možnostech studia, přípravy na povolání a pracovní uplatnění; tyto poradenské služby v rámci Úřadu práce poskytují Informační a poradenská střediska pro volbu a změnu povolání
- *Volba rekvalifikace* – nabídka vhodné rekvalifikace vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností zájemce o rekvalifikaci
- *Zprostředkování vhodného zaměstnání* – posuzuje zdravotní, kvalifikační a osobnostní předpoklady pro doporučení vhodného zaměstnání, přípravy pro povolání a absolvování rekvalifikace, dále také poradenství pro zaměstnavatele, které se zaměřuje na výběr vhodných zaměstnanců
- *Volba přípravy k práci osob se zdravotním postižením* – cílem je řešení specifických potřeb ve zdravotních, sociálních a jiných oblastech života a odstranění překážek jejich přístupů na trh práce; tyto služby zajišťuje speciální poradce či psycholog Úřadu práce
- *Výběr vhodných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti* - usměrňuje pracovní uplatnění fyzických osob zaměstnavatelů v souladu s požadavky a možnostmi trhu práce (Ludíková, 2013, s. 14).

Kvalita pracovního života je spojována s vysokou úrovní pracovní spokojenosti, fyzickým a duševním zdravím, vyhlídkou na delší život a celkovým smyslem osobní pohody (Ludíková, 2013, s. 9). Osobám se zdravotním postižením je na trhu práce poskytována zvýšená ochrana. Úřady práce si vedou evidenci uchazečů se zdravotním postižením (§ 67 zákona č. 435/2004 Sb.).

Důležitým dokumentem, jak již bylo jednou zmíněno, je antidiskriminační zákon, podle kterého je při uplatňování práva na zaměstnání zakázána jakákoliv diskriminace. Tento dokument se nazývá antidiskriminační zákon. Dle tohoto zákona nelze občanovi odepřít zaměstnání z důvodu pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, národnosti, státního občanství, sociálního původu, rodu, jazyka, zdravotního stavu, věku, náboženství či víry, majetku, manželského a rodinného stavu a vztahu nebo povinností

k rodině, politického nebo jiného smýšlení, členství a činnosti v politických stranách nebo politických hnutích, v odborových organizacích nebo organizacích zaměstnavatelů; diskriminace z důvodu těhotenství, mateřství, otcovství nebo pohlavní identifikace se považuje za diskriminaci z důvodu pohlaví.

Jaká povolání tedy mohou osoby se zdravotním postižením vykonávat? Odpověď není jednoznačná. Je nutné si uvědomit, že každé postižení s sebou nese určitá omezení, ale také možnosti (Ludíková a kol. 2013 s. 9, 14, 34).

Nedílnou součástí zaměstnávání je jednoznačně první volba zaměstnání, která u dětí se zdravotním postižením začíná daleko dříve než u dětí intaktních, a to již na základních školách a neřídka ještě dříve. Je zde zapotřebí spolupráce nejen zákonných zástupců a rodičů dítěte, ale i výchovných poradců, speciálně pedagogických center, pedagogicko-psychologických poraden, asistentů pedagoga a dalších poradců, kteří se zabývají poradenstvím k volbě budoucího povolání (Ludíková a kol., 2013, s. 33–34). Hlavním realizátorem je zde především škola. Legislativně je to upraveno v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Ludíková a kol., 2013). Úřad práce ovšem také hraje v zaměstnanosti a její podpoře nezastupitelnou roli. Registrací na Úřadu práce se osoba se specifickými potřebami zapojuje do aktivit, které si kladou za cíl zvýšit zaměstnatelnost uchazeče. Je tedy také chápán jako zprostředkovatel zaměstnání, tzn., že jedním z hlavních cílů je najít nezaměstnanému jedinci vhodnou pracovní pozici (Ludíková a kol., 2013, s. 38).

Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, se řídí příslušnými předpisy Evropské unie a upravuje zabezpečování státní politiky. Cílem tohoto zákona je dosažení plné zaměstnanosti a ochrana proti nezaměstnanosti (§ 1 zákona č. 435/2004 Sb.).

Státní politika zaměstnanosti v České republice zahrnuje především zabezpečování práva na zaměstnání, poskytování informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb na trhu práce, dále opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, s osobami bez ohledu na jejich rasový a etnický původ, s osobami se zdravotním postižením a s dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravu k práci a ke specializovaným rekvalifikačním kurzům, a opatření pro zaměstnávání těchto osob, pak také zahrnuje opatření pro zaměstnávání fyzických osob se zdravotním postižením a dalších skupin fyzických osob, které mají ztížené postavení na

trhu práce a poskytuje podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci (§ 2 zákona č. 435/2004 Sb.).

2.4.1 Podpora v nezaměstnanosti

Rozhodným obdobím pro posuzování nároků na podporu jsou poslední 2 roky před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání. Neplní-li uchazeč o zaměstnání tuto podmínku, lze tuto dobu splnit zápočtem náhradní doby zaměstnání. Za náhradní dobu zaměstnání se považuje:

- příprava osoby se zdravotním postižením k práci,
- pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně,
- osobní péče o dítě ve věku do 4 let,
- osobní péče o fyzickou osobu, která je závislá na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II, ve stupni III nebo ve stupni IV, pokud s uchazečem o zaměstnání trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby, tyto podmínky se nevyžadují, pokud jde o osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou
- výkon dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy dobrovolníka s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra
- osobní péče o fyzickou osobu mladší 10 let, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné osoby ve stupni I
- trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény osoby po skončení výdělečné činnosti, která zakládala její účast na nemocenském pojištění, pokud si osoba nepřivodila dočasnou pracovní neschopnost úmyslně a pokud tato dočasná pracovní neschopnost nebo karanténa vznikla v době této výdělečné činnosti nebo v ochranné lhůtě (§ 41 zákona č. 435/2004 Sb.).

Nárok na podporu v nezaměstnanosti má uchazeč o zaměstnání:

- a) který získal v rozhodném období zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění podle zvláštního právního předpisu v délce alespoň 12 měsíců, překrývají-li se doby důchodového pojištění, započítávají se jen jednou,
- b) který požádal krajskou pobočku Úřadu práce, u které je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti,
- c) který ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, není poživitelem starobního důchodu

O nároku na podporu v nezaměstnanosti rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce (§ 39 zákona č. 435/2004 Sb.).

Podpůrčí doba pro poskytování podpory nezaměstnanosti u uchazeče o zaměstnání činí do 50 let 5 měsíců, od 50 do 55 let 8 měsíců, nad 55 let 11 měsíců a výše podpory činí první dva měsíce podpůrčí doby 65 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu, další 2 měsíce 50 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu a po zbývající dobu 45 % průměrného měsíčního čistého výdělku nebo vyměřovacího základu. Výjimku zde tvoří případ, kdy uchazeč o zaměstnání před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážných důvodů ukončil poslední zaměstnání sám nebo dohodou se zaměstnavatelem, tehdy činí procentní sazba podpory v nezaměstnanosti 45 % průměrného měsíčního výdělku nebo vyměřovacího základu. Nárok na podporu v nezaměstnanosti zaniká uplynutím podpůrčí doby nebo ukončením vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání vyřazením z evidence uchazečů o zaměstnání (§ 43, § 45, § 50 zákona č. 435/2004 Sb.).

2.4.2 Rekvalifikace

Trh práce se neustále mění, některé profese zanikají a jiné zase vznikají. Každý člověk se proto může ve svém produktivním věku dostat do situace, kdy se ve svém zvoleném oboru již nemůže uplatnit. Proto svou profesi musí změnit nebo si zvýšit kvalifikaci, a to je možné právě prostřednictvím rekvalifikace (<https://www.uradprace.cz/web/cz/rekvalifikace-6>).

Slovo rekvalifikace můžeme volně přeložit jako získání nové kvalifikace nebo rozšíření kvalifikace stávající. Samotnou rekvalifikaci pro uchazeče o zaměstnání sice zajišťuje Úřad práce, ovšem vykonávají ji konkrétní občanská sdružení. Potřeba rekvalifikace se nevyhýbá ani osobám se zdravotním postižením. Kurzy určené pro osoby se zdravotním postižením se využívají tehdy, když je potřeba změnit nebo získat nové znalosti a dovednosti, pokud jedinci žádné nemají (Ludíková, 2013, s. 39–40). Je také vhodné zmínit, že rekvalifikace nenahrazuje vzdělání a kvalifikaci, kterou lze získat studiem na středních nebo vysokých školách (<https://www.uradprace.cz/web/cz/rekvalifikace-6>).

Další možností jak získat rekvalifikaci je, že si ji osoba se specifickými potřebami vyhledá samostatně a Úřad práce jí uhradí jednotlivé náklady spojené s kurzem. Neméně důležitou informací je, že rekvalifikace se může zúčastnit i osoba, která není evidována v evidenci uchazečů o zaměstnání, tedy osoba, která je v pracovním vztahu a v zájmu dalšího pracovního uplatnění u zaměstnavatele si chce zvýšit či změnit kvalifikaci (Ludíková, 2013, s. 39–40).

Rekvalifikace může být zabezpečena Úřadem práce osobě: která je buďto vedena v evidenci Úřadu práce jako uchazeč nebo zájemce o zaměstnání, nebo má odpovídající vstupní kvalifikační předpoklady pro rekvalifikační kurz a pro výkon profese, na kterou

se rekvalifikuje, anebo je zdravotně způsobilá pro absolvování rekvalifikačního kurzu a pro výkon nové profese. Vždy však platí pravidlo, že rekvalifikace musí být potřebná, to znamená, že dosavadní kvalifikace osobě neumožňuje získat vhodné pracovní místo, a musí být taktéž účelná, což znamená, že po ukončení rekvalifikace je reálná šance získat zaměstnání. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se u konkrétního klienta vychází z dosažené kvalifikace, zdravotního stavu, jeho schopností a zkušeností (<https://www.uradprace.cz/web/cz/rekvalifikace-6>).

Nárok na podporu při rekvalifikaci má osoba, která se zúčastní rekvalifikace zabezpečované Úřadem práce, a ke dni, k němuž má být podpora při rekvalifikaci přiznána, není poživitelem starobního důchodu (<https://www.uradprace.cz/web/cz/rekvalifikace-6>). Rozhodným obdobím pro posuzování nároků na podporu jsou poslední 2 roky před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání (§ 41 zákona č. 435/2004 Sb.).

Při žádosti o zprostředkování či žádosti o rekvalifikaci se mimo jiné také přihlíží ke zdravotnímu stavu žadatele. Klient je povinen Úřadu práce sdělit údaje o svém zdravotním stavu a doložit je lékařským potvrzením. Toto potvrzení vydává praktický nebo odborný lékař. Žadatel o zprostředkování je povinen se za účelem posouzení svého zdravotního stavu a vydání lékařského posudku podrobit vyšetření, pokud uvádí zdravotní důvody, které mu brání v plnění povinností uchazeče o zaměstnání nebo v nástupu na rekvalifikaci (§ 21 zákona č. 435/2004 Sb.).

Výše dávky je stanovena na 60 % průměrného měsíčního čistého výdělku, který měl uchazeč o zaměstnání ve svém posledním zaměstnání. Pro osoby samostatně výdělečně činné se podpora stanoví procentní sazbou z posledního vyměřovacího základu v rozhodném období přepočteného na 1 kalendářní měsíc. Dále u osob, u kterých nelze stanovit vyměřovací základ, nebo jim vznikl nárok na podporu započtením náhradní doby, tvoří podpora při rekvalifikaci 0,14 % násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku, který předcházel roku, v němž nastoupila osoba na rekvalifikaci (<https://www.uradprace.cz/web/cz/rekvalifikace-6>).

2.4.3 Pracovní rehabilitace

Dle zákona o zaměstnanosti se jedná o souvislou činnost zaměřenou na získávání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením, kterou na základě její žádosti zabezpečuje Úřadu práce a hradí náklady s ní spojené.

Proces této rehabilitace nezahrnuje jen pracovní přípravu ale i mnohem širší postup, který zahrnuje soustavnou péči věnovanou lidem se zdravotním postižením. Předpokladem pro pracovní uplatňování je obnovení nebo získání pracovního potenciálu u lidí, kteří mají v důsledku svého handicapu změněnou pracovní schopnost.

Pracovní rehabilitaci zabezpečuje Úřad práce na základě žádosti osoby se zdravotním postižením, která může být i dočasné práce neschopná, její zařazení do tohoto procesu musí ale doporučit ošetřující lékař. Úřad práce může při realizaci pracovní rehabilitace spolupracovat s pracovními rehabilitačními středisky, většinou však touto činností pověřuje jiné právnické osoby nebo fyzické osoby na základě písemné dohody. Jestliže je realizátorem pracovní rehabilitace registrovaná agentura podporovaného zaměstnávání, dochází ke spolupráci dvou služeb a finanční podpoře neziskových agentur (Ludíková, 2013, s. 41).

2.4.4 Podpora zaměstnavatelů

Zaměstnavateli, který na svém pracovišti provádí přípravu k práci osob se zdravotním postižením, může úřad práce uhradit náklady spojené s přípravami na práci těchto osob.

Příprava se provádí jednak na pracovištích zaměstnavatele individuálně přizpůsobených zdravotnímu stavu osoby se zdravotním postižením, příprava k práci může být prováděna s podporou asistenta, dále na chráněných pracovních místech právnické nebo fyzické osoby a jednak i ve vzdělávacích zařízeních státu, územních samosprávných celků, církví a náboženských společností, občanských sdruženích a dalších právnických a fyzických osob (Ludíková, 2013, s. 41).

2.4.5 Chráněné pracovní místo

Další možností na podporu zaměstnávání je dle § 75 výše uvedeného zákona poskytnutí finančních prostředků na zřízení chráněného pracovního místa. Tyto finance Úřad práce poskytne na základě písemné dohody. Tímto se Úřad práce snaží motivovat zaměstnavatele k zaměstnávání osob se zdravotním postižením, a zároveň umožnit pracovat těm klientům, kteří pracovat chtějí, ale není o ně na trhu práce z důvodu zdravotního postižení zájem.

Toto pracovní místo musí být provozováno po dobu nejméně dvou let ode dne sjednání v dohodě. Úřad práce může uzavřít dohodu o poskytnutí příspěvku na vytvoření chráněného pracovního místa i přímo s osobou se zdravotním postižením, která se rozhodla vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

Mezi další náklady na provoz chráněného pracovního místa, které může úřad práce hradit, patří příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů, nájemné, pojištění, náklady na energie, doprava zaměstnanců, náklady provozních zaměstnanců, opravy, údržba... (Ludíková, 2013. s. 43).

2.5 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře

Na oddělení Státní sociální podpory se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatních základních potřeb osobní potřeby dětí a rodin a poskytuje ji i při některých dalších sociálních situacích. Dávky státní sociální potřeby se poskytují v závislosti na výši příjmu (§ 1 zákona č. 117/1995 Sb.). Mezi tyto dávky patří přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné, náhradní výživné. Všechny budou níže popsány.

2.5.1 Přídavek na dítě

Tato dávka je nárokem dítěte. Nárok vznikne, pokud příjem v rodině nepřesahuje 2,7násobek jejího životního minima (Čeledová, Čevela, 2017, s. 450–452).

Přídavek na dítě je poskytován ve 3 výších, a to dle věku dítěte, do 6 let se jedná o částku 500 Kč, od 6 do 15 let je to částka 610 Kč a v rozmezí od 15 do 26 let jde o 700 Kč. Výjimku zde tvoří osoby, které mají v každém kalendářním měsíci rozhodného období příjem. Tento příjem je specifikován v zákoně o státní sociální podpoře v § 18. Zvýšené dávky přídavku na dítě činí za kalendářní měsíc dle věku dítěte ve stejných věkových rozmezích v prvním případě 800 Kč, v druhém rozmezí 910 Kč a v posledním 1.000 Kč (§ 17–19 zákona č. 117/1995 Sb.).

Novela zákona o státní sociální podpoře, která nabyla účinnosti dne 28. 7. 2021, přinesla změnu ve výši dávky přídavek na dítě. Nová právní úprava měsíční částky zvyšuje. Ke změně částek došlo od měsíce července 2021 automaticky.

Přídavek na dítě je poskytován ve 3 výších, a to dle věku dítěte, do 6 let se jedná o částku 630 Kč, od 6 do 15 let je to částka 770 Kč a v rozmezí od 15 do 26 let jde o 880 Kč. Výjimku zde tvoří osoby, které mají v každém kalendářním měsíci rozhodného období příjem. Tento příjem je specifikován v zákoně o státní sociální podpoře v § 18. Zvýšené dávky přídavku na dítě činí za kalendářní měsíc dle věku dítěte ve stejných věkových rozmezích v prvním

případě 1.130 Kč, v druhém je to 1.270 Kč a v posledním případě se jedná o částku 1.380 Kč (viz leták – příloha č. 3).

2.5.2 Rodičovský příspěvek

Nárok na tuto dávku má rodič, který celodenně a řádně pečuje o nejmladší dítě maximálně do 4 let věku až do vyčerpání celé částky max. 300.000 Kč (Čeledová, Čevela, 2017, s. 450–452). V případě, že nejmladším dítětem v rodině jsou 2 a více dětí narozených současně, má pečující rodič nárok na vyčerpání celkové částky 450.000 Kč (<https://www.uradprace.cz/web/cz/rodicovsky-prispevek>).

Podmínkou na tuto dávku je, že dítě mladší dvou let, které navštěvuje jesle, mateřskou školu nebo jiné zařízení pro děti předškolního věku, nepřevyšuje 46 hodin v měsíci. Dítě může navštěvovat léčebné rehabilitační zařízení, jesle, mateřskou školu nebo jiné obdobné zařízení pro zdravotně postižené předškolní děti na 4 hodiny denně. Dítě se zdravotním postižením může navštěvovat tato zařízení v rozsahu 6 hodin denně. Dítě, jehož osamělý rodič nebo oba rodiče jsou závislí na pomoci jiné osoby se stupni III nebo IV, může tato zařízení navštěvovat v max. rozsahu 4 hodiny denně. U dětí starších 2 let není docházka do těchto zařízení omezena (Čeledová, Čevela, 2017, s. 450–452).

Příjmy rodiče či obou rodičů se nesledují. K výplatě rodičovského příspěvku může rodič svou výdělečnou činností zlepšovat sociální situaci rodiny. Nezkoumá se ani nárok na podporu v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci (<https://www.uradprace.cz/web/cz/rodicovsky-prispevek>).

Důležitou informací je, že pokud se v rodině narodí další dítě, nárok na rodičovský příspěvek na starší dítě zaniká, a to i v případě, že na narozené dítě náleží rodičovský příspěvek ihned od narození ve stejné výši, v jaké náleží doposud na starší dítě. Změnu je ovšem nutné ohlásit příslušnému úřadu, aby nevznikl přeplatek na dávce (<https://www.uradprace.cz/web/cz/rodicovsky-prispevek>).

2.5.3 Příspěvek na bydlení

Jedná se o příspěvek na úhradu nákladů na bydlení jednotlivcům či rodinám s nízkými příjmy. Nárok na tuto dávku má vlastník, nájemce přihlášený k trvalému pobytu, jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení, a zároveň těchto 30 %

(v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady (Čeledová, Čevela, 2017, s. 450–452).

Dne 1. 1. 2020 nabyl účinnosti zákon č. 363/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. S přijetím tohoto zákona se zvýšila celková suma rodičovského příspěvku a dále také došlo ke změně ve stanovení okruhu společně posuzovaných osob u příspěvku na bydlení. To znamená, že s platností od 1. 7. 2020 bude Úřad práce ČR v souladu s novou právní legislativou brát na zřetel při posouzení nároku na příspěvek na bydlení i na manžela/manželku či nezaopatřené děti a všechny jiné osoby, které v dané domácnosti žijí. To tedy znamená, že užívají byt společně s žadatelem o příspěvek na bydlení a hradí společné náklady na své potřeby. Týká se to především otců/matek, kteří žili se svou rodinou ve společné domácnosti, ale měli odlišný trvalý pobyt.

Další velkou změnou pro toto řízení je fakt, že zaměstnanci Úřadu práce ČR mají v hodnocení nároku na dávku oprávnění vykonat v předmětném bytě/domě šetření. Cílem tohoto opatření je zjištění všech skutečností rozhodných pro vznik nároku na dávku, ale také určení její výše (Tisková zpráva [online] na webových stránkách Úřadu práce).

2.5.4 Porodné

Na tuto dávku má nárok žena, která porodila své první nebo druhé živě narozené dítě, pokud rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2.70 (§ 44 zákona č. 117/1995 Sb.).

Dávka je jednorázová, jejím prostřednictvím se přispívá na náklady spojené s narozením prvního nebo druhého dítěte. Nárok je vázán na stanovenou hranici příjmů v rodině, která v kalendářním čtvrtletí před narozením dítěte musí být nižší než 2,7násobek životního minima celé rodiny. Výše porodného u prvního živě narozeného dítěte činí 13.000 Kč a u druhého je to částka 10.000 Kč (Čeledová, Čevela, 2017, s. 450–452).

2.5.5 Pohřebné

Na dávku má nárok osoba, jež vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti nebo rodiči nezaopatřeného dítěte. Jedinou podmínkou pro získání této dávky je, že zemřelý musel mít ke dni úmrtí trvalý pobyt na území České republiky. Výše pohřebného činí 5.000 Kč. Do rozhodných příjmů pro výpočet nároku na tuto dávku se započítává čistý příjem.

Nepříznivý zdravotní stav nemá v nárocích na dávky státní sociální podpory významnější vliv. Avšak i v tomto zákoně se podílí u posuzování nezaopatřenosti dítěte, které se následkem nemoci nemůže soustavně připravovat na povolání a je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost (tamtéž).

2.5.6 Náhradní výživné

Od 1. 7. 2021 je v platnosti nová dávka státní sociální podpory, a tou je náhradní výživné. Jedná se o dávku, která má na přechodnou dobu (maximální doba jsou 2 roky) podpořit po finanční stránce nezaopatřené dítě. Náhradní výživné lze získat na základě rozhodnutí soudu a podáním návrhu na exekuci, nebo řízením o soudním výkonu rozhodnutí.

Dávka se řídí zákonem č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném).

Aby vznikl nezaopatřenému dítěti nárok na dávku, musí být splněny následující podmínky:

- vyživovací povinnost je stanovena exekučním titulem, na základě rozhodnutí soudu, avšak povinná osoba neplatí výživné vůbec nebo v nižší částce,
- dítě musí být nezaopatřené podle zákona o státní sociální podpoře,
- nezaopatřené dítě musí mít na území České republiky trvalý pobyt, pokud zákon nestanoví jinak,
- nezaopatřené dítě musí mít na území České republiky bydliště podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, pokud zákon nestanoví jinak,
- byl zahájen proces vymáhání výživného, a dlužné výživné je tedy vymáháno jako pohledávka v exekučním řízení nebo v řízení o soudním výkonu rozhodnutí. Tato podmínka je splněna i v případě, kdy soudní výkon rozhodnutí či případně exekuce byly zastaveny pro nemajetnost neplatícího rodiče, a to v posledních 4 měsících před podáním žádosti o náhradní výživné, případně v průběhu tohoto řízení nebo po přiznání nároku na náhradní výživné.

Nárok na náhradní výživné nemůže vzniknout v případě, kdy oprávněná osoba (dítě) nebo její zástupce neprokáže, že by podán návrh na exekuci nebo soudní výkon rozhodnutí.

Výše náhradního výživného se stanovuje jako rozdíl mezi částkou měsíčního výživného určeného v exekučním titulu a výživným, které povinná osoba (rodič – dlužník) skutečně v daném měsíci uhradila. Maximální výše náhradního výživného je stanovena na částku 3.000 Kč (<https://www.uradprace.cz/web/cz/nahradni-vyzivne>).

2.6 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona č. 329/2011 Sb. o dávkách pro osoby zdravotně postižené

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, společně s vyhláškou č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů, upravují poskytování peněžitých dávek osobám se zdravotním postižením určených ke zmírnění sociálních důsledků jejich zdravotního postižení a k podpoře jejich sociálního začleňování a průkaz osoby se zdravotním postižením (§ 1 zákona č. 329/2011 Sb.).

Vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, který zdravotní stav lze považovat za podstatné omezení schopnosti a pohyblivosti a orientace (<https://www.uradprace.cz/web/cz/prukaz-ozp>).

Osobám se zdravotním postižením může být poskytován příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku (§ 2 zákona č. 329/2011 Sb.).

Ve vztahu k dětem je správní orgán povinen při rozhodování o nároku na dávku a její výši vždy sledovat dosažení nejlepšího zájmu dítěte (§ 4 zákona č. 329/2011 Sb.).

2.6.1 Příspěvek na mobilitu

Nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší jednoho roku, která má nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem ZTP nebo ZTP/P, a zároveň se v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována a nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče. Ovšem i zde je výjimka a to, že příspěvek na mobilitu může být přiznán osobě užívající sociální pobytové služby, pokud opakovaně používá dopravu, na základě čestného prohlášení. Výše příspěvku na mobilitu činí za kalendářní měsíc 550 Kč (§ 6–7 zákona č. 329/2011 Sb.).

2.6.2 Příspěvek zvláštní pomůcku

Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba se zdravotním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a jejíž zdravotní stav nevyklučuje přiznání tohoto příspěvku. Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se považuje takový stav osoby, který

podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než jeden rok (§ 9 zákona č. 329/2011 Sb.).

Příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zádržného systému má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí nebo těžkou nebo hlubokou mentální retardaci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a její zdravotní stav nevylučuje přiznání tohoto příspěvku.

Podmínky pro poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku:

- pokud je příspěvek poskytován na pořízení motorového vozidla, schodolezu, stropního zvedacího systému, svislé zdvihací plošiny, šikmé zvedací plošiny, schodišťové sedačky nebo na úpravu bytu, musí být osoba starší tři let
- pokud je příspěvek poskytován na pořízení vodícího psa, musí být osoba starší patnácti let
- pokud je příspěvek poskytován v ostatních případech, než jsou uvedeny v prvních dvou podmínkách, musí být osoba starší jednoho roku
- zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsahu nebo ji jedinec potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na povolání, k získávání informací, vzdělávání nebo ke styku s okolím, přitom se přihlíží i k dalším pomůckám, zdravotnickým prostředkům, úpravám a předmětům, které osoba využívá
- osoba může zvláštní pomůcku využívat ve svém sociálním prostředí

Pokud je dávka použita na pořízení motorového vozidla, je rovněž podmínkou, že se osoba opakovaně dopravuje a je schopna řídit motorové vozidlo nebo je schopna být převážena motorovým vozidlem. Splnění této podmínky se prokazuje čestným prohlášením. Dále pokud je použita na pořízení svislé zdvihací plošiny, šikmé zdvihací plošiny, schodišťové sedačky nebo stropního zvedacího systému, je rovněž podmínkou souhlas vlastníka nemovitosti s instalací tohoto zařízení a jeho provozem. Souhlas vlastníka nemovitosti může být nahrazen rozhodnutím soudu. Tento příspěvek nelze poskytnout, jestliže je zvláštní pomůcky zdravotnickým prostředkem, který je plně hrazen z veřejného zdravotního pojištění nebo je osobě zapůjčen zdravotní pojišťovnou (§ 9 zákona č. 329/2011 Sb.).

Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením stanovuje v § 10) výši příspěvku na zvláštní pomůcku takto:

1. Na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je nižší než 10.000 Kč, se tento příspěvek poskytne v případě, jestliže příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných je

nižší než osminásobek životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona o životním a existenčním minimu. Z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména žádá-li osoba opakovaně o příspěvek na různé zvláštní pomůcky, jejichž cena je nižší než 10.000 Kč, lze tento příspěvek poskytnout, i když příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných přesahuje částku životního minima podle věty první.

2. Výše příspěvku na zvláštní pomůcku se stanoví tak, aby spoluúčast osoby činila 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky, nejméně však 1.000 Kč.
3. Výše příspěvku na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je vyšší než 10.000 Kč, se stanoví tak, aby spoluúčast osoby činila 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny zvláštní pomůcky. Maximální výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350.000 Kč, s výjimkou pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny, kdy je maximální výše příspěvku stanovena na 400.000 Kč.
4. Jestliže osoba nemá dostatek finančních prostředků ke spoluúčasti, krajská pobočka Úřadu práce může přihlídnout k míře využívání zvláštní pomůcky, k příjmu osoby a příjmu osob s ní společně posuzovaných podle zákona o životním a existenčním minimu, a určí nižší výši spoluúčasti, minimálně však 1.000 Kč.
5. Výše příspěvku na pořízení motorového vozidla činí
  - a) 200.000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nižší nebo roven šestnáctinásobku částky životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona o životním a existenčním minimu nebo je-li tento příspěvek poskytován nezletilé osobě,
  - b) 180.000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než šestnáctinásobek částky životního minima, avšak nižší nebo roven sedmnáctinásobku této částky,
  - c) 160.000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než sedmnáctinásobek částky životního minima, avšak nižší nebo roven osmnáctinásobku této částky,
  - d) 140.000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než osmnáctinásobek částky životního minima, avšak nižší nebo roven devatenáctinásobku této částky,
  - e) 120.000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než devatenáctinásobek částky životního minima, avšak nižší nebo roven dvacetinásobku této částky,

f) 100.000 Kč, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných vyšší než dvacetinásobek částky životního minima.

6. Součet vyplacených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800.000 Kč nebo 850.000 Kč, jestliže byl v této době poskytnut příspěvek na zvláštní pomůcku na pořízení svislé zdvihací plošiny nebo šikmé zvedací plošiny. Od vyplacených částek se při určování součtu odečítají částky, které osoba v tomto období vrátila nebo jejichž vrácení bylo prominuto.

Pro určení nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku se příjmem osoby či společně posuzovaných osob rozumí příjmy podle zákona o životním a existenčním minimu (§ 11 zákona č. 329/2011 Sb.).

2.6.3. Průkaz osoby se zdravotním postižením

Nárok na tento průkaz má osoba straší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením, jejíž zdravotní stav se dá posoudit jako dlouhodobě nepříznivý, a který podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra (§ 34 zákona č. 329/2011 Sb.).

„Žadatel o průkaz a držitel průkazu je povinen podrobit se vyšetření zdravotního stavu lékařem plnícím úkoly okresní správy sociálního zabezpečení nebo lékařem určeným Českou správou sociálního zabezpečení, podrobit se vyšetření zdravotního stavu u poskytovatele zdravotních služeb určeného okresní správou sociálního zabezpečení anebo jinému odbornému vyšetření, předložit určenému poskytovateli zdravotních služeb lékařské nálezy ošetřujících lékařů, které mu byly vydány, sdělit a doložit další údaje, které jsou významné pro vypracování posudku, nebo poskytnout jinou součinnost, která je potřebná k vypracování posudku, je-li k tomu okresní správou sociálního zabezpečení vyzván, a to ve lhůtě, kterou okresní správa sociálního zabezpečení určí. V případě nesplnění této povinnosti může být po předchozím písemném upozornění průkaz osoby se zdravotním postižením nepřiznán nebo může být rozhodnuto o odnětí tohoto průkazu.“ (§ 34a zákona č. 329/2011 Sb.)

2.6.3.1 Průkaz TP

Osoba, která je držitelem tohoto typu průkazu, má nárok na vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky a dále má přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání,

zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních (§ 36 zákona č. 329/2011 Sb.).

Na tento druh průkazu má nárok jednak osoba se středně těžkým funkčním postižením hybnosti, tím se rozumí stav, kdy je osoba je při dlouhodobě nepříznivém stavu schopna samostatné pohyblivosti v domácím prostředí, ve venkovním prostředí je schopna chůze se sníženým dosahem a má problémy při chůzi okolo překážek a na nerovném terénu a jednak osoba se středně těžkým funkčním postižením orientace včetně osob s poruchou autistického spektra, tím se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna spolehlivé orientace v domácím prostředí a zhoršenou schopnost orientace má jen ve venkovním prostředí (§ 34 zákona č. 329/2011 Sb.).

2.6.3.2 Průkaz ZTP

Osoba, která je držitelem tohoto typu průkazu má mimo nároky osob s průkazem TP nárok na bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem), na slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a na slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy (<https://www.uradprace.cz/web/cz/prukaz-ozp>).

Na tento druh průkazu má nárok osoba s těžkým funkčním postižením hybnosti, tím rozumíme stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivé zdravotním stavu schopna samostatné pohyblivosti v domácím prostředí a ve venkovním prostředí je schopna chůze se značnými obtížemi a jen na krátké vzdálenosti a dále osoba s těžkým funkčním postižením orientace včetně osob s poruchou autistického spektra, kdy je osoba při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna spolehlivé orientace v domácím prostředí a ve venkovním prostředí má značné obtíže (§ 34 zákona č. 329/2011 Sb.).

2.6.3.3 Průkaz ZTP/P

Osoba, která je držitelem tohoto typu průkazu má oproti osobě s průkazem ZTP navíc nárok na bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě a na bezplatnou dopravu vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce (<https://www.uradprace.cz/web/cz/prukaz-ozp>).

Na tento druh průkazu má nárok osoba se zvláště těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením pohyblivosti - stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna chůze v domácím prostředí se značnými obtížemi, popřípadě není schopna chůze, ve venkovním prostředí není schopna samostatné chůze a pohyb je možný zpravidla jen na invalidním vozíku, a pak také osoba se zvláště těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením orientace s potřebou průvodce, včetně osob s poruchou autistického spektra - stav, kdy osoba při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu není schopna samostatné orientace ve venkovním prostředí (§ 34 zákona č. 329/2011 Sb.).

Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením vzniká nejdříve od počátku kalendářního měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o jeho přiznání. Krajská pobočka Úřadu práce vydá osobě průkaz osoby se zdravotním postižením po předložení fotografie a zaplacení správního poplatku. Současně s vydáním průkazu osoby se zdravotním postižením určí krajská pobočka Úřadu práce dobu platnosti tohoto průkazu jako veřejné listiny.

Doba platnosti průkazu osoby se zdravotním postižením jako veřejné listiny je nejvýše 5 let u osob do 18 let věku a nejvýše 10 let u osob starších 18 let věku.

Osobě, která je přiznán průkaz ZTP nebo průkaz ZTP/P, a průvodci držitele průkazu ZTP/P, může být poskytnuta sleva ze vstupného na divadelní a filmová představení, koncerty a jiné kulturní a sportovní akce. Tyto benefity jsou nenárokové. Další nároky osob, které jsou držiteli průkazu TP, ZTP nebo ZTP/P, upravují jiné právní předpisy. Těmito předpisy jsou např. zákon o daních z příjmů, zákon o místních poplatcích, zákon o správních poplatcích, zákon o pozemních komunikacích, zákon o dani z nemovitosti (<https://www.uradprace.cz/web/cz/prukaz-ozp>).

Parkovací průkaz, který je jedním z benefitů pro osoby se specifickými potřebami, označuje vozidlo přepravující osobu těžce zdravotně postiženou. Vydávání parkovacího průkazu se řídí podle zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Tento průkaz vydává příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností osobě, která je držitelem průkazu ZTP, s výjimkou postižených úplnou nebo praktickou hluchotou nebo držitelem ZTP/P.

Vozidlo lze parkovacím průkazem pro osoby se zdravotním postižením vybavit pouze v případě, že řídí vozidlo nebo je přepravována osoba, která je držitelem parkovacího průkazu

pro osoby se zdravotním postižením. Osoba, která je přepravována je povinna se prokázat, že je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P.

Držitelé parkovacího průkazu mohou v ojedinělých nutných případech nerespektovat zákaz stání a zákaz zastavení, nesmí být přitom ovšem ohrožena bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Dále mohou v nutných případech nerespektovat značku „zákaz vjezdu“, která je omezena dodatkovými tabulkami „JEN ZÁSOBOVÁNÍ“, „MIMO ZÁSOBOVÁNÍ“, „JEN DOPRAVNÍ OBSLUHA“ či „MIMO DOPRAVNÍ OBSLUHU“. Mohou také ojediněle vjíždět do oblastí označené dopravní značkou „pěší zóna“.

2.7 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi

System pomoci v hmotné nouzi vychází z principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popř. se práci vyhýbá (<https://www.uradprace.cz/web/cz/obecne-informace-3>).

Tento zákon vymezuje situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádné události. Jde o stav kdy osoba, rodina či osoby žijící ve společné domácnosti, které spolu hospodaří, nemají dostatečné příjmy a její/jejich sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb. Současně však není schopen se z objektivních důvodů zvýšit příjem (uplatnění nároků a pohledávek, prodejem nebo jiným využitím majetku) a vyřešit tak svou těžkou životní situaci (Ludíková, 2013).

Osoba se nachází v hmotné nouzi, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí, nebo dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení a služeb s bydlením bezprostředně spojených, přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení základních životních podmínek je tak vážně ohroženo (§ 2 zákona č. 111/2006 Sb.).

Osoba není v hmotné nouzi, když

- není v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, popřípadě osoba, která je v pracovním nebo

obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem (111/2006 § 3)

- je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účastnit se v cíleném programu k řešení zaměstnání,
- prokazatelně neprojevuje snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním,
- nevznikl nárok na nemocenské nebo jí náleží ve snížené výši, a to z důvodu, že si přivodila pracovní neschopnost úmyslně,
- je osobou samostatně výdělečně činnou a její příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění,
- za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky byla uložena sankce, nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby (<https://www.uradprace.cz/web/cz/obecne-informace-3>).

Do podpory v hmotné nouzi spadá příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. Ty budou nyní blíže specifikovány.

2.7.1 Příspěvek na živobytí

Jedná se o základní dávku systému hmotné nouze, která pomáhá osobě či společně posuzovaným osobám při nedostatečném příjmu. Nárok na tuto dávku vzniká ve chvíli, kdy rodině po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje její příjem částky živobytí. Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti (<https://www.uradprace.cz/web/cz/obecne-informace-3>).

Za společně posuzované osoby můžeme považovat rodiče a nezletilé nebo nezaopatřené děti, manžele nebo registrované partnery, potom rodiče a děti nezletilé zaopatřené nebo zletilé, pokud tyto děti s rodiči užívají byt a nejsou posuzovány s jinými osobami, anebo jiné osoby, které spolu užívají byt, s výjimkou osob, které se prokáží dokumentem, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby. Společně posuzovanými osobami jsou i osoby, které se přechodně, z důvodu soustavné přípravy na budoucí povolání, zdravotních nebo pracovních (včetně dobrovolnické služby), zdržují mimo domov (<https://www.uradprace.cz/web/cz/zivotni-a-existencni-minimum-1>).

Tabulka č. 1: Částky životního minima platné do 31. 3. 2022

Částky životního minima osob	Platnost do 31. 3. 2020	Platnost od 1. 4. 2020
- pro jednotlivce	3.410,- Kč	3.860,- Kč
- pro první dospělou osobu v domácnosti	3.140,- Kč	3.550,- Kč
- pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti	2.830,- Kč	3.200,- Kč
- pro nezaopatřené dítě do 6 let věku	1.740,- Kč	2.770,- Kč
- pro nezaopatřené dítě od 6 do 15 let věku	2.140,- Kč	2,420,- Kč
- pro nezaopatřené dítě od 15 do 26 let věku	2.450,- Kč	2.770,- Kč

Tabulka č. 2: Částky existenčního minima platné do 31. 3. 2022

Částka existenčního minima osob	Platnost do 31. 3. 2020	Platnost od 1. 4. 2020
- pro jednotlivce i pro další dospělé členy domácnosti	2.200,- Kč	2.490,- Kč

Tabulka č. 3: Částky životního minima platné od 1. 4. 2022

Částky životního minima osob	Platnost od 1. 4. 2022
- pro jednotlivce	4.250,- Kč
- pro první dospělou osobu v domácnosti	3.910,- Kč
- pro druhou a další dospělou osobu v domácnosti	3.530,- Kč
- pro nezaopatřené dítě do 6 let věku	2.170,- Kč
- pro nezaopatřené dítě od 6 do 15 let věku	2.370,- Kč
- pro nezaopatřené dítě od 15 do 26 let věku	3.050,- Kč

Tabulka č. 4: Částky existenčního minima platná od 1. 4. 2022

Částka existenčního minima osob	Platnost od 1. 4. 2022
- pro jednotlivce i pro další dospělé členy domácnosti	2.760,- Kč

Částka existenčního minima nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 68 let (§ 6, zákona č. 110/2006 Sb.).

Částky živobytí je možné zvýšit o dietní stravování. Pokud klient potřebuje více druhů dietního stravování, zvyšuje se částka živobytí pouze jednou, a to o sumu odpovídající nejvyšší z diet (§ 1 vyhlášky č. 389/2011 Sb.).

Podle vyhlášky o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi se měsíčně zvyšuje částka živobytí osoby, jejíž zdravotní stav dle doporučení příslušného odborného lékaře vyžaduje zvýšené náklady na dietní stravování:

a) dieta nízkobílkovinová -	1.380 Kč
b) dieta při dialýze -	1.000 Kč
c) dieta nízkocholesterolová -	1.050 Kč
d) dieta diabetická -	1.130 Kč
e) dieta při fenylketonurii -	2.220 Kč
f) dieta při celiakii -	2.800 Kč
g) dieta při osteoporóze -	1.090 Kč
h) dieta při laktózové intoleranci	1.070 Kč
i) dieta v těhotenství a při kojení do 1 roku věku dítěte	1.100 Kč

Při posuzování nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi se zjišťuje, zda mají osoba a společně posuzované osoby možnost zvýšit si příjem vlastním přičiněním, čímž se rozumí:

- Zvýšení příjmů řádným uplatněním nároku a pohledávek (uplatnění nároku na dávky nemocenského pojištění, uplatnění nároku na dávky důchodového pojištění, uplatnění nároku na dávky státní sociální podpory, uplatnění nároku na výživné a nároku na úhradu některých nákladů neprovdané matce, uplatnění nároku z pracovních nebo obdobných vztahů, nároku na podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci a mzdových nároků při platební neschopnosti zaměstnavatele). Uplatnění nároků a pohledávek orgán pomoci v hmotné nouzi nevyžaduje v případech, kdy je zřejmé, že jejich uplatnění by nebylo úměrné zisku z něj plynoucímu nebo pokud nepovažuje za možné je po osobě spravedlivě žádat.
- Zvýšení příjmů prodejem nebo jiným využitím majetku (prodej nebo jiné využití majetku, který nepatří mezi věci, jejichž prodej nebo jejich jiné využití se nevyžaduje). Prodej nebo jiné využití majetku se nevyžaduje v případech, kdy je zřejmé, že jeho prodej nebo jeho jiné využití by nebyly úměrné zisku z něj plynoucímu nebo pokud to nelze po osobě spravedlivě žádat.
- Zvýšení příjmů vlastní prací (posuzuje se započítání výdělečné činnosti u osoby nepracující, zvýšení rozsahu a intenzity výdělečné činnosti a možnost vykonávat lépe placenou výdělečnou činnost). Za projevenou snahu se považuje prokázaná vlastní snaha o zvýšení příjmu z výdělečné činnosti, aktivní součinnost s krajskou pobočkou Úřadu práce ve spojitosti s evidencí uchazečů o zaměstnání, využitím služeb agentur

práce, inzerce, nabídek výdělečné činnosti prostřednictvím internetu a korespondence se zaměstnavateli, výkon veřejně prospěšných prací nebo krátkodobého zaměstnání zprostředkovaného krajskou pobočkou Úřadu práce a výkon veřejné služby, je-li tato služba vykonávána v rozsahu 20 hodin měsíčně (§ 11–14 zákona č. 111/2006 Sb.).

Další změna v částkách živobytí nastala ode dne 1. 2. 2017, když se zintenzivnila veřejná služba a zohlednila se snaha o zvýšení příjmů vlastní prací. V praxi to znamená, že nebude-li osoba po 6 měsících pobírání příspěvku na živobytí vykonávat veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin, účastnit se projektů organizovaných Úřadem práce, nebude-li osobou výdělečně činnou v rozsahu alespoň 20 hodin, osobou invalidní ve druhém stupni, osobou s nárokem na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, bude danému klientu částka živobytí snížena na existenční minimum (viz příloha č. 2).

Veřejná služba

Touto službou se rozumí pomoc obcím nebo dalším subjektům v oblastech zlepšování životního prostředí, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, pomoc v oblasti kulturního a sportovního rozvoje a sociální péče. Tato služba je vykonávána osobami v hmotné nouzi a osobami vedenými v evidenci uchazečů o zaměstnání na základě písemné smlouvy uzavřené s krajskou pobočkou Úřadu práce po dohodě s obcí nebo dalším subjektem, která obsahuje základní údaje o těchto osobách, místo, předmět a dobu výkonu veřejné služby. Za výkon veřejné služby nenáleží odměna (§ 18a zákona č. 111/2006 Sb.).

V případě, že klient projeví o veřejnou službu zájem, zajistí mu organizátor výkon veřejné služby v rozsahu 30 či více hodin měsíčně. V případě, že klient veřejnou službu vykoná a doloží za měsíc minimálně 30 odpracovaných hodin, bude mu částka živobytí zvýšena o polovinu rozdílu mezi životním minimem a existenčním minimem (viz příloha č. 2).

2.7.2 Doplatek na bydlení

Tato dávka společně s vlastními příjmy jedince či společně posuzovaných osob a s dávkou státní sociální podpory, tedy příspěvkem na bydlení pomáhají uhradit odůvodněné náklady na bydlení (<https://www.uradprace.cz/web/cz/doplatek-na-bydleni>).

Nárok na doplatek na bydlení má vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, která byt užívá na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení, byl příjem vlastníka

bytu nebo jiné osoby, která byt užívá, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby nebo příjem společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob. Právní titul k užívání bytu je přitom nezbytné prokázat písemným dokladem, čestné prohlášení nestačí.

Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat s přihlédnutím k celkovým sociálním a majetkovým poměrům také osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, nebo přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí všech osob. I zde jsou však výjimky, nárok na doplatek na bydlení nevznikne, pokud osoba odmítne přiměřené bydlení, které je povinna si aktivně hledat. Za účelem hledání a získání vhodného bydlení je osoba povinna požádat obec o pomoc (§ 33 zákona č. 111/2006 Sb.).

Zákon o pomoci v hmotné nouzi v rámci doplatku na bydlení pamatuje i na nestandardní formy bydlení, toto bydlení považuje jako případy vhodné zvláštního zřetele. Doplatek na bydlení se může tedy poskytnout na část bytu, azylový dům, chráněné bydlení či ubytovací zařízení. Pro posouzení případů vhodných zvláštního zřetele je třeba, aby zařízení splňovalo hygienické podmínky a odpovídalo stavebně technickým standardům kvality bydlení. Dále je nutné získat souhlas obce k užívání tohoto nestandardního typu bydlení (<https://www.uradprace.cz/web/cz/doplatek-na-bydleni>).

Do odůvodněných nákladů na bydlení se započítává:

- nájemné, popřípadě obdobné náklady spojené s vlastnickou formou nebo družstevní formou bydlení nebo obdobné náklady při užívání jiných forem bydlení, avšak maximálně do výše, která je v místě obvyklá,
- pravidelné úhrady za služby spojené s užíváním bytu, maximálně však do výše, která je v místě obvyklá (náklady na ústřední topení, za dodávku teplé vody, za úklid společných prostor v domě, za užívání výtahu, za dodávku vody z vodovodu a vodáren, za odvádění odpadních vod kanalizací, za osvětlení společných prostor v domě, za odvoz komunálního odpadu, za vybavení bytu společnou televizní a rozhlasovou anténou aj.),
- úhrada prokazatelně nezbytné spotřeby energií (dodávka a spotřeba elektrické energie, plynu, případně další druhy paliv, výše úhrady za prokazatelně nezbytnou spotřebu energií se stanoví průměrná cena za dodávku energií pro bytovou jednotku určité

velikosti podle sdělení dodavatelů energií, nejvýše však ve výši skutečných úhrad, v odůvodněných případech lze navýšit takto zjištěné částky až o 10 %, za odůvodněný případ se považuje zejména dlouhodobý nepříznivý stav (§ 34 zákona č. 111/2006 Sb.).

Výše doplatku na bydlení za kalendářní měsíc činí rozdíl mezi částkou odůvodněných nákladů na bydlení, sníženou o příspěvek na bydlení vyplacený v měsíci bezprostředně předcházejícím aktuálnímu kalendářnímu měsíci, a částkou, o kterou příjem osoby zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí osoby, nebo osoby a společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí převyšuje částku živobytí společně posuzovaných osob; pokud však v rámci společně posuzovaných osob, které jsou posuzovány pro účely pomoci v hmotné nouzi, není některá z osob považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou, stanoví se výše doplatku na bydlení s poměrnou částí příspěvku na živobytí připadající na osobu, která není považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou (§ 35 zákona č. 111/2006 Sb.).

2.7.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Mimořádnou okamžitou pomocí může být poskytnuta dávka v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy je potřeba poskytnout pomoc okamžitě.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi stanovuje tyto situace, v nichž lze dávku poskytnout:

- osoba neplní podmínky hmotné nouze pro opakované dávky, ale kvůli nedostatku finančních prostředků jí hrozí vážná újma na zdraví, dávku lze poskytnout v částce, která doplní příjem osoby do existenčního minima (u nezaopatřeného dítěte do životního minima),
- situace, ve které se může osoba ocitnout, je spojena s vážnou mimořádnou událostí a celkové sociální a majetkové poměry ji neumožňují překonat vlastními silami, takovou událostí je zejména živelná pohroma (povodeň, vichřice, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie, maximální výše této dávky činí 15násobek částky životního minima jednotlivce,
- další situace, kdy osoba nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky:
  - k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání,

- s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné úhrady noclehu, výše dávky se stanoví s ohledem na konkrétní výdaj
- k úhradě nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, výše dávky se stanoví až do výše konkrétního nákladu, ale součet poskytnutých dávek nesmí překročit v kalendářním roce 10násobek částky životního minima jednotlivce
  - k úhradě odůvodněných nákladů vzniklých v souvislosti se vzděláním nebo se zájmovou činností nezaopatřených dětí a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí, výše dávky se stanoví až do výše konkrétního nákladu, ale součet poskytnutých dávek nesmí překročit v kalendářním roce 10násobek částky životního minima jednotlivce
- situace se týká osob, které nemohou v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků, úspěšně řešit svoji životní situaci a jsou ohroženy sociálním vyloučením, jedná se o osoby:
    - které jsou propuštěny z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody
    - které jsou po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěny ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti
    - které jsou propuštěny ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti
    - které nemají uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsou bez přístřeší
    - které jsou ohroženy trestnou činností jiného osoby
- V těchto případech lze poskytnout dávku až do výše 1.000 Kč. Součet poskytnutých dávek nesmí v kalendářním roce přesáhnout 4násobek částky životního minima jednotlivce (<https://www.uradprace.cz/web/cz/mimoradna-okamzita-pomoc>).

2.8 Podpora jedinců se specifickými potřebami v kontextu zákona 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí

Klasická pěstounská péče

Jednou z variant náhradní rodinné péče v České republice je pěstounství. Tato forma náhradní rodinné péče se používá, jestliže trvá zájem biologických rodičů a dítě a tito rodiče nesouhlasí

s osvojením. Pěstoun má právo zastupovat dítě pouze v omezeném rozsahu, zejména v běžných každodenních záležitostech. Při zásadních rozhodnutích a meznících života dítěte se však pěstouni neobejdou bez souhlasu zákonného zástupce dítěte, zpravidla jeho biologického rodiče (jde zejména o plánované lékařské zákroky, volbu povolání, vydávání cestovních dokladů apod.) (srov. Novák, Gabriel, 2014).

Pěstounská péče na přechodnou dobu

Novelou zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právních ochraně dětí, platná od 1. 6. 2006 zavádí v náhradní rodinné péči novou formu pěstounské péče, a to pěstounskou péči na přechodnou dobu. V praxi se můžeme setkat i s označením profesionální pěstounská péče. Obecně řečeno se jedná o péči v takovém případě, kdy biologičtí rodiče dítěte nejsou dočasně, po určitou dobu, schopni vykonávat své rodičovské povinnosti a o dítě soustavně a kvalitně pečovat, nebo když se pro dítě teprve zajišťuje dlouhodobější řešení ve formě klasické pěstounské péče či osvojení. O umístění dítěte do tohoto druhu pěstounské péče rozhoduje stejně jako u ostatních typů pěstounství soud (Gabriel, Novák, 2008).

Jako pěstounská péče se pro účely dávek pěstounské péče posuzuje péče o dítě poskytovaná osobou v evidenci (osobou vedenou v takové evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu) a osobou pečující, tedy osobou

1. která je pěstounem (nikoliv na přechodnou dobu)
2. která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo poručníkem, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte
3. které je před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče rozhodnutím soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany dítě dočasně svěřeno do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem, a to po dobu trvání takové péče (to znamená předpěstounské péče)
4. která je poručníkem dítěte, jestliže o dítě osobně pečuje
5. která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem.

Mezi dávky pěstounské péče patří příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla a příspěvek při ukončení pěstounské péče. Všechny budou níže rozepsány. Nárok na tyto

dávky vzniká dnem splnění všech podmínek stanovených zákonem o sociálně-právní ochraně dětí.

2.8.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Nárok na tento příspěvek má nezletilé nezaopatřené dítě svěřené soudem do pěstounské péče. Nárok je zachován i po dosažení zletilosti dítěte, nejdéle však do dvacátého šestého roku věku, jde-li o nezaopatřené dítě, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující.

Tabulka č. 5: Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc

Dítě ve věku	
do 6 let věku	4.950,- Kč
od 6 – 12 let věku	6.105,- Kč
od 12 – 18 let věku	6.985,- Kč
od 18 – 26 let věku	7.260,- Kč

Pokud jde o dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, příspěvek na úhradu potřeb dítěte se od základního liší, viz následující tabulka.

Tabulka č. 6: Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte za kalendářní měsíc pro dítě, které je závislé na péči jiné osoby

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost)	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost)
do 6 let věku	5.115,- Kč	6.105,- Kč	6.490,- Kč	7.040,- Kč
od 6 – 12 let věku	6.215,- Kč	7.480,- Kč	7.975,- Kč	8.635,- Kč
od 12 – 18 let věku	7.095,- Kč	8.580,- Kč	9.130,- Kč	9.570,- Kč
od 18 – 26 let věku	7.425,- Kč	8.910,- Kč	9.460,- Kč	9.900,- Kč

2.8.2 Odměna pěstouna

Nárok na odměnu má osoba pečující a osoba v evidenci (tzn. osoba pečující i po dosažení zletilosti dítěte, pokud má dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte). Pokud jsou oba manželé pečující nebo osobou v evidenci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich.

Tabulka č. 7: Výše odměny pěstouna za kalendářní měsíc u osob pečujících

Počet dětí v péči	Částky
je pečováno o 1 dítě	12.000,- Kč
je pečováno o 2 děti	18.000,- Kč
je pečováno alespoň o 3 děti nebo je pečováno alespoň o jedno dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost)	30.000,- Kč
jde-li o osobu v evidenci (pěstounská péče na přechodnou dobu)	20.000,- Kč

Za každé další dítě svěřené do péče osoby pečující se odměna pěstouna zvyšuje o polovinu částky z 12.000 Kč, tzn., částka se zvýší o 6.000 Kč.

Odměna pěstouna náleží osobě pečující nebo osobě v evidenci, která je rodičem nebo prarodičem otce nebo matky svěřeného dítěte, ale pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální a majetkové poměry osoby pečující nebo osoby v evidenci a jejich rodiny a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte. Pro účely rozhodnutí o přiznání odměny pěstouna je krajská pobočka Úřadu práce povinna si vyžádat vyjádření příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Tato odměna se poskytuje i po dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény osoby pečující nebo osoby v evidenci, nejdéle však do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž dočasná pracovní neschopnost vznikla nebo v němž byla nařízena karanténa. Pokud je dítě svěřené osobě pečující nebo osobě v evidenci v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež nebo v péči jiné osoby na základě rozhodnutí příslušného orgánu o svěřením dítěte do péče nahrazující péči rodičů, odměna pěstouna za péči o tyto děti nenáleží.

Odměna pěstouna se pro účely zákonů upravující daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění považuje za příjem ze závislé činnosti.

2.8.3 Příspěvek při převzetí dítěte

Tento příspěvek je jednorázový a má na něj nárok osoba pečující, která převzala dítě do pěstounské péče, jde-li o totéž dítě, náleží osobě pečující jen jednou.

Výše příspěvku při převzetí dítěte se liší dle věku dítěte, z toho do 6 let věku se jedná o částku 8.000 Kč, ve věku dítěte 6–12 let 9.000 Kč a od 12 do 18 let věku dítěte 10.000 Kč.

2.8.4 Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Na tento příspěvek má nárok osoba pečující, která má svěřeny v pěstounské péči nejméně 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti, včetně zletilých nezaopatřených dětí, díky nimž má pečující osoba nárok na odměnu pěstouna.

Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100.000 Kč. Součet těchto příspěvků poskytnutých osobě pečující v období posledních 10 kalendářních let přede dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200.000 Kč.

Pokud osoba pečující do 5 let ode dne, kdy jí byl příspěvek poskytnut, motorové vozidlo prodala, darovala, započala jej používat pro výdělečnou činnost nebo přestala vykonávat pěstounskou péči, pokud nejde o případ, kdy osoba pečující přestala vykonávat pěstounskou péči z vážných zdravotních důvodů, je povinna vrátit poměrnou část příspěvku odpovídající době z období 5 let, kdy uvedené podmínky nesplňovala.

2.8.5 Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Nárok na tento příspěvek má fyzická osoba, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči, a to ke dni zániku nároku této osoby na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Výše tohoto jednorázového příspěvku činí 25.000 Kč (<https://www.uradprace.cz/web/cz/davky-pestounske-pece>).

S účinností od 1. 1. 2022 dochází v oblasti sociálně-právní ochrany dětí k významným změnám. Novelou zákona č. 363/2021 Sb. dochází ke změně zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí. Nová právní úprava upravuje dávky pěstounské péče a zároveň přináší dvě nové dávky, tzv. zaopatřovací příspěvky. Tyto příspěvky jsou určeny mladým dospělým, kteří se osamostatňují a odcházejí z náhradní rodinné péče či ústavních zařízení. Cílem této novely je větší podpora náhradní rodinné péče a mladých dospělých odcházejících z ústavní výchovy. Tato nová právní úprava zákona řeší nejen dávky pěstounské péče, ale i péči o děti vyžadující okamžitou pomoc. Zároveň výrazně omezuje umístování dětí ve věku do 4 let do pobytových zařízení, především do kojeneckých ústavů. Bude tedy existovat 5 stávajících dávek pěstounské péče a dvě nové dávky, dohromady tudíž 7 dávek, a to konkrétně: odměna pěstouna, příspěvek při pěstounské péči, příspěvek na úhradu potřeb dítěte, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení osobního

motorového vozidla, zaopatřovací příspěvek jednorázový a zaopatřovací příspěvek opakující se.

Zaopatřovací příspěvek opakující se činí částku 15.000 Kč měsíčně a může být vyplácena nejdéle do 26 let věku nezaopatřeného dospělého. Jestliže se této osobě vyplácí důchod z důchodového pojištění, náleží mu zaopatřovací příspěvek opakovaný, jen je-li vyšší, a to ve výši rozdílu mezi zaopatřovacím příspěvkem a důchodem. Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2027 si bude moci mladý dospělý při splnění podmínek daných zákonem vybrat, zda bude v tomto období pobírat příspěvek na úhradu potřeb dítěte + jeho bývalý pěstoun bude pobírat odměnu pěstouna nebo příspěvek při pěstounské péči, nebo zda bude pobírat novou dávku zaopatřovací příspěvek opakující se.

Zaopatřovací příspěvek jednorázový činí částku 25.000 Kč a vyplácí se oprávněné osobě pouze jednou. Má na ni nárok mladý dospělý, byl-li ke dni, který bezprostředně předchází dni nabytí jeho zletilosti i nebo dni nabytí jeho plné svéprávnosti, v péči zakládající nárok na zaopatřovací příspěvek, a není-li ke dni nabytí plné svéprávnosti nezaopatřeným dítětem či přestal-li splňovat podmínky pro vznik nároku na zaopatřovací příspěvek opakovaný, náleží mu jednorázový příspěvek zaopatřovací.

Dávka pěstounské péče příspěvek při ukončení pěstounské péče je od 1. 1. 2022 zrušena, neboť je nahrazena právě dávkou zaopatřovací příspěvek jednorázový (<https://www.uradprace.cz/web/cz/-/zmeny-v-oblasti-davek-pestounske-pece>).

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Zkušenosti rodičů, opatrovníků a zákonných zástupců dětí se specifickými potřebami s poskytováním poradenských služeb na Úřadu práce

Praktická část této diplomové práce je zaměřena na zmapování situace dětí, jejich zákonných zástupců, popř. opatrovníků, kteří jsou vedeni v systému dávek Úřadu práce. Dále má za úkol zjistit jejich orientaci v systému nepojistných sociálních dávek, příspěvků na péči či dávek státní sociální podpory na kontaktních pracovištích Úřadu práce v okrese Bruntál.

3.1 Hlavní cíl a dílčí cíle

Hlavním cílem výzkumu je zjistit zkušenosti klientů (rodičů či opatrovníků dětí se specifickými potřebami) s poskytováním poradenských služeb na Úřadu práce v okrese Bruntál a jeho přidružených pracovištích, a to s využitím kvantitativních metod.

Mezi dílčí cíle patří:

- Zjistit míru informovanosti klientů o možnostech podpory na Úřadu práce
- Zjistit míru spokojenosti klientů s přístupem pracovníků Úřadu práce
- Identifikovat silné a slabé stránky s poskytováním poradenských služeb v kontextu Úřadu práce
- Identifikovat nejčastější obavy klientů související s poskytnutím poradenské služby na Úřadu práce
- Zjistit míru srozumitelnosti informací pro klienty
- Zjistit stupeň znalostí o možnostech podpory státu
- Zjistit dostupnost informací pro klienty (kde hledají informace – internet, knihovna)

3.2 Metody výzkumu

Realizace výzkumného šetření probíhala formou kvantitativního sběru dat, za pomoci dotazníkové metody.

Kvantitativní metody pracují s číselnými údaji, zjišťují množství, rozsah nebo frekvenci výskytu jevů. Číselné údaje se dají matematicky zpracovat. Kvantitativní výzkum zachycuje realitu za pomoci měřitelných proměnných. Jeho cílem je nalézt vzájemné vztahy mezi těmito

proměnnými. Kvantitativní šetření tedy přináší numerická data měřených proměnných. Význam kvantitativního šetření spočívá v jeho schopnosti poznat a predikovat s jistou mírou pravděpodobnosti zákonitosti mezi jevy (Vévodová, Ivanová a kol. 2015).

Gavora (2008, s. 99) vymezuje dotazník jako písemné kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Dotazník je určen zejména pro hromadné získávání potřebných údajů.

Reichl (2009, s. 118) představuje dotazník užívaný v kvantitativním výzkumu jako soubor převážně uzavřených otázek, několika polozavřených a pouze několika málo otevřených otázek.

Dle Kořínka (1972, s. 36) je dotazník soustava otázek, na něž chceme písemně získat odpovědi o zkoumaných jevech.

Hendl a Remr (2017, s. 82) charakterizují dotazník takto: „Jde o formulář, který vyplňuje obvykle sám respondent. Výzkumníci používají dotazník, aby získali informace o myšlenkách, pocitech, postojích a hodnotách zkoumaných osob.“

Definice podle Průchy (1995, s. 43): „Dotazník bývá definován jako metoda pro hromadné shromažďování dat pomocí písemně zadávaných otázek.“

Chráška (2007, s. 163–164) uvádí, že samotný dotazník je soustavou předem pečlivě připravených a formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které respondent písemně odpovídá. Data získaná touto formou mají vždy jen podmíněnou platnost. Chráška (2007, s. 169–170) radí formulovat jasné a srozumitelné otázky, formulace položek musí být jednoznačná, položky by měly zjišťovat jen nezbytné údaje a neměly by být sugestivní. Dotazník musí obsahovat jasné pokyny k jeho vyplnění, zejména pokud je dotazník poslán poštou. Při konstrukci dotazníku musí výzkumník dbát na to, aby údaje, které získá, bylo možno snadno třídit a zpracovávat.

V rámci realizovaného výzkumu byl dotazník (viz Příloha 1) sestaven z celkem 29 položek a obsahově strukturován do 3 oblastí. První část dotazníku zjišťuje demografické údaje o rodinách dětí, které jsou vedeny v systému Úřadu práce. Druhá část dotazníku mapuje využitelnost sociálních dávek v sociálním systému dávek a třetí část dotazníku je věnována zkušenostem klientů jednak s poradenskými službami na Úřadu práce, dále se zaměstnanci a v poslední řadě s možnostmi podpory na tomto úřadě.

3.3 Výzkumný vzorek

Základním výzkumným souborem tohoto šetření jsou rodiče, zákonní zástupci nebo opatrovníci dětí do 17 let věku v rámci okresu Bruntál. Podle kvalifikovaného odhadu a statistik Úřadu práce se celkem jedná o přibližně sedm set respondentů. Dle Gavory (2000, s. 59) musí být vymezení základního souboru co nejvíc přesné, aby bylo možné pracovat s reprezentativním výzkumným vzorkem.

Do realizovaného výzkumu jsme oslovili celkem sto respondentů v rámci kontaktní pobočky v Bruntále. Velkou výhodou při získávání respondentů bylo působení autorky na Úřadu práce a díky dlouhodobé spolupráci s klienty byla možnost požádat je o vyplnění anonymního dotazníku.

Klienti byli oslovováni v průběhu měsíců ledna a února roku 2022. Samotné šetření bylo prováděno od 1. března 2022 do 15. března 2022.

Někteří oslovení respondenti, kteří nemají přístup k domácímu internetu, měli možnost vyplnit tištěnou verzi dotazníku. Tuto verzi následně vhodili do schránky Úřadu práce, nebo ji mohli předat osobně. Pro respondenty, kteří přístup k domácímu internetu mají, byl dotazník uložen do speciálně vytvořené e-mailové schránky *diplomprace@centrum.cz*. Z této schránky následně zaslali vyplněný dotazník na e-mailovou adresu: *hana.ciprysova@centrum.cz*. Tímto postupem jsme chtěli docílit zachování anonymity respondentů. Po ukončení sběru dat byly e-mailové schránky zrušeny.

Tištěné verze dotazníku bylo předáno celkem dvacet kusů. Do schránky Úřadu práce jich bylo vráceno celkem pět a pět jich klienti předali osobně. Dalším osmdesáti respondentům byl dotazník předán formou krátké textové zprávy (SMS), jejímž obsahem byla e-mailová adresa, včetně hesla, ve které byl uložen dotazník. E-mailovou formou se navrátilo celkem sedmdesát dva dotazníky.

Dotazník, který byl respondentům předložen, správně vyplnilo dohromady šedesát osm respondentů. Čtyři dotazníky nebyly vyplněny celé, proto jsme je z dalšího zpracování vyřadili a vyhodnocovali jsme pouze dotazníky od šedesáti osmi respondentů.

3.4 Statistické ukazatele sociální podpory pro osoby se specifickými potřebami v okrese Bruntál

Složitost a nepřehlednost v oblasti legislativy sociálního systému České republiky může být nejen pro osoby se specifickými potřebami překážkou, jak získat potřebnou pomoc formou poradenství a podporu formou dávek z Úřadu práce. V této souvislosti můžeme uvést, že například při zpracovávání této diplomové práce bylo do praxe uvedeno šest novel zákonů souvisejících s dávkami na Úřadu práce.

Výše zmíněné se může pro některé skupiny osob se specifickými potřebami stát důvodem, proč se snižuje jejich schopnost čerpat pomoc formou dávek Úřadu práce.

V rámci této práce se budeme zabývat pobočkou Úřadu práce v Moravskoslezském kraji, a to kontaktním pracovištěm v okrese Bruntál. Tato konkrétní pobočka má několik oddělených pracovišť: hlavní pracoviště Bruntál, Krnov a Rýmařov, včetně detašovaných pracovišť Město Albrechtice, Osoblaha, Horní Benešov a Vrbno pod Pradědem.

Ilustrace č. 3: Mapa Moravskoslezského kraje

(zdroj: <https://www.uradprace.cz/web/cz/kontakty-na-pracoviste-a-pobocky/region/moravskoslezsky-kraj>)

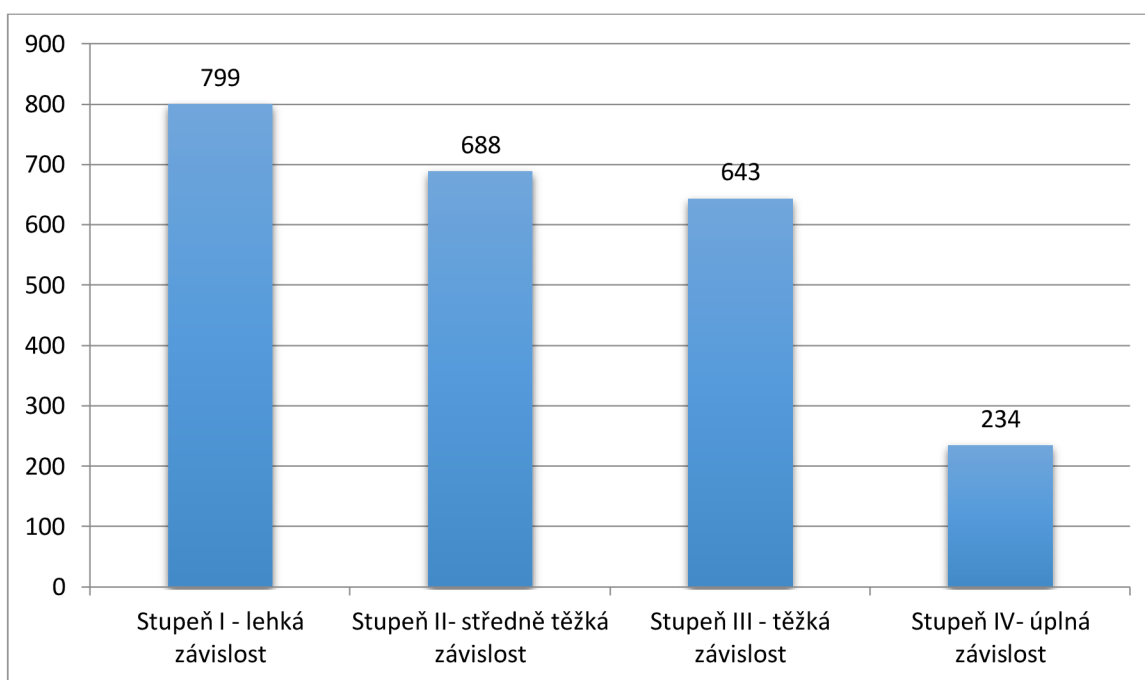
V okrese Bruntál najdeme celkem 67 měst a obcí, ve kterých žije přibližně 91 tisíc obyvatel. V Moravskoslezském kraji se jedná o nejmenší okres (https://www.czso.cz/csu/xt/charakteristika_okresu_bruntal).

Pro konkrétní představu budou níže zobrazeny grafy týkající se vyplacených dávek včetně jejich dělení v rámci okresu Bruntál. Data jsou čerpány z interního zdroje Úřadu práce v Bruntále a z <https://www.mpsv.cz/documents/20142/2158556/Informace+o+vyplacen%C3%BDch+d%C3%A1vk%C3%A1ch+v+lednu+2021.pdf/83763933-8ddc-6400-f9f1-18d968f3155f>.

Na pobočkách kontaktního pracoviště v Bruntále bylo za rok 2021 vyplaceno celkem 33.657 dávek pro osoby vyžadující péči jiné osoby – příspěvek na péči. Tento počet zahrnuje všechny osoby, bez ohledu na věk osoby přijímající péči.

Pro lepší představu o vyplacených dávkách – příspěvku na péči, připojujeme graf s přehledem vyplacených dávek v měsíci lednu v roce 2022.

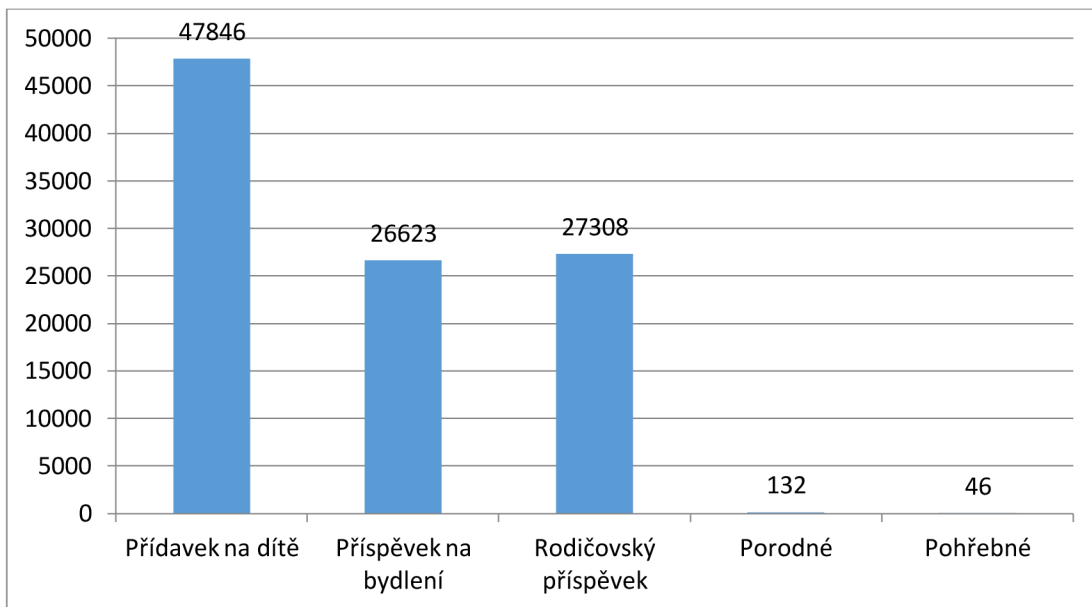
Graf č. 1: Počet vyplacených dávek - příspěvků na péči v rámci okresu Bruntál za leden 2022 (zdroj: interní materiál Úřadu práce v Bruntále)

V přepočtu na peníze, bylo v roce 2021 na dávku *příspěvek na péči* v rámci celé České republiky vynaloženo celkem 32.725,7 mil. Kč.

Dále bylo na pobočkách kontaktního pracoviště v Bruntále vyplaceno za rok 2021 celkem 101.955 dávek státní sociální podpory.

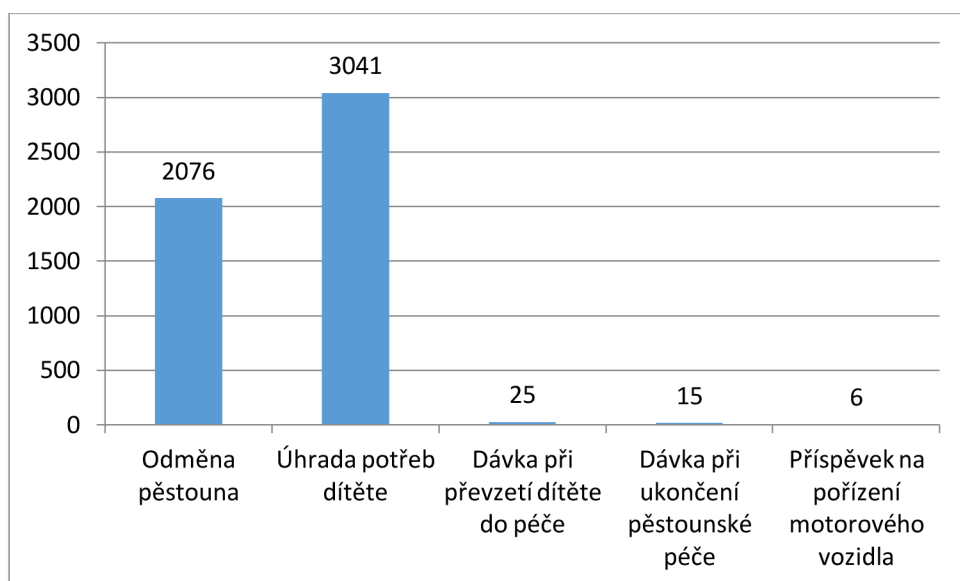
Graf č. 2: Počet vyplacených dávek - sociální podpory v rámci okresu Bruntál za rok 2021
(zdroj: interní materiál Úřadu práce v Bruntále)

Dávka náhradního výživného byla zavedena do praxe dne 1. 7. 2022. V měsíci prosinci 2021 na ni bylo vynaloženo v rámci celé České republiky asi 10 milionů Kč.

Na dávkách pěstounské péče bylo na kontaktní pobočce v Bruntále vyplaceno v roce 2021 celkem 5.163 dávek.

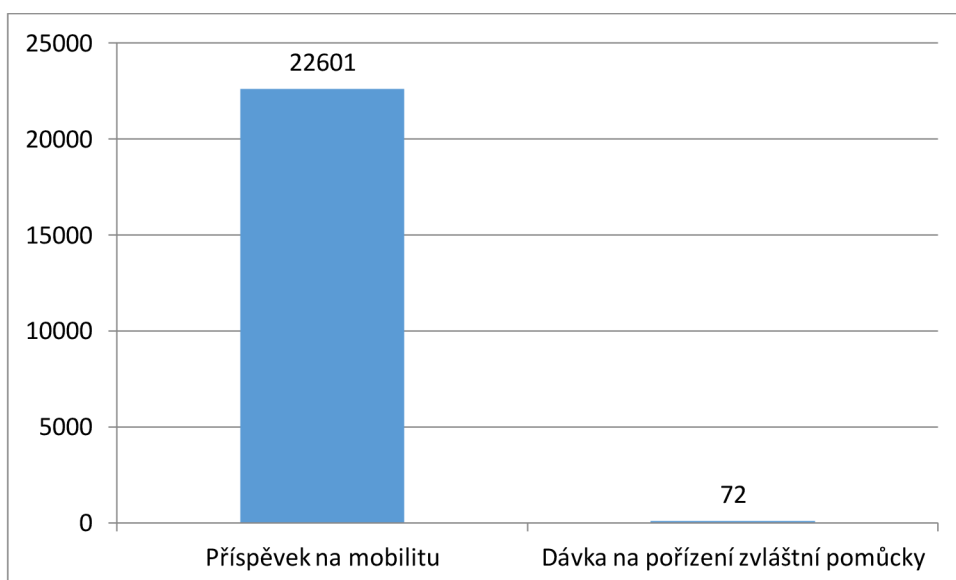
Graf č. 3: Počet vyplacených dávek - pěstounské péče v rámci okresu Bruntál za rok 2021 (zdroj: interní materiál Úřadu práce v Bruntále)

Celkové výdaje dávek státní sociální podpory, dávek pěstounské péče a náhradního výživného činily v rámci celé České republiky v roce 2021 částku 47,7 miliard Kč.

Na dávkách pro osoby se zdravotním postižením bylo v okrese Bruntál za rok 2021 vyplaceno celkem 22.673 dávek.

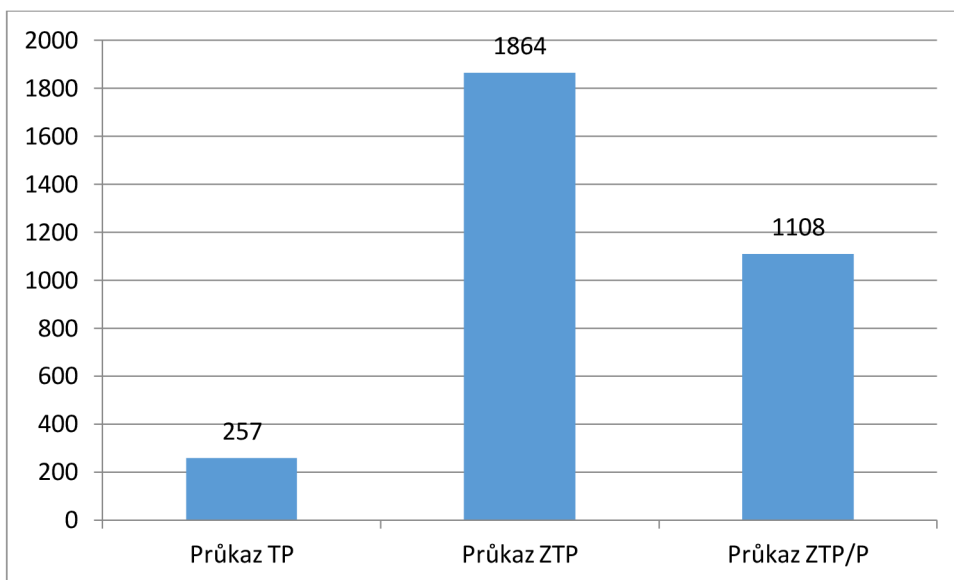
Graf č. 4: Počet přiznaných dávek pro osoby se zdravotním postižením v rámci okresu Bruntál za rok 2021 (zdroj: interní materiál Úřadu práce v Bruntále)

V přepočtu na peníze bylo na dávkách pro osoby se zdravotním postižením vyplaceno v roce 2021 v rámci celé České republiky celkem 2.764,4 mil. Kč.

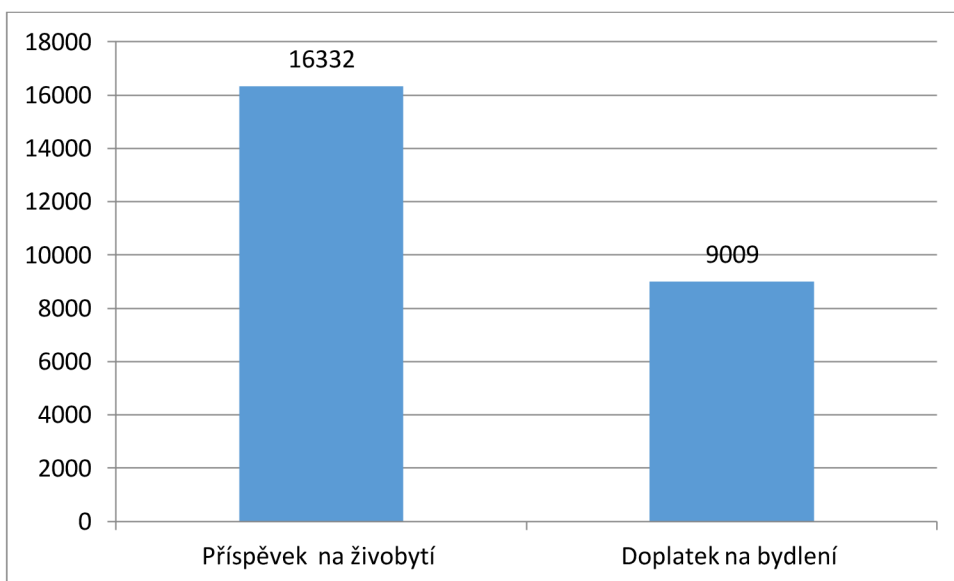
V okrese Bruntál bylo v měsíci prosinci 2021 celkem 3.229 platných průkazů pro osoby se zdravotním postižením (TP, ZTP a ZTP/P).

Graf č. 5: Počet přiznaných průkazů pro osoby se zdravotním postižením v rámci okresu Bruntál v prosinci 2021 (zdroj: interní materiál Úřadu práce v Bruntále)

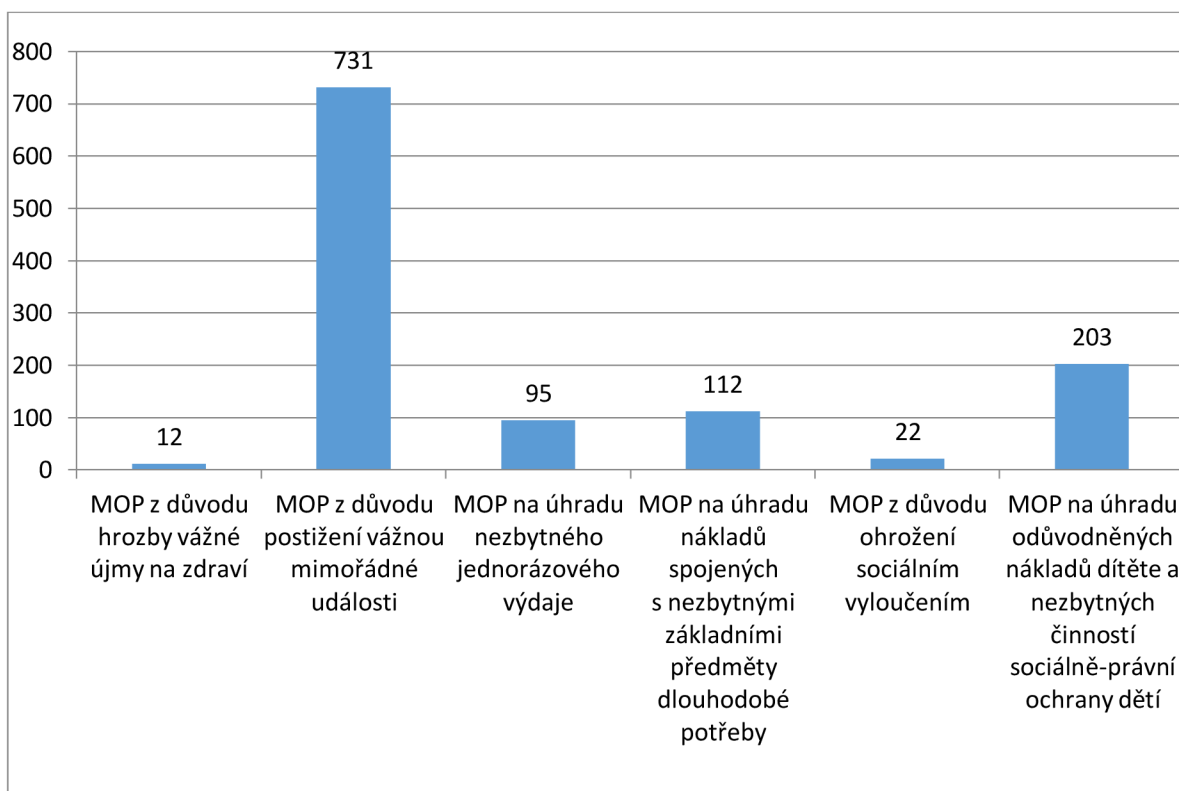
Počet dávek pomoci v hmotné nouzi vyplacených v roce 2021 činil na kontaktní pobočce v Bruntále celkem 26.516 dávek.

Graf č. 6: Počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi v rámci okresu Bruntál za rok 2021 (zdroj: interní materiál Úřad práce v Bruntále)

K dávkám pomoci v hmotné nouzi patří i dávky mimořádné okamžité pomoci. V rámci okresu Bruntál bylo celkem vyplaceno 1.175 těchto dávek.

Graf č. 7: Počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi - mimořádné okamžité pomoci v rámci okresu Bruntál (zdroj: interní materiál Úřadu práce v Bruntále)

Celkové výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi činily v roce 2021 částku v rámci celé České republiky celkem 5.233,3 mil. Kč.

3.5 Výsledky výzkumu a jejich interpretace

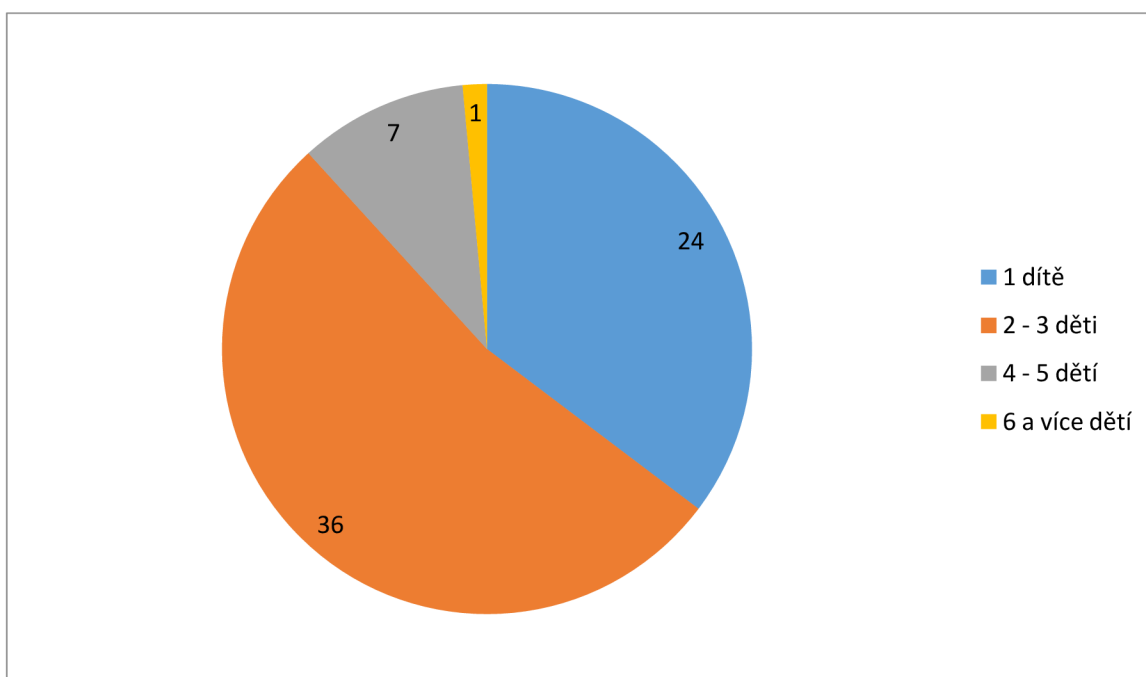
Ze získaných odpovědí jsme získali přehled o věkovém zastoupení respondentů a také jejich pohlaví. Z celkového počtu získaných odpovědí odpovědělo ve věkové skupině 18–35 let čtyřicet dva respondentů, z nichž se ve všech případech jednalo o ženy. Ve věkové skupině 36–45 let se dotazníkového šetření zúčastnilo patnáct respondentů, z toho dvanáct žen a tři muži. Věková skupina 46–55 let byla zastoupena celkem osmi respondenty a jednalo se pouze o ženy. Skupinu 56 a více let zastoupili pouze tři respondenti a ve všech případech to byly ženy. Je tedy zřejmé, že o nezletilé děti v rodinách v drtivé většině případů pečují ženy.

Tabulka č. 8: Věk a pohlaví pečujících osob o nezletilé děti

	18 – 35 let	36 – 45 let	46 – 55 let	56 a více let	CELKEM
muž	0	3	0	0	3
žena	42	12	8	3	65
CELKEM	42	15	8	3	68

Dalším zjišťovaným údajem v dotazníkovém šetření byl počet dětí v domácnosti. Největší skupinou jsou domácnosti s počtem dětí 2–3, těch je celkem třicet šest. Druhou nejpočetnější skupinou jsou rodiny s jedním dítětem v rodině, těch je v domácnostech dvacet čtyři. Jen v sedmi rodinách mají 4–5 dětí a domácnost se 6 a více dětmi je zastoupena pouze v jednom případě.

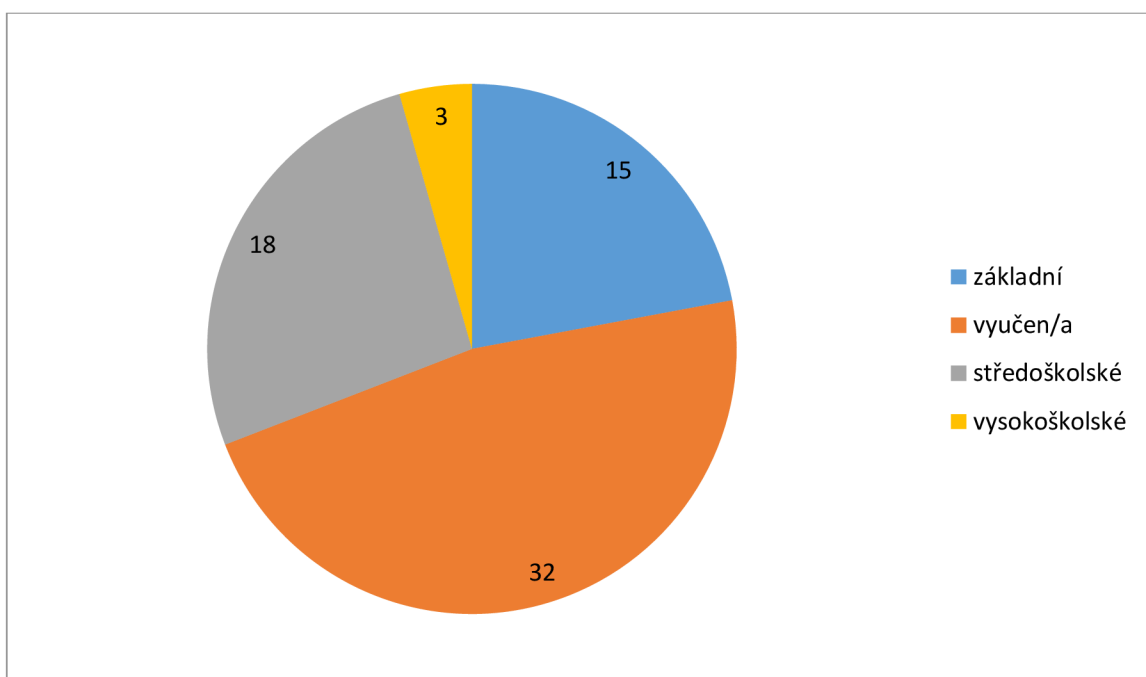
Graf č. 8: Počet dětí v domácnosti

Mezi další zjišťované údaje patří nejvyšší dosažené vzdělání pečujících osob o nezletilé děti. Nejpočetnější skupinou, jak je zřejmé z grafu č. 9, byla skupina s výučním listem s počtem třicet dva respondentů. Další skupinu respondentů představují lidé se základním vzděláním, těch se zúčastnilo celkem patnáct. Následující kategorii tvoří lidé se středním vzděláním, tato skupina je zastoupena celkem osmnácti respondenty. Pouze tři respondenti jsou zastoupeni ve skupině osob s vysokoškolským vzděláním. Dotazníkového šetření se nezúčastnil nikdo s dosaženým vyšším odborným vzděláním.

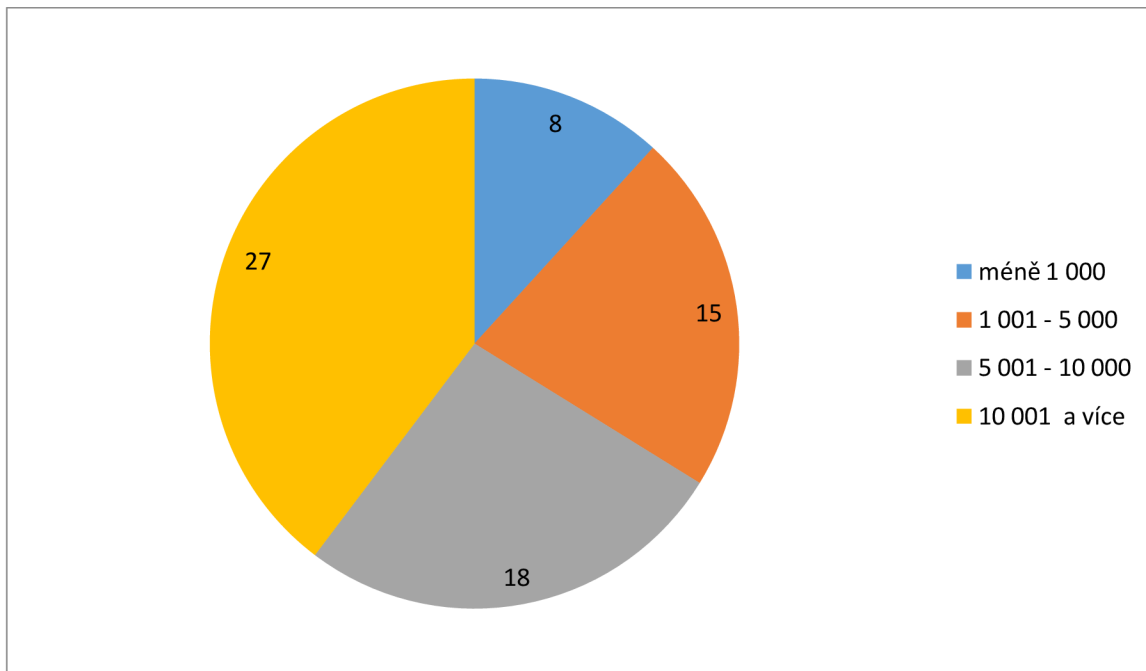

Graf č. 9: Nejvyšší dosažené vzdělání

Cílem položky č. 5 bylo zjistit velikost města či obce, ve které respondent bydlí.

Graf č. 10: Velikost města nebo obce

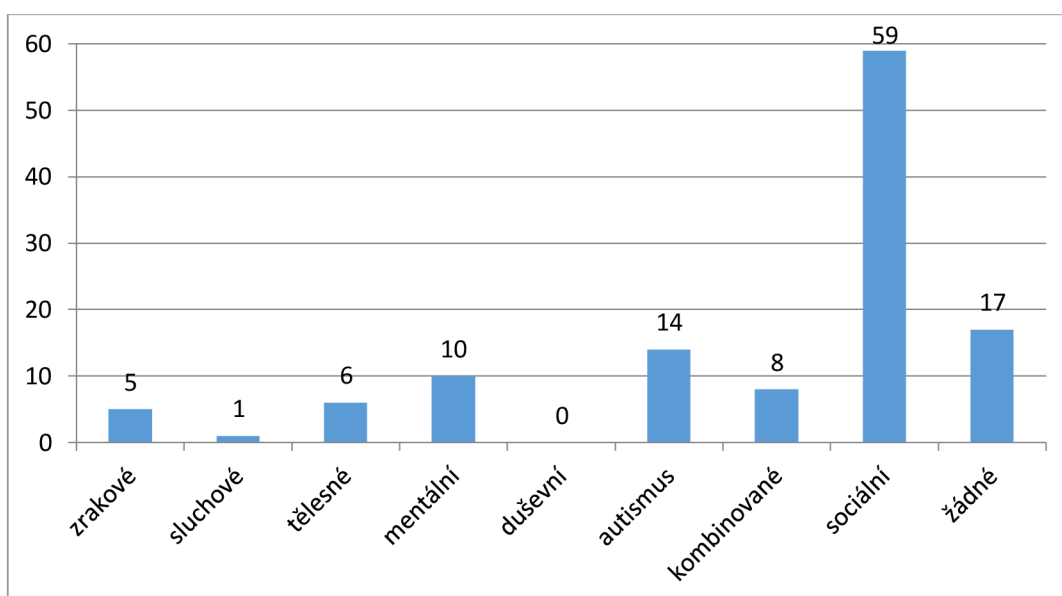

Z výsledků šetření je zřejmé, že nejpočetnější skupinou jsou respondenti žijící ve větších městech s počtem obyvatel vyšším než 10 001, celkem dvacet sedm respondentů. Dále je z grafu zřejmé, že druhou nejpočetnější skupinu tvoří respondenti žijící v městech s počtem obyvatel v rozmezí 5 001–10 000, celkem osmnáct respondentů, patnáct respondentů bydlí

v obcích/městech s počtem obyvatel v rozmezí 1 001–5 000 (patnáct respondentů) a nejméně zastoupenou skupinou jsou respondenti z obcí s počtem obyvatel nižším než 1 000 (celkem osm respondentů).

Další položka (č. 6) byla zaměřena na typ postižení u dítěte, popřípadě jeho znevýhodnění. Anketou bylo zjišťováno, zda jsou děti v rodinách zatíženy postižením či znevýhodněním a jakým.

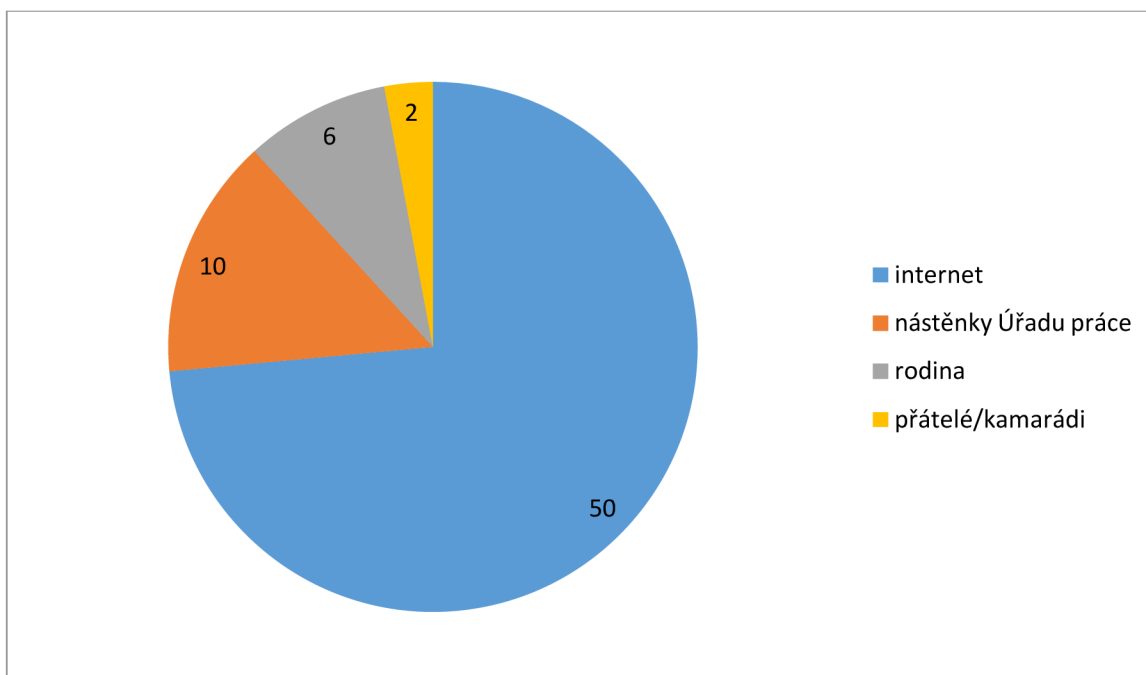
Graf č. 11: Zastoupení znevýhodněných dětí v rodinách respondentů

V tomto případě se vrátíme zpět k položce č. 3, která se zabývala počtem dětí v domácnosti respondenta. Bylo zjištěno, že v mnoha rodinách je více než jedno dítě. A každé toto dítě může mít i více znevýhodnění/postižení dohromady. Respondenti tak u položky č. 6 uvedli dohromady 120 dětí s různým typem znevýhodnění/postižení, jen v sedmnácti případech jde o děti, které nemají žádné znevýhodnění či postižení.

Na otázku, kde nejčastěji respondenti získávají informace o poradenských službách, byl nejčastější odpovědí internet (uvedlo jej celkem padesát respondentů), na druhém místě pak byly zastoupeny nástěnky Úřadu práce (deset respondentů), šest respondentů odpovědělo, že získává informace od rodiny a dva respondenti od přátel a kamarádů. Knihovna či denní tisk nejsou těmito respondenty k získávání informací používány vůbec. Do kolonky „jiné“ nebyla vepsána žádná informace.

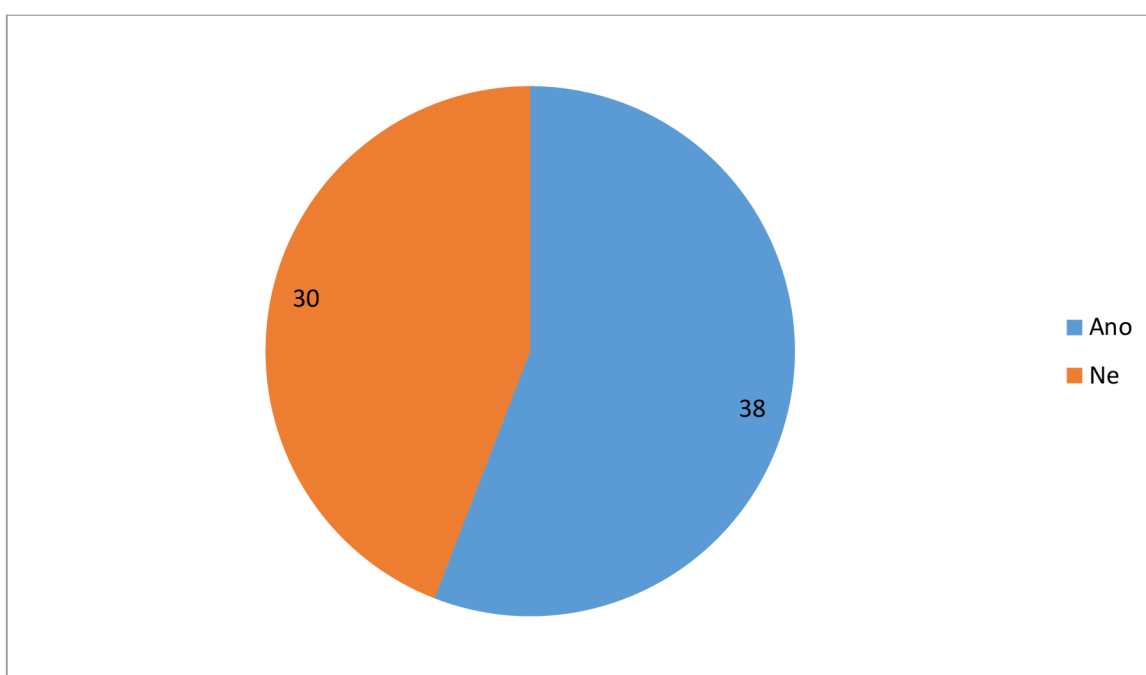
Graf č. 12: Nejčastější získávání informací

V další sérii otázek se budeme věnovat dávkám Úřadu práce a jejich využitelnosti pro rodiny s dětmi.

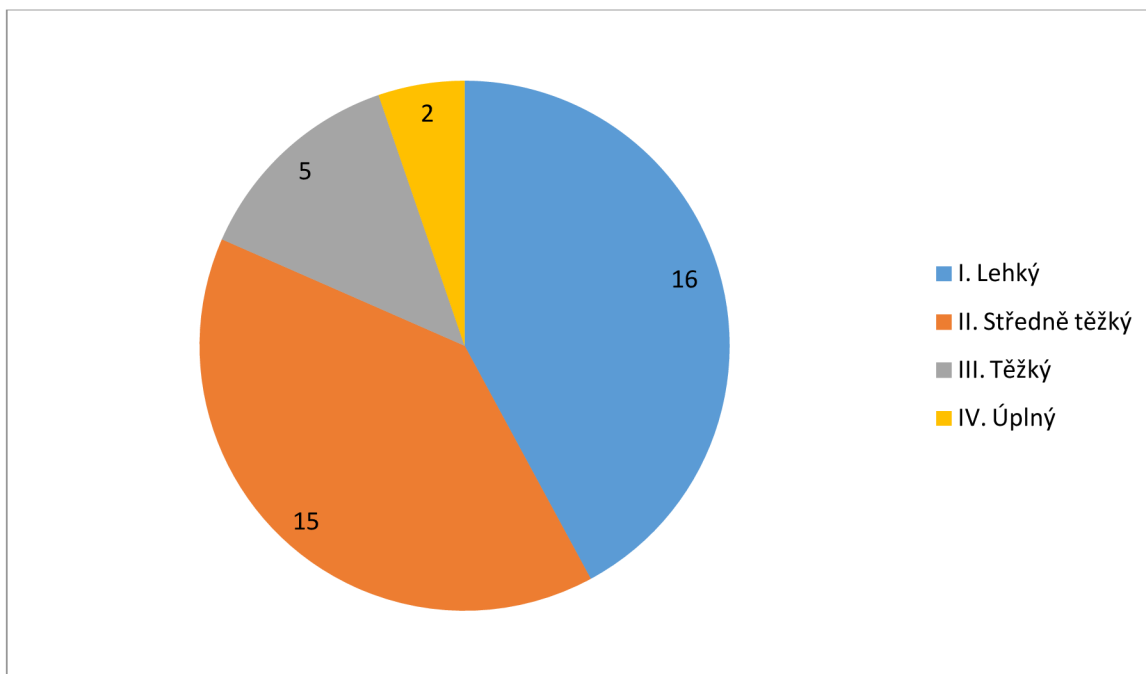
Díky položce č. 8, která se týkala toho, zda rodiny pobírají na své dítě dávku příspěvek na péči, bylo zjištěno, že v třiceti osmi rodinách na své dítě tuto dávku pobírají. Ve zbylých třiceti rodinách tuto dávku nepobírají.

Graf č. 13: Využití dávky – příspěvek na péči

Na položku č. 8 navazovala položka č. 9, která se zabývala stupněm závislosti, který byl dítěti přiznán.

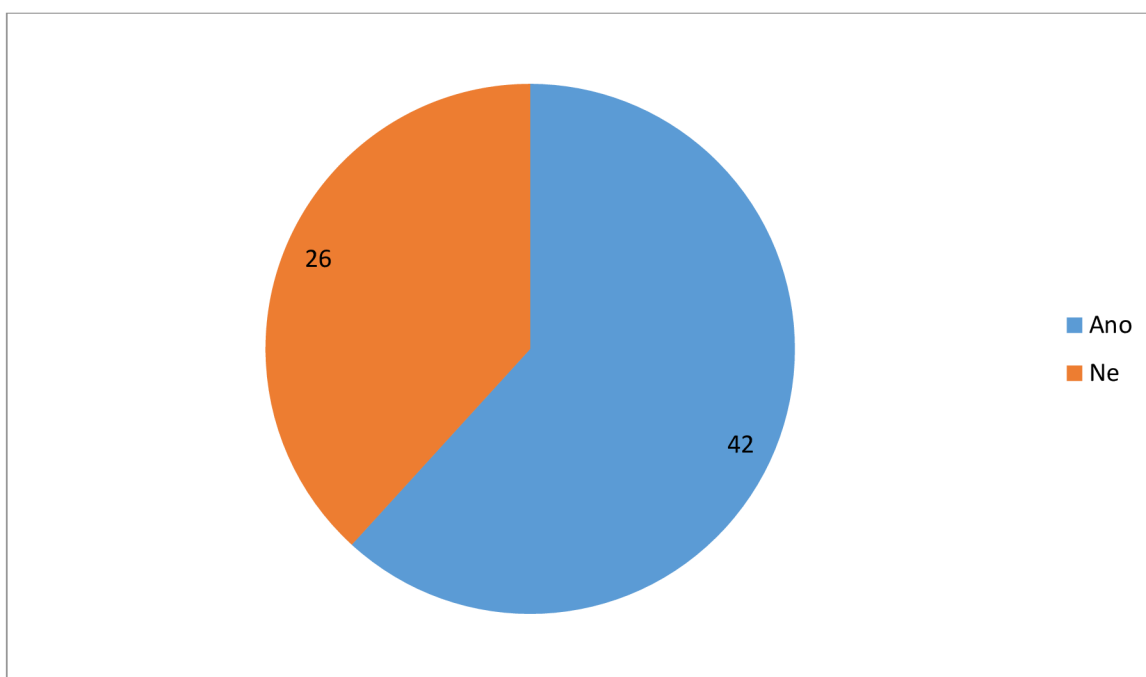
Graf č. 14: Stupeň závislosti dítěte

Jak je již výše zmíněno, dávku příspěvek na péči na své dítě využívá třicet osm respondentů. Z nich nejpočetnější skupina pobírá na své dítě dávku v lehkém stupni závislosti (celkem šestnáct respondentů). Druhou nejpočetnější skupinou je ta, která pobírá na své dítě dávku ve středně těžkém stupni závislosti (celkem patnáct respondentů). Těžký stupeň závislosti má přiznáno pět dětí respondentů a jen dvě mají úplný stupeň závislosti.

Položka č. 10. se zabývala dávkou příspěvek na mobilitu.

Graf č. 15: Využití dávky – příspěvek na mobilitu

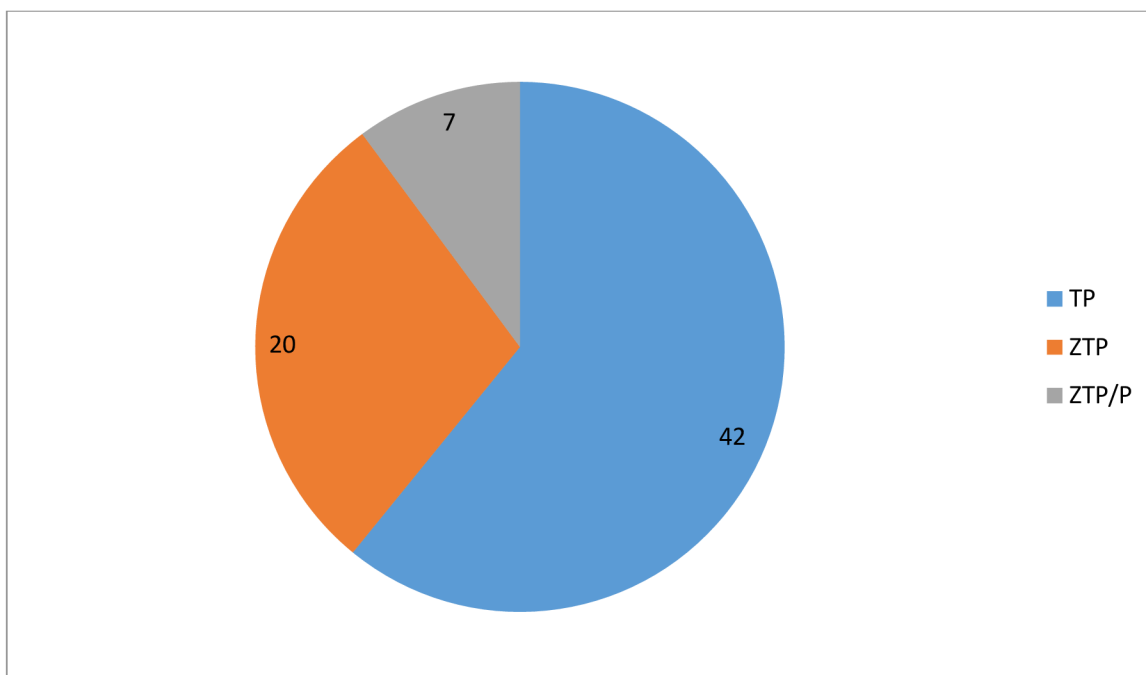

V tomto případě bylo zjištěno, že čtyřicet dva rodin má nárok na tuto dávku pro osoby se zdravotním postižením. Dvacet šest respondentů uvedlo, že dávku nepobírají.

V následujících položkách č. 11 a č. 12 bylo zjišťováno, zda respondenti obdrželi dávku pro osoby se zdravotním postižením – příspěvek na zvláštní pomůcku. Šetřením bylo zjištěno, že nikdo z respondentů tuto dávku z Úřadu práce nezískal.

Položky č. 13 a č. 14 se zabývaly tím, zda je v rodinách využíván průkaz pro osobu se zdravotním postižením.

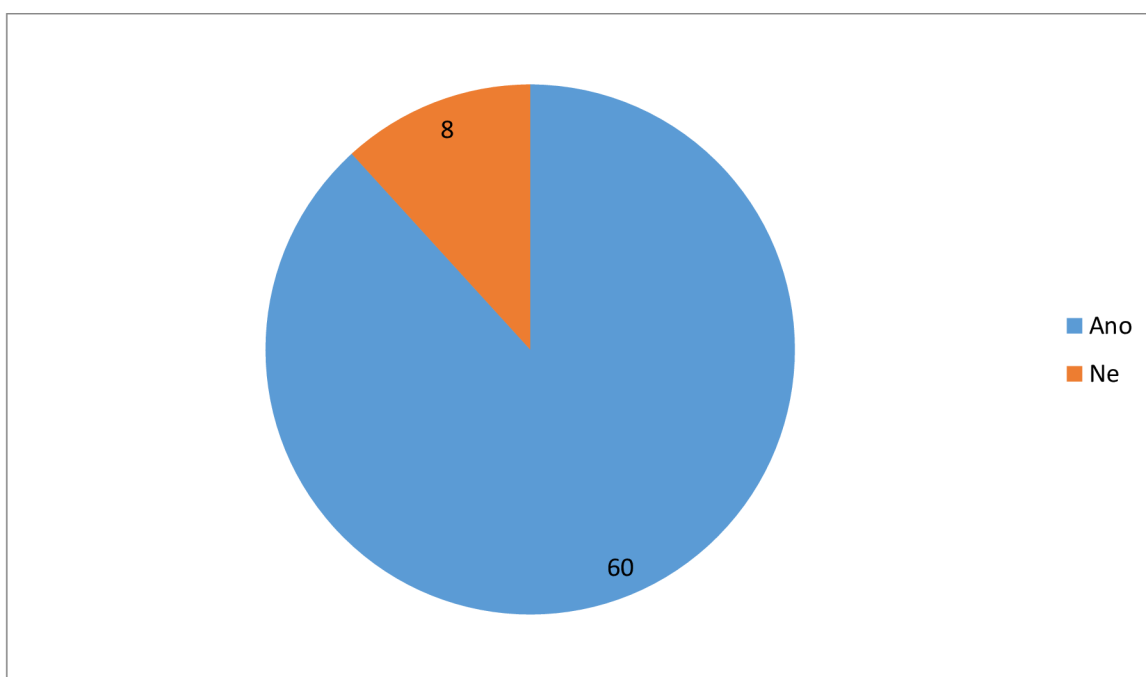
Graf č. 16: Využití průkazů TP, ZTP a ZTP/P

Bylo zjištěno, že tento průkaz využívá celkem čtyřicet dva respondentů, z nichž dvacet má průkaz TP, patnáct respondentů má průkaz ZTP a průkaz ZTP/P užívá sedm respondentů.

Položky č. 15 a 16 jsou věnovány dávkám státní sociální podpory – příspěvek na bydlení, přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, porodné, pohřebné a také náhradní výživné.

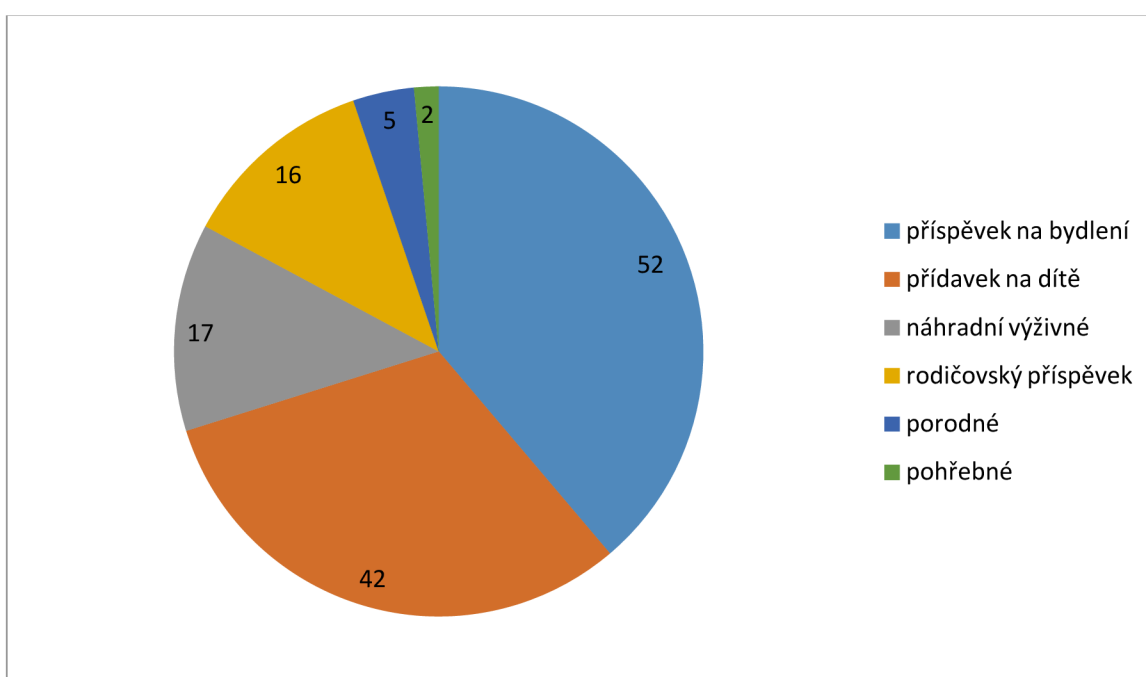
Graf č. 17: Využití dávek státní sociální podpory

Na tyto otázky odpovědělo celkem šedesát osob, že pobírají některou z dávek státní sociální podpory. Jen osm respondentů odpovědělo, že žádnou z dávek státní sociální podpory nepobírají.

Jelikož se dávky státní sociální podpory skládají z několika izolovaných a na sobě nezávislých dávek, je tudíž možné, aby jich klienti pobírali více najednou. V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že z šedesáti osmi klientů osm dávkou nepobírá, a zbylých šedesát respondentů pobírá celkem sto třicet čtyři dávky. V následujícím grafu jsou znázorněny počty dávek, které klienti užívají.

Graf č. 18: Využívání jednotlivých dávek státní sociální podpory

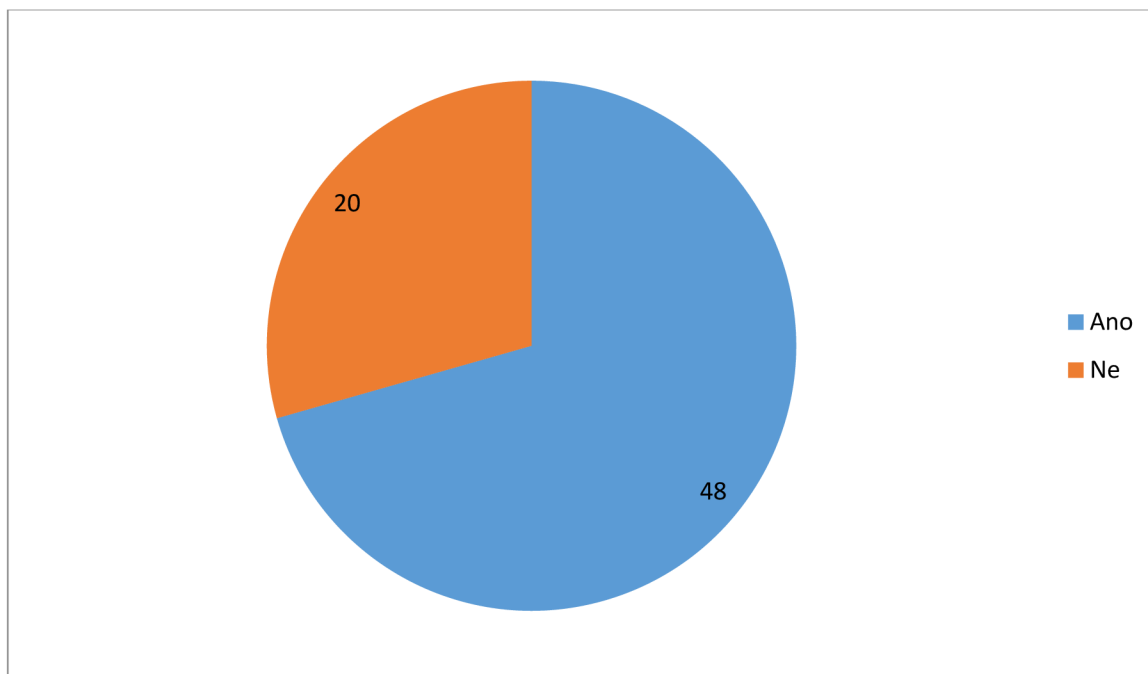

Z uvedeného grafu je zřejmé, že největší zastoupení ve využívání dávek státní sociální podpory mají dávky příspěvek na bydlení a přídavek na dítě (v počtu padesát dva a čtyřicet dva respondentů). Dále respondenti odpověděli, že dalšími nejvíce využívanými dávkami jsou náhradní výživné (sedmnácti odpovědí) a rodičovský příspěvek (šestnáct odpovědí). Nejméně využívané dávky v tomto odvětví jsou dávky porodné (odpovědělo pouze 5 respondentů) a pohřebné (jen dva respondenti).

Další kategorií otázek (položky č. 17, 18, 19 a 20) jsou dávky pomoci v hmotné nouzi. Kvůli většímu počtu dávek a kvůli lepší orientaci v grafech je tato kategorie rozložena do dvou částí. Nejprve se položky č. 17–18 zabývají dávkami příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení.

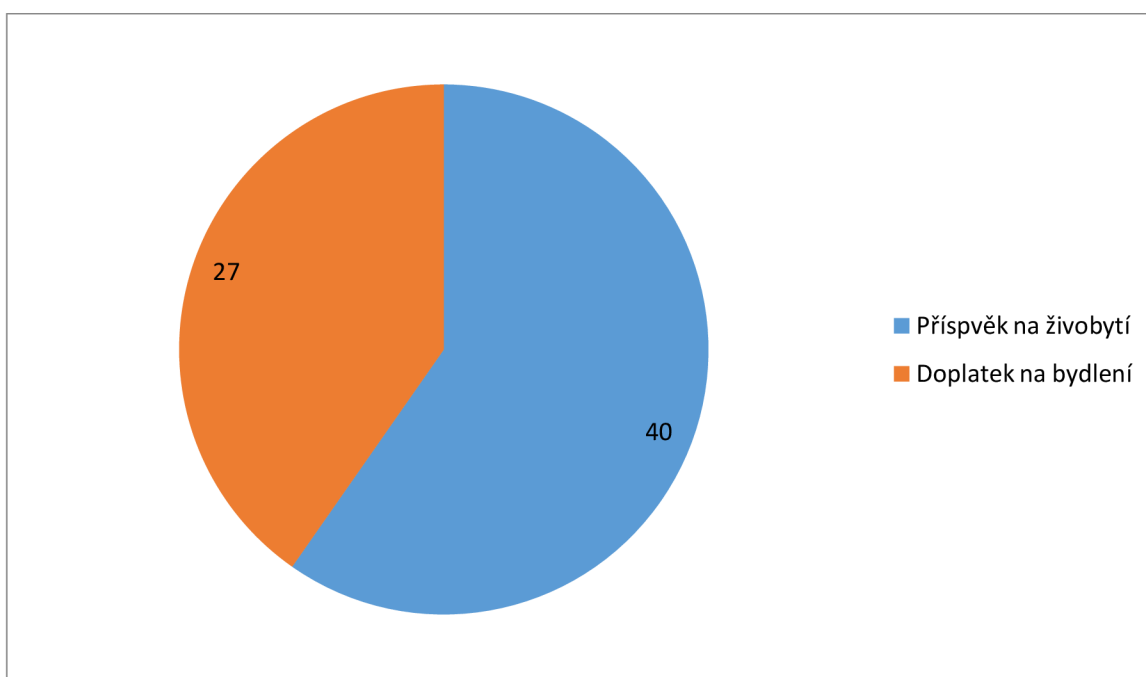
Tyto dávky mohou klienti pobírat obě současně. Dvacet respondentů v dotazníkovém šetření prohlásilo, že dávky příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení nepobírají.

Graf č. 19: Využití dávek pomoci v hmotné nouzi

V této souvislosti respondenti uvedli, že využívají čtyřicet dávek příspěvku na živobytí a dvacet sedm dávek doplatku na bydlení.

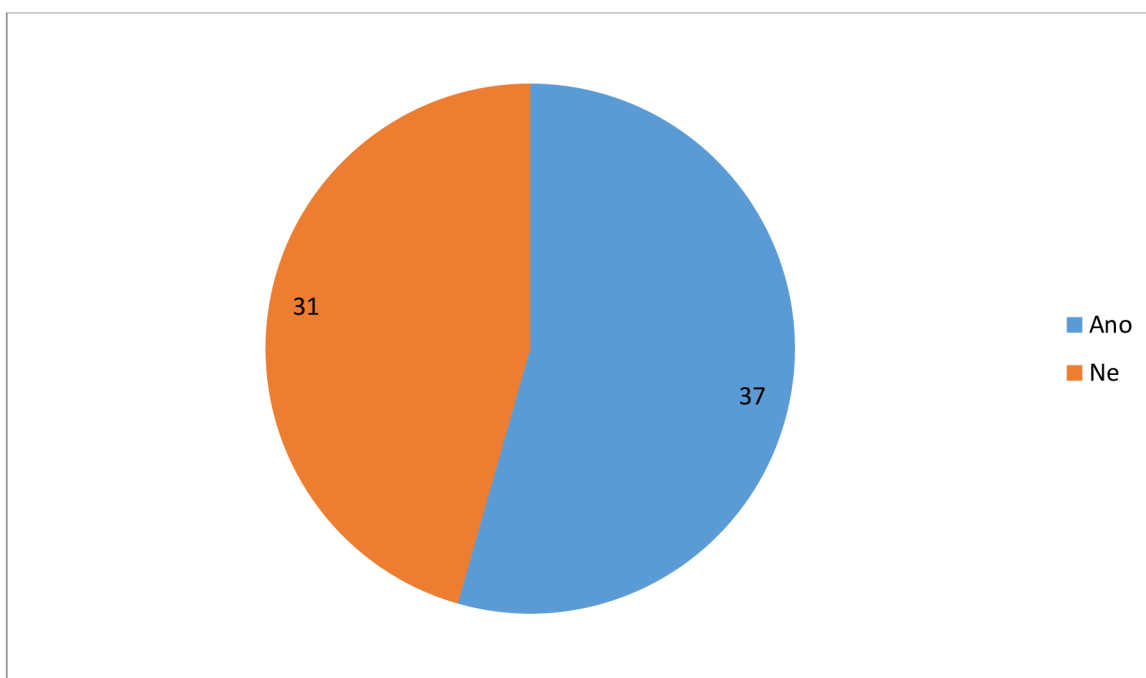
Graf č. 20: Využití dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení

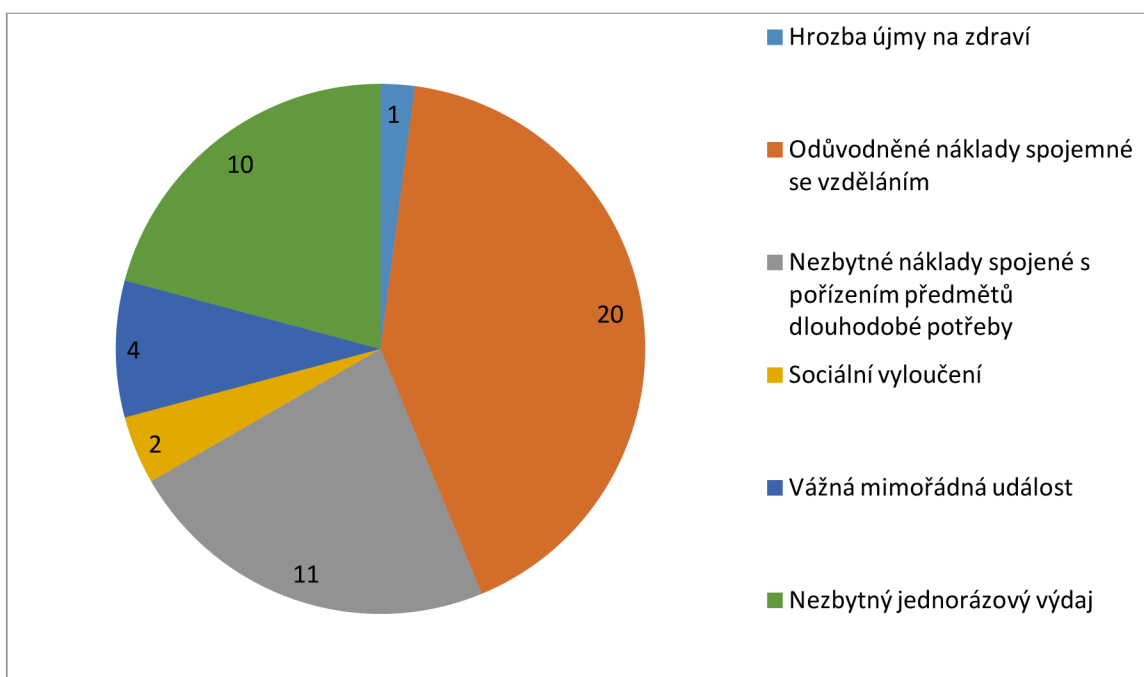
Druhá část výzkumu o dávkách pomoci v hmotné nouzi byla zaměřena na dávky mimořádné okamžité pomoci. V dotazníkovém šetření měli respondenti odpovědět, zda v minulosti pobírali některou těchto dávek. Záměrně je v dotazníku uvedeno „v minulosti“ a to proto, že tento druh dávek je jednorázový, a klient na něj má nárok jen v měsíci podání žádosti. V měsíci, kdy vyplňovali dotazník, tedy nemuseli mít žádnou žádost podanou. Klienti Úřadu práce mohou využívat více druhů mimořádné okamžité pomoci najednou. V dotazníkovém šetření uvedlo třicet jedna respondentů, že tyto dávky v minulosti nepobírali.

Graf č. 21: Využití dávek pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc

Třicet sedm respondentů uvedlo, že v minulosti obdrželo některou z dávek mimořádné okamžité pomoci. V následujícím grafu je přehled, které dávky mimořádné okamžité pomoci respondenti obdrželi.

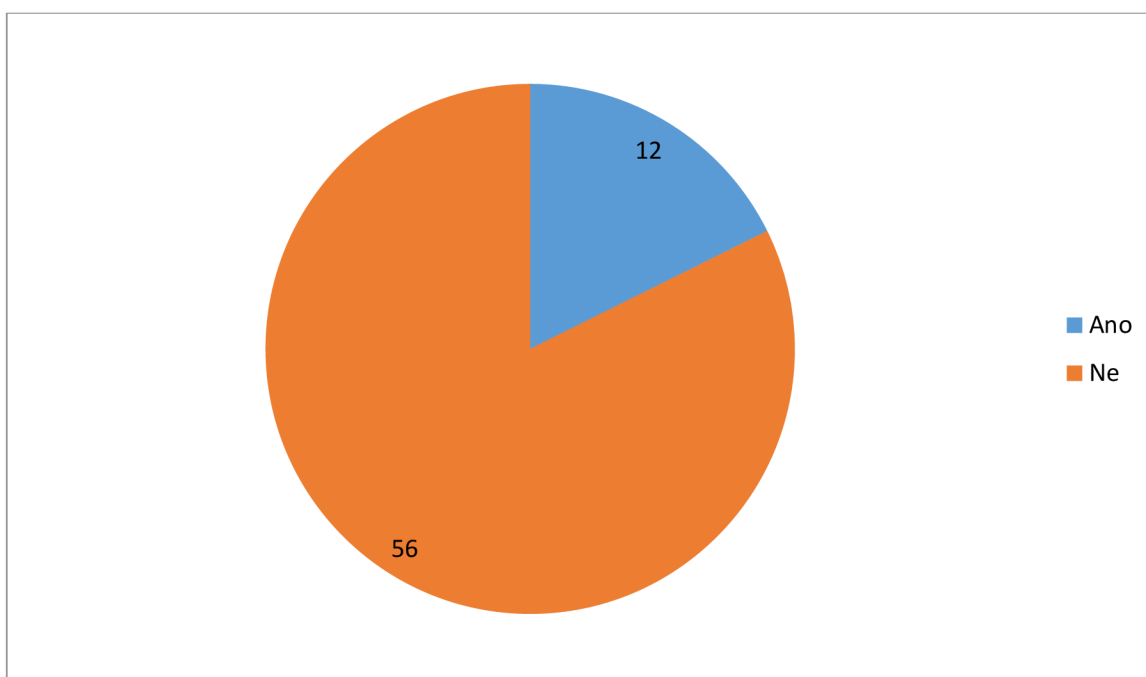
Graf č. 22: Využití jednotlivých dávek pomoci v hmotné nouzi – mimořádné okamžité pomoci

Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že nejvíce žádostí bylo podáno na náklady spojené se vzděláváním. Tuto dávku obdrželo celkem dvacet respondentů. Další nejvíce využívané dávky jsou nezbytné náklady spojené s pořízením předmětu dlouhodobé potřeby (celkem jedenáct respondentů) a hned následuje s počtem deset respondentů dávka nezbytný jednorázový výdaj. Nejméně využívané dávky jsou *vážná mimořádná událost* (odpověděli čtyři respondenti), *sociální vyloučení* (odpověděli dva respondenti) a *hrozba újmy na zdraví* (pouze jeden respondent).

Poslední okruh druhé části dotazníku je věnován dávkám pěstounské péče. Položka č. 21 je věnována tomu, zda oslovení respondenti některou z těchto dávek pobírají. Celkem padesát šest respondentů uvedlo, že nepobírají žádný druh dávky z této oblasti finanční podpory státu. To také pravděpodobně znamená, že nemají žádné dítě v pěstounské péči.

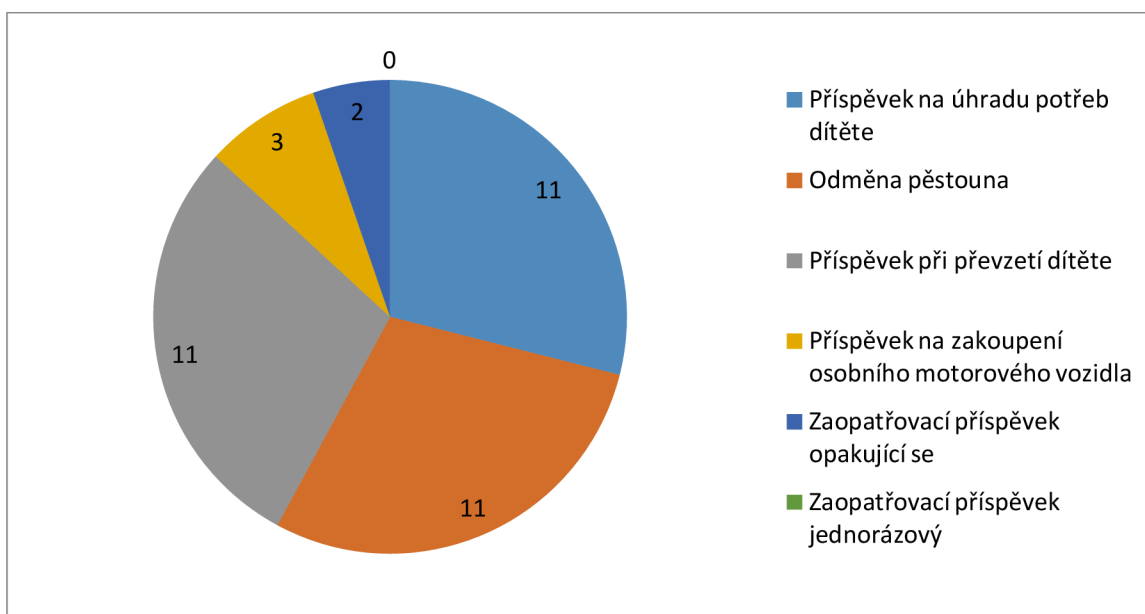
Graf č. 23: Využití dávek pěstounské péče

Jen dvanáct respondentů uvedlo, že tyto dávky pobírají, tzn., že mají soudem svěřené dítě v pěstounské péči. I u dávek pěstounské péče je možné pobírat více dávek z této skupiny najednou.

Z dotazníkového šetření je zřejmé, že jedenáct respondentů obdrželo zároveň dávky – příspěvek při převzetí dítěte, odměnu pěstouna a příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Dávku na nákup motorového vozidla obdrželi jen tři respondenti. Zaopatřovací příspěvek opakující se (což je od ledna 2022 nová dávka) pobírají jen dva respondenti a zaopatřovací příspěvek jednorázový nepobírá žádný z respondentů.

Graf č. 24: Využití jednotlivých dávek pěstounské péče

Z dotazníkového šetření je zřejmé, že jedenáct respondentů obdrželo zároveň dávky – příspěvek při převzetí dítěte, odměnu pěstouna a příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Dávku na nákup motorového vozidla obdrželi jen tři respondenti. Zaopatřovací příspěvek opakující se (což je od ledna 2022 nová dávka) pobírají jen dva respondenti a zaopatřovací příspěvek jednorázový nepobírá žádný z respondentů.

Třetí a poslední část dotazníku je věnována zkušenostem klientů s poradenskými službami na Úřadu práce a s jejich zaměstnanci.

Pro lepší orientaci v údajích zde uvádíme zde znění otázek 23–27:

- Otázka č. 23: Jaká je podle Vás míra informovanosti o možnostech podpory (např. informace o příspěvcích atd.) na Úřadu práce.
- Otázka č. 24: Jaká je Vaše spokojenost s přístupem pracovníků na Úřadu práce.
- Otázka č. 25: Jak jste spokojená/ý s chováním pracovníků na Úřadu práce.
- Otázka č. 26: Jak jste spokojená/ý s poradenskými službami pracovníků na Úřadě práce.
- Otázka č. 27: Jak jste spokojená/ý s odbornými znalostmi pracovníků na Úřadu práce.

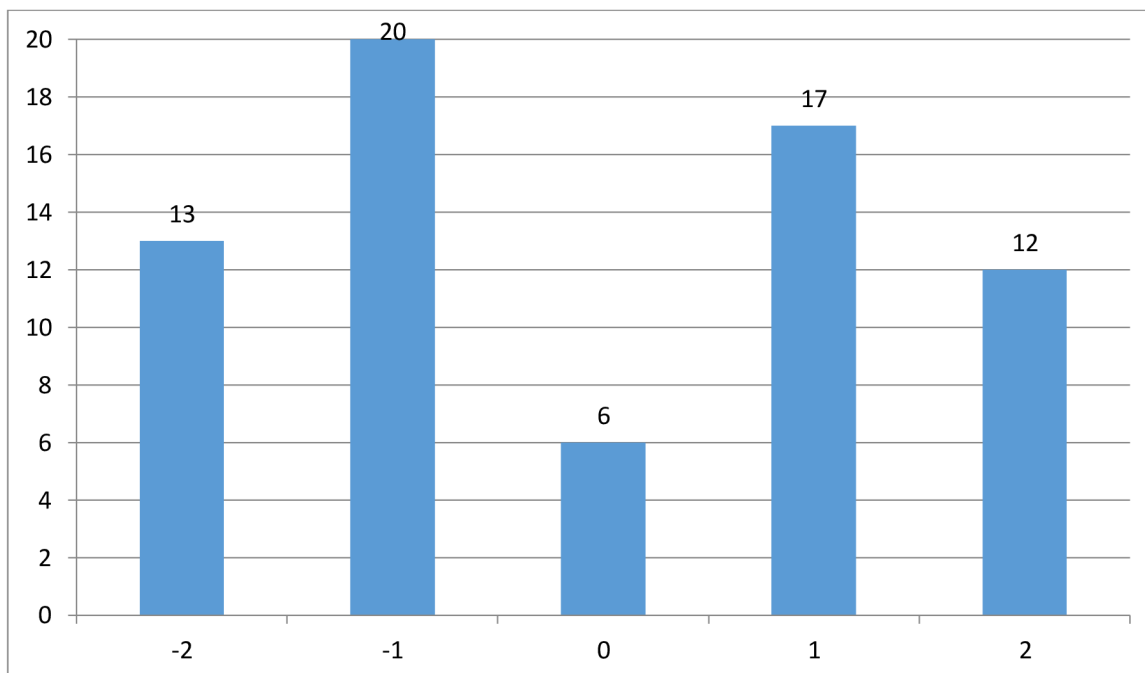
Tabulka č. 9: Vyhodnocení otázek č. 23–27

Hodnota nízká, nespokojená/ý	-2	-1	0	1	2	Hodnota vysoká, spokojená/ý
Otázka č. 23	13	20	6	17	12	
Otázka č. 24		19	10	24	15	
Otázka č. 25	6	17	3	30	12	
Otázka č. 26	4	11	1	38	14	
Otázka č. 27	3	11	5	25	24	

Respondenti měli v otázkách č. 23 a č. 24 hodnotit míru informovanosti (otázka č. 23) a spokojenosti (otázka č. 24) od hodnoty nízké (-2 a -1), přes hodnotu neutrální (0), až po hodnotu vysokou (1 a 2).

V položce č. 23 byli respondenti dotazováni, jaká je dle nich míra informovanosti o možnostech podpory na Úřadu práce. S mírou informovanosti o možnostech podpory na Úřadech práce, bylo spokojeno dvanáct respondentů (hodnocení 2 – vysoká hodnota). K o něco slabšímu hodnocení se připojilo sedmnáct respondentů (hodnocení 1). K neutrální hodnotě se přiklonilo šest respondentů. Celkem třicet tři respondentů se přiklonilo k negativnímu hodnocení míry informovanosti, z nich třináct k hodnocení -2 a dvacet respondentů k hodnocení -1.

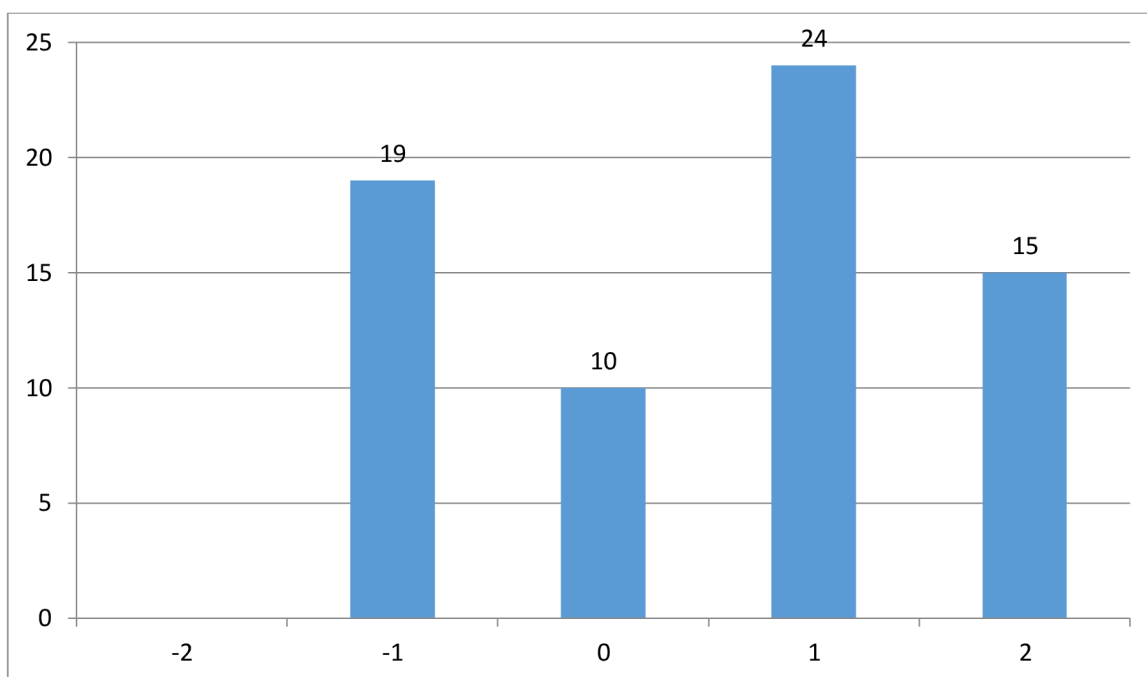
Graf č. 25: Vyhodnocení otázky č. 23 – míra informovanosti o možnostech podpory na Úřadu práce

K vyhodnocení položky č. 23 můžeme tedy konstatovat, že celkem třicet tři respondentů (-2 → 13x a -1 → 20x) se k míře informovanosti o možnostech podpory vyjádřilo negativně, šest respondentů se vyjádřilo neutrálně (0) a zbylých dvacet devět respondentů (2 → 12x a 1 → 17x) má pozitivní zkušenosti. Lze tedy říci, že tato oblast je hodnocena spíše negativně.

V otázce č. 24 jsme se zaměřili na spokojenost respondentů s přístupem pracovníků na Úřadech práce. Respondenti se vyjádřili v deseti případech neutrálně (0 → 10x), negativních hodnocení bylo v celkovém počtu devatenáct respondentů (-2 → 0x a -1 → 19x). Plusové hodnoty 1 a 2 označilo celkem třicet devět respondentů (1 → 24x a 2 → 15x).

Graf č. 26: Vyhodnocení otázky č. 24 – spokojenost s přístupem pracovníků na Úřadu práce

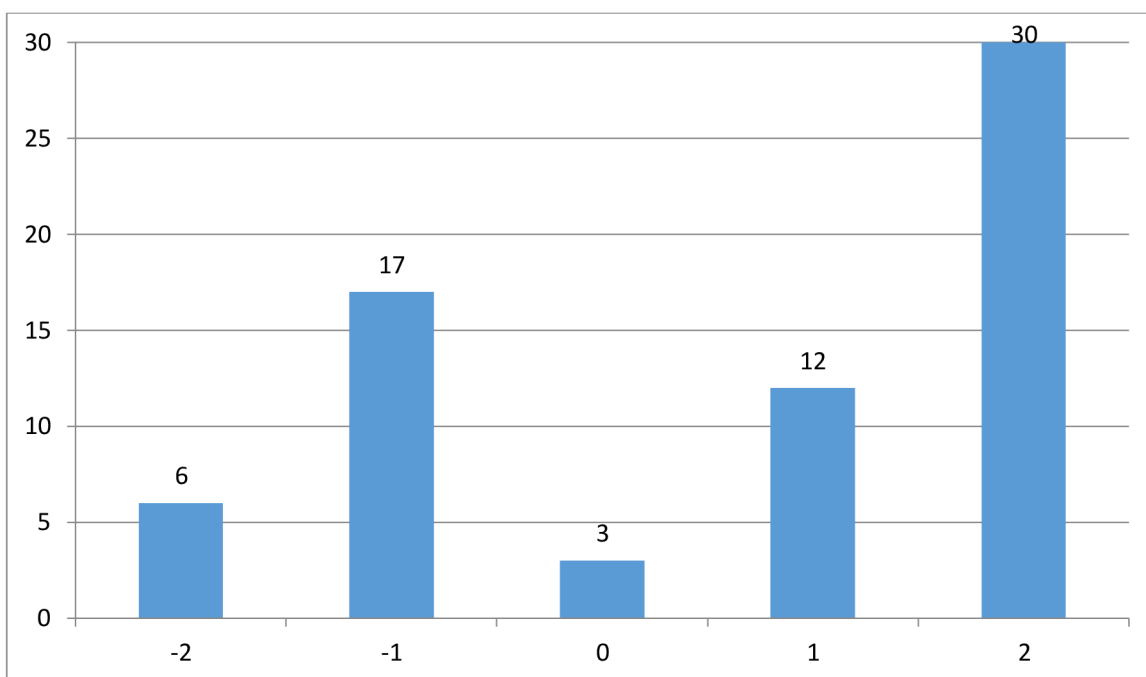

Vyhodnocení otázky č. 24 můžeme tedy shrnout tak, že s přístupem pracovníků na Úřadu práce bylo nespokojeno devatenáct respondentů, neutrální postoj zaujalo deset respondentů a kladné hodnocení vyjádřilo třicet devět respondentů, což se dá považovat za pozitivní výsledek.

Respondenti měli v otázkách č. 25 a 27 hodnotit svou spokojenost opět na škále od hodnoty -2 po hodnotu +2.

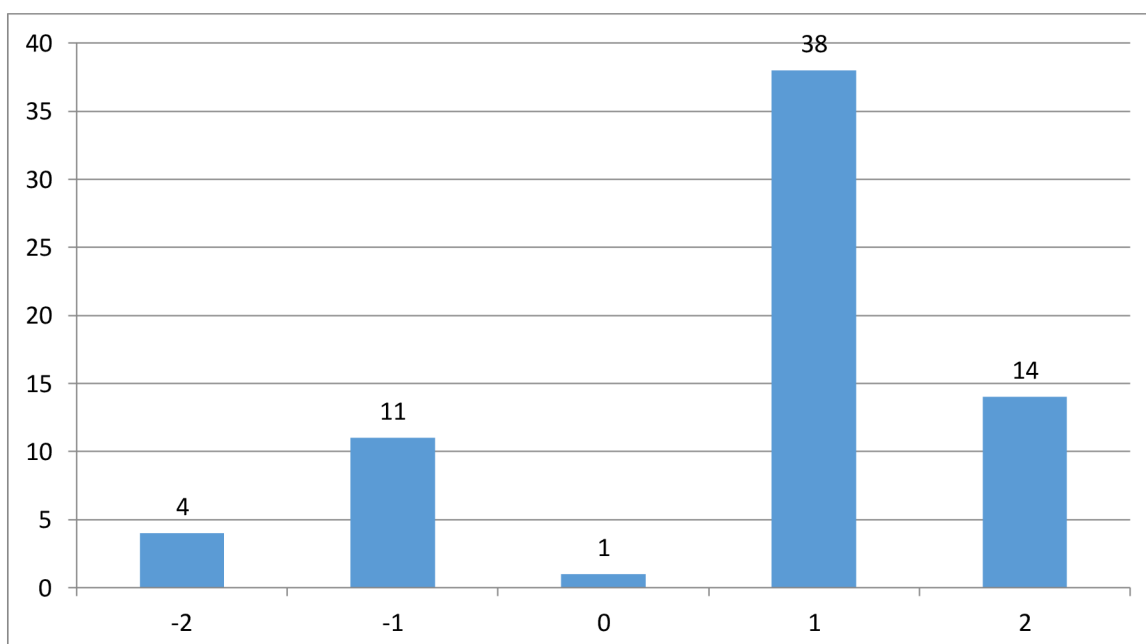
Otázkou č. 25 byla zjišťována spokojenost s chováním pracovníků na Úřadech práce. V tomto případě hodnotilo chování pracovníků dvacet tři respondentů negativně (hodnota -2 byla uvedena 6x a hodnota -1 byla uvedena 17x), neutrální postoj zaujali tři respondenti a celkem čtyřicet dva respondentů bylo s chováním pracovníků spokojeno (12x uvedli hodnotu 2 a 30x hodnotu 1). Lze tady vyvodit, že větší část respondentů byla s chováním pracovníků na Úřadech práce spokojena.

Graf č. 27: Vyhodnocení otázky č. 25 – spokojenost s chováním pracovníků na Úřadu práce

Spokojenost s poradenskými službami pracovníků na Úřadech práce byla zjišťována skrze položku č. 26. Svou spokojenost s poradenskými službami vyjádřilo čtyřicet dva respondentů (1 → 28x a 2 → 14x), neutralitu vyjádřil pouze jeden respondent a jen patnáct respondentů bylo nespokojených (-2 → 4x a -1 → 11x). Můžeme tedy říci, že většina respondentů je s poradenskými službami spokojena.

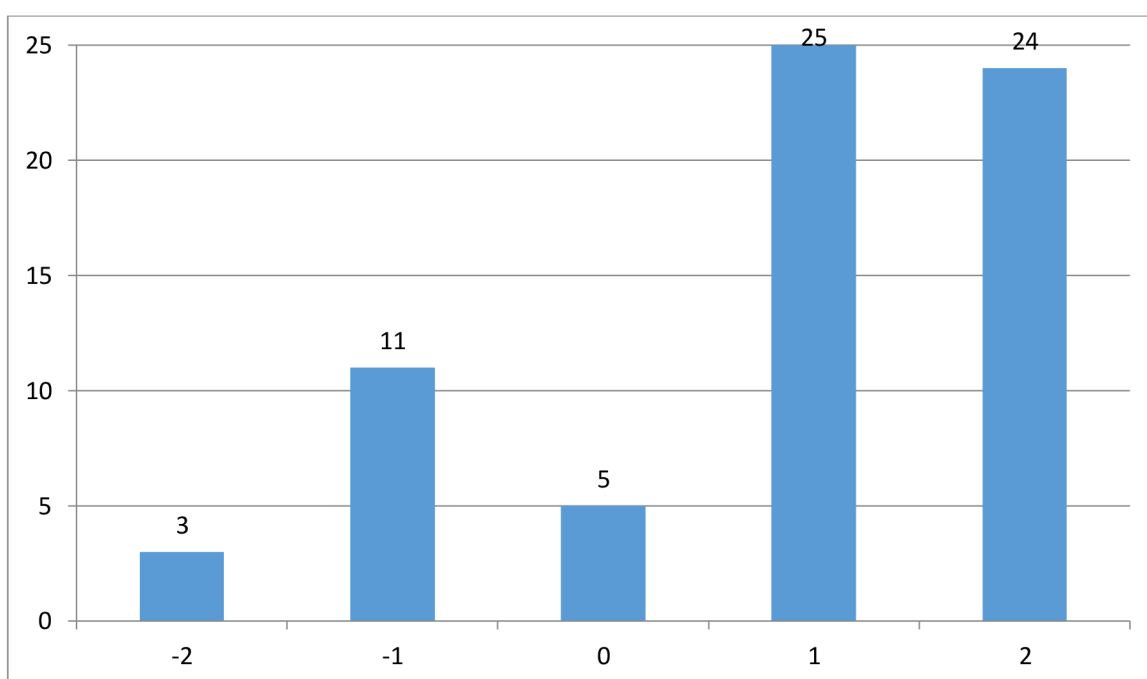
Graf č. 28: Vyhodnocení otázky č. 26 – spokojenost s poradenskými službami pracovníků na Úřadě práce

Položka č. 27 se zabývala spokojeností respondentů s odbornými znalostmi pracovníků na Úřadech práce. V této otázce odpovědělo negativně čtrnáct respondentů, z toho tři respondenti zahrli hodnocení -2, jedenáct respondentů zahrlo hodnocení -1, pět respondentů hodnotilo znalosti pracovníků neutrálně a celkem čtyřicet devět respondentů hodnotilo pracovníky v souvislosti s jejich znalostmi pozitivně, dvacet pět jich zadalo hodnotu 1 a dvacet čtyři hodnotu 2. K vyhodnocení otázky č. 27 můžeme říci, že většina (čtyřicet devět) respondentů byla v době provádění výzkumu s odbornými znalostmi pracovníků spokojena.

Graf č. 29: Vyhodnocení otázky č. 27 – spokojenost s odbornými znalostmi pracovníků Úřadu práce

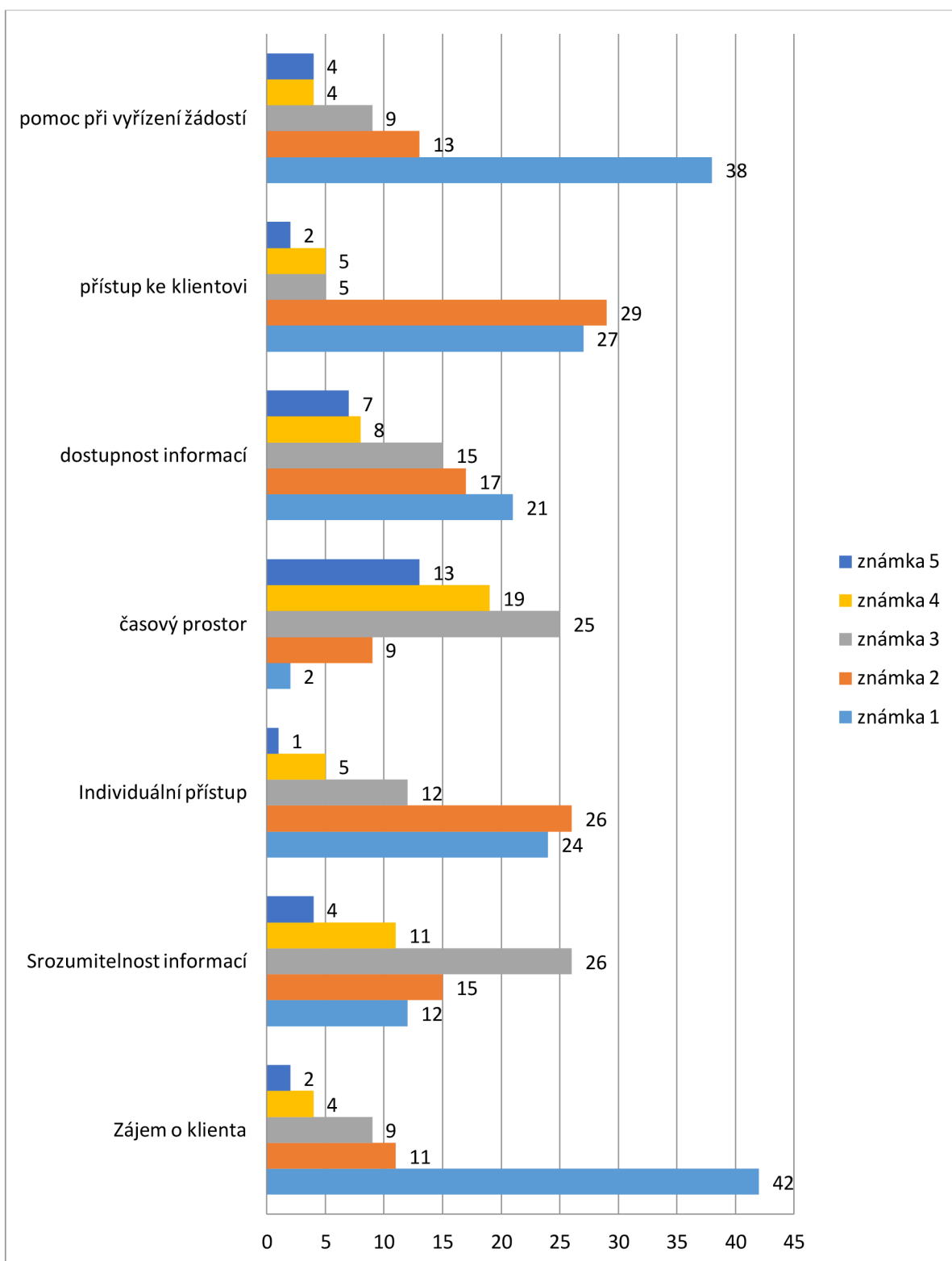

V rámci sledované domény „zkušenosti respondentů s poskytováním poradenských služeb na Úřadu práce“ (položka č. 28) jsme se zaměřili na následujících 7 okruhů:

1. zájem o klienta,
2. srozumitelnost informací,
3. individuální přístup,
4. časový prostor,
5. dostupnost informací,
6. přístup ke klientovi,
7. pomoc při vyřízení žádostí.

Uvedené okruhy měli respondenti oznámkovat od 1 do 5 (známkování stejné jako ve škole 1 – nejlepší a 5 – nejhorší).

Graf č. 30: Známkování odpovědí k otázce č. 28 – zkušenosti respondentů s poskytováním poradenských služeb na Úřadu práce (1 = nejlepší, 5 = nejhorší)

Celkem čtyřicet dva respondentů uvádí naprosto pozitivní zkušenost (známka 1) v oblasti *zájem o klienta*, jedenáct respondentů ji hodnotí známkou 2, devět respondentů oznámkovalo tuto oblast známkou 3, 4 klienti jsou s touto oblastí spíše nespokojeni a uvedli známku 4 a poslední dva jsou s oblastí naprosto nespokojeni, jelikož jejich hodnocení bylo známkou 5. Lze tedy říci, že většina respondentů je se zájmem pracovníků z Úřadu práce spokojena, ovšem najdou se i v této nespokojení klienti.

Další oblastí, kterou respondenti hodnotili známkou je *srozumitelnost informací*. Nejvyšší počet (dvacet šest respondentů) získala známka 3. Pozitivní hodnocení (známky 1 a 2) udělilo celkem dvacet sedm respondentů (1 → 12x a 2 → 15x). Negativní hodnocení (známky 4 a 5) udělilo jen patnáct respondentů. Můžeme z toho tedy vyvodit, že větší množství respondentů informacím rozumí.

Dle zkušeností autorky této práce je pro klienta jednou z nejdůležitějších oblastí při úkonech na Úřadech práce *individuální přístup*. Každý klient se liší, a je tedy nutné mít ke klientům jedinečný přístup. V tomto případě respondenti hodnotili v počtu padesáti odpovědí přístup ke klientovi pozitivně (známku 1 udělilo dvacet čtyři respondentů a známku 2 dvacet šest respondentů). Dvanáct respondentů ohodnotilo známkou 3 a pouze šest respondentů hodnotilo tuto oblast negativně (známku 4 zadalo pět respondentů a známku 5 jediný respondent). V této oblasti je tudíž naprostá většina klientů spokojena.

Fronty na Úřadech práce a dlouhé čekací doby jsou často diskutovanými tématy v médiích. Proto další zkoumanou oblastí, na kterou jsme se respondentů ptali, byla spokojenost s *časovým prostorem*. V dotazníkovém šetření se opravdu ukázalo, že poměrně velké množství respondentů je s touto oblastí nespokojeno. Třináct respondentů oznámkovalo tuto oblast známkou 5 a devatenáct respondentů známkou 4, dohromady dvacet dva respondentů. Dvacet pět respondentů udělilo známku 3. Pozitivnější zkušenosti mělo jen jedenáct respondentů, známku 2 udělilo devět respondentů a známku 1 pouze dva respondenti.

Oblast *dostupnost informací* respondenti hodnotili následovně: dvacet jedna respondentů ohodnotilo tuto oblast známkou 1, sedmnáct respondentů známkou 2, patnáct respondentů známkou 3, osm respondentů známkou 4 a sedm jich ohodnotilo tuto oblast známkou 5. Z toho lze usoudit, že informace jsou spíše dostupné.

K oblasti *přístup ke klientovi* se respondenti vyjádřili velmi kladně, jelikož známkami 1, 2 byla tato oblast ohodnocena celkem padesáti šesti respondenty (1 → dvacet sedm respondentů a 2 → dvacet devět respondentů), známkou 3 ji ohodnotilo pět respondentů a známkami 4, 5 dohromady sedm respondentů (4 → pět respondentů a 5 → dva respondenti).

Poslední oblast, která byla v dotazníkovém šetření zkoumána, byla *pomoc při vyřízení žádostí*. Ve vyhodnocení této oblasti bylo zjištěno, že velká část respondentů je s pomocí spokojená a ohodnotili ji známkou 1 nebo 2, celkem to je padesát jedna respondentů (1 → třicet osm respondentů a 2 → třináct respondentů). Devět respondentů udělilo známku 3, čtyři respondenti udělili známku 4 a rovněž čtyři respondenti udělili známku 5.

Tabulka č. 10: Znázornění a seřazení odpovědí k otázce č. 28

	známka 1	známka 2	známka 3	známka 4	známka 5	celkem	průměr
zájem o klienta	42	11	9	4	2	68	1,72
pomoc při vyřízení žádostí	38	13	9	4	4	68	1,87
přístup ke klientovi	27	29	5	5	2	68	1,91
individuální přístup	24	26	12	5	1	68	2,01
časový prostor	13	19	25	9	2	68	2,53
srozumitelnost informací	12	15	26	11	4	68	2,71
dostupnost informací	7	8	15	17	21	68	3,54

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že respondenti nejlépe hodnotí oblast *zájem o klienta*, jejíž průměrné hodnocení je 1,72, na druhém místě s průměrným hodnocením 1,87 je oblast *pomoc při vyřízení žádostí*, další v pořadí je *přístup ke klientovi* s průměrem 1,91. S hodnotou 2,01 se dostáváme k *individuálnímu přístupu*, *časový prostor* je hodnocený průměrem 2,53 a průměrnou hodnotu 2,71 získala oblast *srozumitelnost informací*, poslední a nejhůře hodnocenou oblastí je *dostupnost informací* s průměrným hodnocením 3,54.

3.6 Shrnutí výsledků výzkumného šetření

Cílem výzkumu bylo zmapovat využitelnost sociálního systému Úřadu práce v okrese Bruntál a zjistit, jaké jsou zkušenosti rodičů, zákonných zástupců či opatrovníků dětí, kteří jsou vedeni v dávkovém systému Úřadu práce. Validita zjištěných výsledků je velice ovlivněna nízkým počtem respondentů, ale i tak nám umožnila udělat si představu o zkušenostech klientů Úřadů práce.

Výzkum prováděný na kontaktní pobočce Úřadu práce v Bruntále a na přidružených pracovištích přinesl zajímavé informace, které vyplynuly z dotazníkového šetření. Proto se nyní pokusíme výsledky šetření shrnout.

Dotazník obsahoval celkem 28 otázek a byl rozdělen na tři části. V první části jsme se zaměřili na zjištění demografických údajů respondentů. Druhou částí jsme se zaměřili na jednotlivé sociální dávky a jejich využití v okrese Bruntál. Tímto šetřením jsme zjistili strukturu populace, která využívá sociální dávky Úřadu práce, a zároveň jsme mohli vidět, které dávky jsou využívány nejvíce nebo naopak nejméně. V třetí části dotazníku jsme byly otázky jiné a zkoumali více osobní zkušenosti, prožitky a pocity respondentů.

Z poslední části dotazníkového šetření, můžeme vysledovat slabší i silnější články poradenského procesu na Úřadech práce. Mezi respondenty nejhůře hodnocené oblasti patří například „*dostupnost informací, srozumitelnost informací a časový prostor*“. Naopak respondenty nejlépe hodnocené jsou oblasti spojené s přímým kontaktem s pracovníky. Můžeme tedy říci, že lidský faktor, je v komunikaci s jedinci se specifickými potřebami nesmírně důležitý a jeho pomoci lze do jisté míry kompenzovat hůře hodnocené oblasti.

Závěr

Tato diplomová práce byla zpracována na téma „*Úřad práce a poradenské služby pro jedince se specifickými potřebami*“. Toto téma je samotné autorce velmi blízké a je pro ni zajímavé, neboť v tomto oboru již delší dobu pracuje a pomoc klientům v těžké životní situaci považuje za velmi přínosnou činnost. Ovšem kvůli změnám, které se v posledních letech v sociálním systému České republiky udály, je nezbytné, aby se pracovníci jednotlivých agend a také jedinci se specifickými potřebami v tomto systému orientovali.

Cílem výzkumu bylo zjistit využitelnost dávek v systému Úřadu práce pro rodiny s dětmi ve věku do 17 let se specifickými potřebami a dále zjistit zkušenosti těchto rodin se službami, které Úřad práce poskytuje.

Teoretická část byla zaměřena na důležité pojmy spojené s poradenskými službami a dávkovým systémem na Úřadu práce. Byla zde uvedena platná legislativa a také popsány změny, které se za dobu, kdy byla zpracovávána tato práce, udály. Dále zde byly co nepřesněji a nejjednodušeji popsány systémy podpory, které jsou v České republice používány, a které by měly pomáhat jedincům se specifickými potřebami překonat nepříznivou životní situaci.

Z části teoretické pak vychází část praktická. Ta nejprve uvedla statistické údaje o využitelnosti dávek na kontaktní pobočce v Bruntále a na jejích přidružených pracovištích. Dále obsahovala analýzu dat získaných prostřednictvím dotazníkového šetření, jež vyplnili právě klienti Úřadu práce, kteří využívají služeb na kontaktním pracovišti v Bruntále. Dotazník byl distribuován mezi 100 respondentů z řad klientů Úřadu práce. Z tohoto počtu se jich navrátilo 72, ovšem z navráceného počtu nebyly 4 vyplněny správně, a tudíž byly z výzkumu vyřazeny. Respondenti byli vybráni bez ohledu na věk, druh postižení či znevýhodnění. Jedinou podmínkou bylo, aby měli ve své péči svěřené dítě ve věku do 17 let a byli vedeni v systému dávek Úřadu práce v okrese Bruntál. Sběr dat se uskutečnil v měsíci březnu 2022 (v přesném termínu od 1. 3. 2022 do 15. 3. 2022). Pro dotazníky byla vytvořena speciální e-mailová schránka, kde byl dotazník uložen, aby byla zachována naprostá anonymita. Dotazníky tudíž mohli respondenti vyplnit doma ve svém přirozeném prostředí.

Prostřednictvím výzkumu byla zjištěna využitelnost dávek pro rodiny s dětmi a zkušenosti těchto rodin začleněných do sociálního systému Úřadu práce. Co se týče zkušeností

se službami, které Úřad práce poskytuje, tak bylo zjištěno, že zkušenosti respondentů jsou velice různorodé. Z dotazníkového vyplývá, že s chováním pracovníků Úřadů práce je větší míra část respondentů spokojená a z toho důvodu, by tato část měla kompenzovat tu hůře hodnocenou oblast.

Seznam použitých a odborných zdrojů

- ČELEDOVÁ, Libuše; ČVELA Rostislav a kol (2017), *Člověk ve zdraví i v nemoci – Podpora zdraví a prevence nemocí ve stáří*, Praha: Karolinum, ISBN 978-80-246-3828-7.
- DRYDEN, Windy. (2008), *Poradenství*, Praha, Portál, ISBN 978-80-7367-371-0.
- FARKOVÁ, Marie. (2006) *Vybrané kapitoly z psychologie*, Praha, Vysoká škola Jana Amose Komenského s.r.o, ISBN 80-86723-22-4.
- GABRIEL Zbyněk; NOVÁK Tomáš. (2008) *Psychologie poradenství v náhradní rodinné péči*, Praha, Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-2471-788-3.
- GABURA, Ján. (1995), *Poradenský proces*, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), ISBN 8085850109.
- GAVORA, Peter. (2000), *Úvod do pedagogického výzkumu*, Paido, edice pedagogické literatury Brno, ISBN 80-85931-79-6.
- HADJ-MOUSSOVÁ Zuzana. (2002) *Úvod do speciálního poradenství*, Technická univerzita v Liberci, ISBN 80-7083-659-8.
- CHLOUPKOVÁ, Soňa. (2013), *Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z*, Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-7266-0.
- CHRÁSKA, Miroslav. (2007), *Metody pedagogického výzkumu*, Praha: Grada Publishing, a.s., ISBN 978-80-247-1369-4.
- JURKOVIČOVÁ, Petra; REGEC, Vojtech. (2013) *Úvod do speciálněpedagogického poradenství*, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-3699-9.
- KLIMENTOVÁ, Eva. (2013) *Sociální práce teorie a metody II*, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-3495-7.
- KLIMENTOVÁ, Eva. (2013) *Sociální práce teorie a metody III*, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 802440575X.
- KOŘÍNEK, Miroslav. (1972) *Metody a techniky pedagogického výzkumu: učební text pro studenty pedagogických fakult a pro postgraduální studium učitelů a školských pracovníků*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- LINDEROVÁ, Ivica; SCHOLZ, Petr; MUNDUCH Michal. (2016) *Úvod do metodiky výzkumu*, Jihlava, Vysoká škola polytechnická Jihlava, ISBN 978-80-88064-23-7.
- LUDÍKOVÁ, Libuše. (2013) *Kvalita života osob se speciálními potřebami*, Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-3827-6.
- NOVOSAD, Libor. (2000) *Základy speciálního poradenství*, Praha, Portál, ISBN 80-7178-197-5.
- PRŮCHA, Jan. (1995) *Pedagogický výzkum: Uvedení do teorie a praxe*, REGLETA, s.r.o. Praha, ISBN 80-7184-132-3.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumu*, Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-3006-6.

ŠÁMALOVÁ, Kateřina; TOMEŠ Igor a kol. (2018) *Řízení sociální procesů v České republice*, Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, ISBN 978-80-246-4180-5.

ŠAMÁNKOVÁ, Marie. a kol. (2011) *Lidské potřeby ve zdraví a nemoci*, Praha, Grada publishing a.s. ISBN 978-80- 247-7350-6.

VÉVODOVÁ, Šárka; IVANOVÁ, Kateřina a kol. (2015) *Základy metodologie výzkumu pro nelékařské zdravotnické profese*, Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-80-244-4770-4.

VODÁČKOVÁ, Daniela a kol. (2002), *Krizová intervence*, Praha Portál, ISBN 8071786969.

Právní předpisy:

Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

Zákon č. 329/2011 Sb., o dávkách pro osoby se zdravotním postižením

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí

Vyhláška 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity

Vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi

Vyhláška 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

Interní zdroje:

Statistiky Úřadu práce v Bruntále

Internetové zdroje:

Český statistický úřad – Charakteristika okresu Bruntál [online]. (cit. 1. 3. 2022). Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xt/charakteristika_okresu_bruntal

Dávky pěstounské péče [online]. (cit. 30. 9. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/davky-pestounske-pece>

Doplatek na bydlení [online]. (cit. 30. 9. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/doplatek-na-bydleni>

Důvod a způsob založení povinného subjektu [online]. (cit. 17. 7. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/obecne-informace>

Historie Úřadu práce ČR [online]. (cit. 20. 7. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/historie>

Informace ke krajské pobočce Moravskoslezský kraj [online]. (cit. 8. 2. 2022). Dostupné z: zdroj: <https://www.uradprace.cz/web/cz/kontakty-na-pracoviste-a-pobocky/region/moravskoslezsky-kraj>

Informace o vyplacených dávkách v resortu MPSV ČR v lednu 2021 [online]. (cit. 1. 3. 2022). Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/2158556/Informace+o+vyplacen%C3%BDch+d%C3%A1vk%C3%A1ch+v+lednu+2021.pdf/83763933-8ddc-6400-f9f1-18d968f3155f>

Mimořádná okamžitá pomoc [online]. (cit. 30. 9. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/mimoradna-okamzita-pomoc>

Náhradní výživné [online]. (cit. 28. 7. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/nahradni-vyzivne>

Průkaz osoby se zdravotním postižením [online]. (cit. 30. 7. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/prukaz-ozp>

O Úřadu práce České republiky [online]. (cit. 1. 7. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/o-uradu-prace>

Obecné informace a vymezení některých pojmů k dávkám pomoci v hmotné nouzi [online]. (cit. 1. 9. 2021). Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/obecne-informace-3>

Rekvalifikace [online]. (cit. 17. 7. 2021). Dostupné z:
<https://www.uradprace.cz/web/cz/rekvalifikace-6>

Rodičovský příspěvek [online]. (cit. 25. 6. 2021). Dostupné z:
<https://www.uradprace.cz/web/cz/rodicovsky-prispevek>

Změny v oblasti dávek pěstounské péče [online]. (cit. 8. 2. 2022). Dostupné z:
<https://www.uradprace.cz/web/cz/-/zmeny-v-oblasti-davek-pestounske-pece>

Seznam zkratek a symbolů

a kol. – a kolektiv

č. – číslo

ČR – České republiky

Kč – korun českých

MPVS – Ministerstvo práce a sociálních věcí

s. - strana

Sb. – sbírky

SMS – krátká textová zpráva

tzn. – to znamená

Seznam grafů

Graf č. 1: Počet vyplacených dávek - příspěvků na péči v rámci okresu Bruntál za leden 2022

Graf č. 2: Počet vyplacených dávek - sociální podpory v rámci okresu Bruntál za rok 2021

Graf č. 3: Počet vyplacených dávek - pěstounské péče v rámci okresu Bruntál za rok 2021

Graf č. 4: Počet přiznaných dávek pro osoby se zdravotním postižením v rámci okresu Bruntál za rok 2021

Graf č. 5: Počet přiznaných průkazů pro osoby se zdravotním postižením v rámci okresu Bruntál v prosinci 2021

Graf č. 6: Počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi v rámci okresu Bruntál za rok 2021

Graf č. 7: Počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi - mimořádné okamžité pomoci v rámci okresu Bruntál

Graf č. 8: Počet dětí v domácnosti

Graf č. 9: Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf č. 10: Velikost města nebo obce

Graf č. 11: Zastoupení znevýhodněných dětí v rodinách respondentů

Graf č. 12: Nejčastější získávání informací

Graf č. 13: Využití dávky – příspěvek na péči

Graf č. 14: Stupeň závislosti dítěte

Graf č. 15: Využití dávky – příspěvek na mobilitu

Graf č. 16: Využití průkazů TP, ZTP a ZTP/P

Graf č. 17: Využití dávek státní sociální podpory

Graf č. 18: Využívání jednotlivých dávek státní sociální podpory

Graf č. 19: Využití dávek pomoci v hmotné nouzi

Graf č. 20: Využití dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení

- Graf č. 21: Využití dávek pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc
- Graf č. 22: Využití jednotlivých dávek pomoci v hmotné nouzi – mimořádné okamžité pomoci
- Graf č. 23: Využití dávek pěstounské péče
- Graf č. 24: Využití jednotlivých dávek pěstounské péče
- Graf č. 25: Vyhodnocení otázky č. 23 – míra informovanosti o možnostech podpory na Úřadu práce
- Graf č. 26: Vyhodnocení otázky č. 24 – spokojenost s přístupem pracovníků na Úřadu práce
- Graf č. 27: Vyhodnocení otázky č. 25 – spokojenost s chováním pracovníků na Úřadu práce
- Graf č. 28: Vyhodnocení otázky č. 26 – spokojenost s poradenskými službami pracovníků na Úřadě práce
- Graf č. 29: Vyhodnocení otázky č. 27 – spokojenost s odbornými znalostmi pracovníků Úřadu práce
- Graf č. 30: Znázornění odpovědí k otázce č. 28 – zkušenosti respondentů s poskytováním poradenských služeb na Úřadu práce (1 = nejlepší, 5 = nejhorší)

Seznam ilustrací

Ilustrace č. 1: Znázornění struktury Úřadu práce

Ilustrace č. 2: Znázornění jednotlivých krajských poboček

Ilustrace č. 3: Mapa Moravskoslezského kraje

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Částky životního minima platné do 31. 3. 2022

Tabulka č. 2: Částky existenčního minima platné do 31. 3. 2022

Tabulka č. 3: Částky životního minima platné od 1. 4. 2022

Tabulka č. 4: Částky existenčního minima platná od 1. 4. 2022

Tabulka č. 5: Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc

Tabulka č. 6: Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte za kalendářní měsíc pro dítě, které je závislé na péči jiné osoby

Tabulka č. 7: Výše odměny pěstouna za kalendářní měsíc u osob pečujících

Tabulka č. 8: Věk a pohlaví pečujících osob o nezletilé děti

Tabulka č. 9: Vyhodnocení otázek č. 23–27

Tabulka č. 10: Znázornění a seřazení odpovědí k otázce č. 28

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Leták k Veřejné službě

Příloha č. 3: Leták Novela ke státní sociální podpoře

Příloha 1

Dobrý den,

mé jméno je Bc. Hana Ciprysová, DiS a jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského oboru – Speciální pedagogika – poradenství na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

V souvislosti s ukončením studia zpracováním diplomovou práci na téma: *Úřad práce a poradenské služby pro jedince se specifickými potřebami*.

Výzkum je zaměřen na zkoumání Vašich zkušeností s dávkovým systémem Úřadu práce. Dotazník je určen pro osoby, které bydlí v okrese Bruntál, využívají služeb Úřadu práce a pečují alespoň o jedno nezletilé dítě.

Tímto si Vás dovoluji požádat o spolupráci na mém výzkumu, který probíhá formou dotazníku. Případné pokyny jsou součástí jednotlivých dotazů.

Aby byla zachována anonymita dotazníkového šetření vytvořila jsem pro tento účel emailovou schránku: ***diplomprace@centrum.cz*** její heslo je ***diplomprace***. Z této e-mailové adresy prosím zasílejte vyplněné dotazníky a ***hana.ciprysova@centrum.cz***. Získané informace jsou důvěrné a budou použity pouze pro účely zpracování mé diplomové práce.

Děkuji Vám za ochotu, Váš čas a dobrou vůli.

Bc. Ciprysová Hana, DiS.

1. Věk rodiče, pečující osoby popřípadě opatrovníka, který nejčastěji spolupracuje s Úřadem práce:

- 18 – 35 let
- 36 – 45 let
- 46 – 55 let
- 56 a více let

2. Pohlaví osoby, která nejčastěji spolupracuje s Úřadem práce:

- Mužské
- Ženské

3. Počet dětí v domácnosti

- 1
- 2 – 3
- 4 – 5
- 6 a více

4. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- Základní vzdělání
- Vyučen/a
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

5. Jak velká je obec (město), ve kterém bydlíte:

- Méně 1 000 obyvatel
- 1 001 – 5 000 obyvatel
- 5 001 – 10 000 obyvatel
- 10 001 a více obyvatel

6. Typ postižení/znevýhodnění dítěte (zde můžete zaškrtnout více kolonek):

- Zrakové
- Sluchové
- Tělesné
- Mentální
- Duševní
- Autismus
- Kombinované
- Sociální (osoby pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi)
- Žádné

7. K získání informací o poradenských službách Úřadu práce nejčastěji používáte:

- Internet
- Knihovnu
- Denní tisk
- Rodinu
- Přátelé/kamarády
- Nástěnky Úřadu práce
- Jiné.....

8. Pobíráte na dítě dávku – Příspěvek na péči?

- Ano
- Ne

9. Jestliže pobíráte dávku - Příspěvek na péči, jaký stupeň závislosti má Vaše dítě?

- I. lehký
- II. středně těžký
- III. těžký
- IV. úplný

10. Pobíráte na dítě dávku – Příspěvek na mobilitu?

- Ano
- Ne

11. Obdrželi jste na dítě dávku – Příspěvek na zvláštní pomůcku?

- Ano
- Ne

12. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli – Ano, napište jakou pomůcku, jste obdrželi?

.....

13. Má Vaše dítě přiznán průkaz pro osoby se zdravotním postižením? (TP, ZTP, ZTP/P)

- Ano
- Ne

14. Jestliže jste v předchozí otázce odpověděli – Ano, zatrhněte, který průkaz užíváte:

- TP
- ZTP
- TZP/P

15. Pobíráte dávky státní sociální podpory? (příspěvek na bydlení, přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, porodné, pohřebné, náhradní výživné)

- Ano
- Ne

16. Jestliže jste v předchozí otázce odpověděli – Ano, zatrhněte, které z dávek státní sociální podpory pobíráte (můžete zatrhnout i více odpovědí):

- Příspěvek na bydlení
- Přídavek na dítě
- Rodičovský příspěvek
- Porodné
- Pohřebné
- Náhradní výživné

17. Pobíráte dávky pomoci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí nebo doplatek na bydlení?

- Ano
- Ne

18. Jestliže jste v předchozí otázce zatrhli – Ano, zaškrtněte, které z dávek pomoci v hmotné nouzi pobíráte? (můžete zatrhnout i obě dvě)

- Příspěvek na živobytí
- Doplatek na bydlení

19. Pobírali jste v minulosti dávky pomoci v hmotné nouzi – mimořádná okamžitá pomoc?

- Ano
- Ne

20. Jestliže jste v předchozí otázce odpověděli – Ano, zatrhněte o které dávky se jednalo:

- Hrozba újmy na zdraví
- Odůvodněné náklady spojené se vzděláním
- Nezbytné náklady spojené s pořízením předmětů dlouhodobé potřeby
- Sociální vyloučení
- Vážná mimořádná událost
- Nezbytný jednorázový výdaj

21. Pobíráte dávky pěstounské péče?

- Ano
- Ne

22. Jestliže jste odpověděli - Ano, zatrhněte, které dávky pěstounské péče pobíráte? (můžete jich zatrhnout i více)

- Příspěvek na úhradu potřeb dítěte
- Odměna pěstouna
- Příspěvek při převzetí dítěte (zaškrtněte i v případě, že jste jej dostali v minulosti)
- Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla
- Zaopatřovací příspěvek opakující se
- Zaopatřovací příspěvek jednorázový

23. Jaká je podle Vás míra informovanosti o možnostech podpory (např. informace o příspěvcích atd.) na Úřadu práce.

NÍZKÁ   -2   -1   0   1   2   VYSOKÁ

24. Jaká je Vaší spokojenosti s přístupem pracovníků na Úřadu práce.

NÍZKÁ   -2   -1   0   1   2   VYSOKÁ

25. Jak jste spokojená/ý s chováním pracovníků na Úřadu práce.

Nespokojená/ý   -2   -1   0   1   2   Spokojená/ý

26. Jak jste spokojená/ý s poradenskými službami pracovníků na Úřadě práce.

Nespokojená/ý   -2   -1   0   1   2   Spokojená/ý

27. Jak jste spokojená/ý s odbornými znalostmi pracovníků na Úřadu práce.

Nespokojená/ý   -2   -1   0   1   2   Spokojená/ý

28. Jaké jsou Vaše zkušenosti s poskytováním poradenských služeb na Úřadu práce.

zájem o klienta

vyhovující	1	2	3	4	5	nevyhovující
------------	---	---	---	---	---	--------------

srozumitelnost informací

vyhovující	1	2	3	4	5	nevyhovující
------------	---	---	---	---	---	--------------

individuální přístup

vyhovující	1	2	3	4	5	nevyhovující
------------	---	---	---	---	---	--------------

časový prostor

vyhovující	1	2	3	4	5	nevyhovující
------------	---	---	---	---	---	--------------

dostupnost informací

vyhovující	1	2	3	4	5	nevyhovující
------------	---	---	---	---	---	--------------

přístup ke klientovi

vyhovující	1	2	3	4	5	nevyhovující
------------	---	---	---	---	---	--------------

pomoc při vyřízení žádostí

vyhovující	1	2	3	4	5	nevyhovující
------------	---	---	---	---	---	--------------

Úřad práce ČR

VEŘEJNÁ SLUŽBA

Informace pro klienty, pobírající dávky hmotné nouze, ke změně zákona o pomoci v hmotné nouzi od 1. 2. 2017 (veřejné službě)

- ❖ Od 1. 2. 2017 došlo ke změnám zákona č. 111/2008 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (zákonem č. 367/2016 Sb.). Zintenzivňuje se veřejná služba a zohledňuje se snaha o zvýšení příjmu vlastní prací.
- ❖ Měsíčně se hodnotí možnost zvýšení příjmu vlastní prací, a to zejména započítáním výdělečné činnosti, výkonem veřejně prospěšných prací či veřejné služby. Podmínka projevové snahy o zvýšení příjmu vlastní prací má následně vliv na stanovení částky živobytí a výše opakovaných dávek.
- ❖ Nebude-li příjemce po 6 měsících pobírání příspěvku na živobytí
  - a) vykonávat veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin měsíčně,
  - b) účastnit se aktivit organizovaných KrP ÚP ČR,
  - c) osobou výdělečně činnou alespoň v rozsahu 20 hodin,
  - d) osobou invalidní ve druhém stupni,
  - e) osobou s nárokem na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci,
  - f) nebo osobou uvedenou v § 3 odst. 1 písm. a) body 1 až 10 zákona o pomoci v hmotné nouzi (např. osoba starší 68 let, poživatel starobního důchodu, osoba invalidní ve třetím stupni...).
- ❖ bude mu/jí částka živobytí snížena na existenční minimum, tedy od 1.4.2022 na částku 2 740 Kč
- ❖ Organizátor veřejné služby klientovi v případě, že o to projeví zájem, zajistí výkon veřejné služby v rozsahu 30 případně více hodin měsíčně. V případě, že klient vykoná a doloží za měsíc 30 nebo více hodin veřejné služby, bude mu částka živobytí zvýšena o polovinu rozdílu mezi životním minimem a existenčním minimem, tedy od 1.4.2022 o částku 755 Kč.

Úřad práce ČR

Úřad práce ČR přináší přehled změn týkajících se přídavku na dítě, rodičovského příspěvku a také volby místa pro podání žádostí o dávky

Novela zákona o státní sociální podpoře

Co se od 28. 7. 2021 mění:

- zvyšuje se měsíční částka u přídavku na dítě, a to zpětně od 1. 7. 2021; změnu provede ÚP ČR automaticky, není třeba o ni žádat
- rozšiřuje se okruh nezaopatřených dětí, které budou mít na přídavek na dítě nárok, nově od 28. 7. 2021 je to hranice 3,4násobku životního minima rodiny
- zavádí se jednorázové doplacení rodičovského příspěvku, a to od 28. 7. 2021; týká se rodin, u kterých se nejmladší dítě narodí po 28. 7. 2021 (po účinnosti novely zákona) a v případě, že lze alespoň jednomu z rodičů k datu narození nejmladšího dítěte v rodině stanovit denní vyměřovací základ (DVZ) z příjmu (popř. je OSVČ, která je přihlášena k důchodovému pojištění)
- pokud rodič pobírá peněžitou pomoc v mateřství, nemusí DVZ dokládat
- žádosti o přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, porodné, příspěvek na bydlení a pohřebné je od července 2021 možné podat na kontaktním pracovišti ÚP ČR v místě, kde žadatel žije (skutečně bydlí); obdobně jako v případě žádosti o zprostředkování zaměstnání a podporu v nezaměstnanosti.
- u ostatních dávek a příspěvků poskytovaných ÚP ČR se místní příslušnost nadále řídí podle místa trvalého pobytu žadatele/příjemce
- pro účely dávek státní sociální podpory vázaných na příjem (příspěvek na bydlení, přídavek na dítě a porodné) se nezapočítává příjem ze závislé činnosti u nezaopatřených dětí, platí od 28. 7. 2021 pro nové žádosti i už přiznané dávky

Pro více informací navštivte náš web nebo kontaktujte Call centrum ÚP ČR na bezplatné telefonní lince 800 779 900 a e-mailech callcentrum@mpsv.cz, kontaktni.centrum@mpsv.cz.

[@uradprace.cz](https://www.facebook.com/uradprace.cz) [instagram.com/uradprace.cz](https://www.instagram.com/uradprace.cz)

www.uradprace.cz

ANOTACE

Jméno a přímení:	Bc. Hana Ciprysová DiS.
Pracoviště:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Vojtěch Regec, Ph. D.
Rok obhajoby:	2022

Název diplomové práce:	Úřad práce a poradenské služby pro jedince se specifickými potřebami
Název diplomové práce v anglickém jazyce:	Labour Office and Counseling Services for Individuals with Special Needs
Anotace diplomové práce:	<p>Diplomová práce se zabývá Úřadem práce a poradenskými službami pro jedince se specifickými potřebami. V první kapitole teoretické části se zaměřujeme na historii a legislativu Úřadu práce a v druhé kapitole se věnuje jednotlivým oblastem podpory, které jsou jedincům se specifickými potřebami poskytovány v rámci sociálního systému České republiky. V praktické části této práce se zaměřujeme na zkušenosti respondentů a využitelnost dávkového systému Úřadu práce v okrese Bruntál.</p> <p>The thesis deals with the Labour Office and consulting services for individuals with specific needs. In the first chapter of the theoretical part we focus on the history and legislation of the Labour Office and in the second chapter, we focus on the individual areas of support provided to individuals with specific needs within the social security system of the Czech Republic. In the practical part of this thesis we focus on the experience of the respondents and the usability of the benefit system of the Labour Office in the Bruntál district.</p>
Klíčová slova:	<p>jedinec se specifickými potřebami, Úřad práce, poradenství, zákon o sociálních službách, zákon o důchodovém pojištění, zákon o zaměstnanosti, zákon o státní sociální podpoře, zákon o dávkách pro osoby zdravotně postižené, zákon o pomoci v hmotné nouzi, zákon o sociálně právní ochraně dětí</p> <p>individual with specific needs, Labour Office, consulting services, The Social Services Act, Pension Insurance Act, Employment Act, State Social Support Act, The Disabled Persons Benefits Act, Assistance in Material Need Act, The Social Legal Protection of Children Act</p>
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1: Dotazník Příloha č. 2: Leták k Veřejné službě Příloha č. 3: Leták Novela ke státní sociální podpoře</p>

Rozsah práce:	101
Jazyk práce:	Jazyk český